

Hof van cassatie - Cour de cassation

TRADCAS

2019

(Vertaalde) samenvattingen van arresten van het hof van cassatie, geordend volgens rolnummer.

Résumés (traduits) des arrêts de la Cour de cassation, classés en fonction de numéro de rôle.

Aangezien de wetgever de Orde van architecten niet enkel heeft opgedragen om de regels van de plichtenleer te bepalen en ze te doen naleven, maar ook om de architecten te verdedigen tegen elke inbreuk op de wetten en reglementen tot bescherming van hun titel en van hun beroep, heeft hij haar, in afwijking van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek, via haar nationale raad de mogelijkheid willen bieden om een vordering voor de rechter in te stellen die strekt tot verdediging van de gemeenschappelijke beroepsbelangen van haar leden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 209.

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) - Orde van architecten - Opdracht - Vordering in rechte - Rechtsvordering - Belang - Verdediging van de gemeenschappelijke beroepsbelangen

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 38 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

VORDERING IN RECHTE - Rechtsvordering - Orde van architecten - Opdracht - Belang - Verdediging van de gemeenschappelijke beroepsbelangen

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 38 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

En donnant à l'Ordre des architectes la mission, non seulement de définir les règles de la déontologie et de veiller à leur respect, mais aussi de défendre les architectes contre les infractions aux lois et règlements protégeant leur titre et leur profession, le législateur a entendu, par dérogation à l'article 17 du Code judiciaire, lui permettre, par la voie de son conseil national, de former en justice une demande ayant pour objet la défense des intérêts professionnels communs de ses membres (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARCHITECTE (DISCIPLINE ET PROTECTION DU TITRE) - Ordre des architectes - Mission - Demande en justice - Action en justice - Intérêt - Défense des intérêts professionnels communs

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 38 L. du 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes

DEMANDE EN JUSTICE - Action en justice - Ordre des architectes - Mission - Intérêt - Défense des intérêts professionnels communs

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 38 L. du 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes

De beperking van artikel 1907bis van het Burgerlijk Wetboek is van toepassing op elke vergoeding die door de geldschieter wordt gevorderd bij gehele of gedeeltelijke vervroegde terugbetaling van een lening op interest, zelfs al sluit de leningovereenkomst een dergelijke vervroegde terugbetaling uit (1). (1) Cass. 24 november 2016, AR C.15.0409.F, AC 2016, nr. 672.

LENING - Leningsovereenkomst - Uitsluiting van een vervroegde gehele of gedeeltelijke terugbetaling - Wederbeleggingsvergoeding - Beperking - Toepassing

- Art. 1907bis Burgerlijk Wetboek

Het middel dat het arrest verwijt de overeenkomst als een lening op interest te kwalificeren, houdt geen verband met artikel 1907bis van het Burgerlijk Wetboek, dat betrekking heeft op de wederbeleggingsvergoeding die bij gehele of gedeeltelijke terugbetaling van de lening verschuldigd is.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onduidelijk middel - Middel dat kritiek uitoefent op de kwalificatie die het hof van beroep aan een overeenkomst heeft gegeven - Artikel 1907bis Burgerlijk Wetboek - Niet-ontvankelijkheid

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

La limitation de l'article 1907bis du Code civil s'applique à toute indemnité réclamée par la prêteur en cas de remboursement anticipé total ou partiel d'un prêt, lors même que la convention de prêt exclut un tel remboursement anticipé (1). (1) Cass. 24 novembre 2016, RG C.15.0409.F, Pas. 2016, n° 672.

PRET - Convention de prêt - Exclusion d'un remboursement anticipé total ou partiel - Indemnité de remploi - Limitation - Application

- Art. 1907bis Code civil

Le moyen qui fait grief à l'arrêt de qualifier la convention de prêt à intérêt est étranger à l'article 1907bis du Code civil qui a trait à l'indemnité de remploi lors du remboursement total ou partiel du prêt.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen imprécis - Moyen qui critique la qualification que la cour d'appel a donné d'une convention - Code civil, article 1907bis - Irrecevabilité

- Art. 1080 Code judiciaire

Artikel 13 van de bijlage bij het koninklijk besluit van 14 januari 2003, dat oplegt dat een eventuele clausule van toewijzing van bevoegdheid, op straffe van nietigheid, naar een rechtsmacht verwijst waar de taal van het contract kan worden gekozen als taal van de procedure, verbiedt aldus de leveranciers en kleinhandelaars waarop het van toepassing is, om bevoegdheid toe te wijzen aan een rechtsmacht waarvoor de procedure niet kan worden gevolgd in de taal van het contract die hen bindt, maar is niet in strijd met de bepalingen van de artikelen 1 tot 10 van de wet van 15 juni 1935.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Burgerlijke zaken - Clausule van toewijzing van bevoegdheid - Verwijzing naar een rechtsmacht waar de taal van het contract kan worden gekozen als taal van de procedure

- Artt. 1 tot 10 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 13, bijlage bij KB 14 januari 2003

Uit de artikelen 1, eerste lid, en 20, eerste lid, van het koninklijk besluit nr. 62 van 13 januari 1935, 1 van het koninklijk besluit van 14 januari 2003, 1, eerste en tweede lid, en 13 van de bijlage bij dat het koninklijk besluit volgt, enerzijds, dat, wegens de instemming van de Koning met de uitbreiding, tot de gehele sector, van de bepalingen betreffende de contracten gesloten tussen de leveranciers en kleinhandelaars in brandstoffen en smeermiddelen in de verkooppunten, op wie de bijlage bij het koninklijk besluit van 14 januari 2003 van toepassing is, de bepalingen van die bijlage normatieve bepalingen zijn die voor alle daarin bedoelde leveranciers en kleinhandelaars bindend zijn gemaakt, zodat een clausule tot toewijzing van territoriale bevoegdheid die een rechtsmacht aanwijst waarvoor de taal van de procedure niet die van het contract kan zijn, volstrekt nietig is en, anderzijds, dat het koninklijk besluit van 14 januari 2003 de aanvullende bepalingen van artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek niet wijzigt.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Plaatselijke bevoegdheid - Koninklijk besluit tot inwilliging van een verzoekschrift betreffende de tussen de leveranciers en kleinhandelaars in petroleumproducten gesloten contracten - Uitwerking op de bepalingen betreffende die contracten die het voorwerp uitmaken van de bijlage bij dat besluit - Clausule van toewijzing van bevoegdheid - Verwijzing naar een rechtsmacht waar de taal van het contract kan worden gekozen als taal van de procedure - Uitwerking op artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 1, eerste lid, en 20, eerste lid KB nr. 62 van 13 januari 1935

- Art. 1 KB 14 januari 2003

En imposant qu'une éventuelle clause d'attribution de compétence se réfère, sous peine de nullité, à une juridiction où la langue du contrat peut être choisie comme langue de la procédure, l'article 13 de l'annexe de l'arrêté royal du 14 janvier 2003 interdit aux fournisseurs et détaillants auxquels il s'applique d'attribuer compétence à une juridiction où la procédure ne peut être suivie dans la langue du contrat qui les lie, mais n'est contraire à aucune des dispositions des articles 1er à 10 de la loi 15 juin 1935.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière civile - Clause d'attribution de compétence - Référence à une juridiction où la langue du contrat peut être choisie comme langue de la procédure

- Art. 1er à 10 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 13, annexe de l' A.R. du 14 janvier 2003

Il suit des articles 1er, alinéa 1er, et 20, alinéa 1er, de l'arrêté royal n° 62 du 13 janvier 1935, 1er de l'arrêté royal du 14 janvier 2003, 1er, alinéas 1er et 2, et 13 de l'annexe audit arrêté royal, d'une part, que, en raison de l'accord donné par le Roi à l'extension au secteur entier des dispositions relatives aux contrats conclus entre les fournisseurs et les détaillants en carburants et lubrifiants dans les points de vente, qui font l'objet de l'annexe de l'arrêté royal du 14 janvier 2003, les dispositions de cette annexe sont des dispositions normatives rendues obligatoires à tous les fournisseurs et détaillants visés par celle-ci, de sorte qu'une clause d'attribution de compétence territoriale qui désigne une juridiction devant laquelle la langue de la procédure ne peut être celle du contrat est frappée de nullité absolue, d'autre part, que l'arrêté royal du 14 janvier 2003 ne modifie pas les dispositions supplétives de l'article 624 du Code judiciaire.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence territoriale - Arrêté royal accueillant une requête relative aux contrats conclus entre les fournisseurs et détaillants en produits pétroliers - Effet sur les dispositions relatives à ces contrats qui font l'objet de l'annexe de cet arrêté - Clause d'attribution de compétence - Référence à une juridiction où la langue du contrat peut être choisie comme langue de la procédure - Effet sur l'article 624 du Code judiciaire

- Art. 1er, al. 1er, et 20, al. 1er A.R. n° 62 du 13 janvier 1935

- Art. 1er A.R. du 14 janvier 2003

- Artt. 1, eerste en tweede lid, en 13 van de bijlage bij het KB 14 januari 2003

- Art. 624 Gerechtelijk Wetboek

De aanvullende bepalingen van artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek staan er niet aan in de weg dat een koninklijk besluit ter uitvoering van het koninklijk besluit nr. 62 van 13 januari 1935, op straffe van nietigheid, oplegt dat een clausule van toewijzing van bevoegdheid een rechtsmacht aanwijst waar de procedure kan worden gevolgd in de taal van het contract die de partijen bindt.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Plaatselijke bevoegdheid - Artikel 624, Gerechtelijk Wetboek

- Art. 624 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1er, al. 1er et 2, et 13 de l'annexe de l' A.R. du 14 janvier 2003

- Art. 624 Code judiciaire

Les dispositions supplétives de l'article 624 du Code judiciaire ne s'opposent pas à ce qu'un arrêté royal pris en exécution de l'arrêté royal n° 62 du 13 janvier 1935 impose à peine de nullité qu'une clause d'attribution de compétence désigne une juridiction où la procédure peut être suivie dans la langue du contrat qui lie les parties.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence territoriale - Article 624 du Code judiciaire

- Art. 624 Code judiciaire

C.17.0469.F

25 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190325.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 205, 207 en 208 Burgerlijk Wetboek volgt niet dat de rechter het juiste bedrag van het vermogen van elke onderhoudsschuldenaar van dezelfde graad moet preciseren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 177.

LEVENSONDERHOUD - Onder bloedverwanten in de opgaande en in de nederdalende lijn - Respectieve mogelijkheden - Vermogen van de schuldenaar - Schatting

Artikel 208 Burgerlijk Wetboek bepaalt dat levensonderhoud slechts wordt toegestaan naar verhouding van de behoeften van hem die het vordert en van het vermogen van hem die het verschuldigd is; de respectieve mogelijkheden van de onderhoudsschuldenaar en -schuldeiser worden met name concreet getoetst aan de leeftijd, het inkomen en de levensomstandigheden van de betrokkenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 177.

LEVENSONDERHOUD - Onder bloedverwanten in de opgaande en in de nederdalende lijn - Behoeftte van de schuldeiser - Vermogen van de schuldenaar - Concreet getoetste respectieve mogelijkheden - Proportionaliteit

Il ne ressort pas des articles 205, 207 et 208 du Code civil que le juge doit préciser le montant exact de la fortune de chacun des débiteurs d'aliments du même degré (1). (1) Voir les concl. du MP.

ALIMENTS - Entre ascendants et descendants - Facultés respectives - Fortune du débiteur - Estimation

L'article 208 du Code civil dispose que les aliments ne sont accordés que dans la proportion du besoin de celui qui les réclame et de la fortune de celui qui les doit; les facultés respectives du débiteur et du créancier d'aliments s'évaluent concrètement notamment en fonction de l'âge, des revenus et de la condition sociale des intéressés (1). (1) Voir les concl. du MP.

ALIMENTS - Entre ascendants et descendants - Besoin du créancier - Fortune du débiteur - Facultés respectives appréciées concrètement - Proportionnalité

De staat van behoefte van de onderhoudsschuldeiser in de zin van de artikelen 205, 206 en 208 Burgerlijk Wetboek, die alle elementaire behoeften van het leven omvat zoals voeding, huisvesting, verwarming, kledij en medische kosten, moet relatief en concreet worden beoordeeld rekening houdend met de normale levensomstandigheden van de schuldeiser gelet op zijn opvoeding, sociale situatie en leeftijd; het middel dat overweegt dat de onderhoudsplicht van de voornoemde artikelen van het Burgerlijk Wetboek strikt beperkt is tot het bedrag dat de schuldeiser in staat stelt de elementaire levensbehoeften dank zij een bestaansminimum te voldoen, faalt naar recht.

LEVENSONDERHOUD - Onder bloedverwanten in de opgaande en in de nederdalende lijn - Staat van behoefte - Begrip - Referentiecriterium - Vergelijkingspunten - Niet beperkt tot het "bestaansminimum"

Als er verschillende solvabele onderhoudsschuldenaars van dezelfde graad zijn, mag de schuldeiser van elk van hen slechts hun eigen aandeel opeisen, rekening houdend met het onderhoudsgeld dat de andere wettelijke schuldenaars vermogen te betalen ongeacht zij al dan niet bij de zaak betrokken zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 177.

LEVENSONDERHOUD - Onder bloedverwanten in de opgaande en in de nederdalende lijn - Verschillende onderhoudsschuldenaars - Schuldaansprakelijkheid

L'état de besoin du créancier d'aliments au sens des articles 205, 206 et 208 du Code civil, qui englobe l'ensemble des besoins élémentaires de la vie tels que notamment nourriture, logement, chauffage, vêtements, frais médicaux, s'apprécie de façon relative et concrète, en tenant compte des conditions normales de vie dont le créancier bénéficiait eu égard notamment à son éducation, sa situation sociale et son âge; manque en droit le moyen qui considère que l'obligation alimentaire des articles précités du Code civil est strictement limitée au montant nécessaire pour permettre au créancier de satisfaire aux besoins élémentaires de la vie grâce à un 'minimum vital' (1). (1) Voir les concl. du MP.

ALIMENTS - Entre ascendants et descendants - Etat de besoin - Notion - Critère de référence - Points de comparaison - Non limité au "minimum vital"

S'il existe plusieurs débiteurs alimentaires solvables du même degré, le créancier ne peut réclamer à chacun que la part qui est la sienne, compte tenu des aliments que les autres débiteurs légaux, qu'ils soient à la cause ou non, sont en mesure de payer (1). (1) Voir les concl. du MP.

ALIMENTS - Entre ascendants et descendants - Pluralité de débiteurs alimentaires - Obligations à la dette

C.17.0554.F

10 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190110.1](#)

AC nr. ...

Aangezien de in artikel 106, § 2, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit bepaalde specifieke verjaringstermijn, die volgt op de verjaringsstuitende daad, te weten de neerlegging van de aangetekende brief, ongrondwettig wordt geacht, doet die verjaringsstuitende daad een nieuwe verjaringstermijn ingaan van dezelfde duur als de oorspronkelijke termijn, namelijk een termijn van vijf jaar (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2019, nr. 13.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Duur - Aanvang - Vaststelling van ongrondwettigheid - Verjaringsstuitende daad
- Art. 106 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

Dès lors que le délai spécifique de prescription prévu par l'article 106, § 2 des lois sur la comptabilité de l'Etat, qui suit l'acte interruptif constitué par le dépôt de la lettre recommandée, est jugé inconstitutionnel, cet acte interruptif fait courir un nouveau délai de prescription d'une durée égale au délai initial, soit un délai de cinq ans (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Durée - Point de départ - Constat d'inconstitutionnalité - Acte interruptif
- Art. 106 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

C.17.0559.F

31 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190131.8](#)

AC nr. ...

Als de toelagetrekker nalaat verantwoording te verstrekken over het begrotingsjaar waarvoor hij de toegekende toelage nog niet heeft ontvangen, mag de gemeente om die reden niet weigeren de toelage te betalen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2019, nr. 61.

GEMEENTE -

- Art. 8 Wet 14 november 1983 betreffende de controle op de toekenning en op de aanwending van sommige toelagen

L'abstention du bénéficiaire d'une subvention accordée par une commune de fournir des justifications relatives à l'exercice pour lequel il n'a pas encore reçu la subvention octroyée n'est pas de nature à justifier le refus de la commune de payer cette subvention (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

COMMUNE -

- Art. 8 L. du 14 novembre 1983 relative au contrôle de l'octroi et de l'emploi de certaines subventions

C.17.0657.F

8 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190408.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 859 en 860 Burgerlijk Wetboek volgt dat, in het door artikel 859 bedoelde geval, de waarde van de onroerende goederen waaruit de kavels zullen worden gevormd, moet worden geschat op het tijdstip van de verdeling, waarvan de inbreng een verrichting is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 214.

ERFENISSEN - Vereffening - Verdeling - Inbreng - Geschonken onroerend goed - Waarde - Schatting - Tijdstip

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Erfenis - Vereffening - Verdeling - Inbreng - Geschonken onroerend goed - Waarde - Schatting - Tijdstip

Il suit des articles 859 et 860 du Code civil que, dans le cas visé à l'article 859, la valeur des immeubles dont seront formés les lots doit être estimée au moment du partage, dont le rapport est une opération (1). (1) Voir les concl. du MP.

SUCCESSION - Liquidation - Partage - Rapport - Immeuble donné - Valeur - Estimation - Moment

DONATIONS ET TESTAMENTS - Succession - Liquidation - Partage - Rapport - Immeuble donné - Valeur - Estimation - Moment

C.17.0682.F

25 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190425.1](#)

AC nr. ...

De op de onteigeningsvergoeding verschuldigde belasting vormt voor de onteigende een nadeel dat een oorzakelijk verband heeft met de onteigening (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 244.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Billijke onteigeningsvergoeding - Belasting - Oorzakelijk verband - Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

Wanneer de aangevoerde onduidelijkheid niet het middel aantast maar de uiteenzetting van de feiten van het geschil en de voorafgaande rechtspleging die, in het verzoekschrift, eraan voorafgaat kan de grond van niet-ontvankelijkheid van het middel niet worden aangenomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 244.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onduidelijk middel - Erfenis - Vereffening - Verdeling - Inbreng - Geschonken onroerend goed - Waarde - Schatting - Tijdstip

L'impôt dû sur l'indemnité d'expropriation est pour l'exproprié un dommage en lien causal avec l'expropriation (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Indemnité d'expropriation juste - Impôt - Lien de causalité - Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

Lorsque l'imprécision alléguée n'affecte pas le moyen mais l'exposé des faits de la cause et des antécédents de la procédure qui, dans la requête, le précède, la fin de non-recevoir au moyen ne peut être accueillie (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen imprécis - Succession - Liquidation - Partage - Rapport - Immeuble donné - Valeur - Estimation - Moment

De onteigeningsvergoeding is billijk indien ze overeenstemt met het bedrag dat de onteigende zal moeten betalen voor de aankoop van een pand van dezelfde waarde als dat van dezelfde waarde als dat waaruit hij ontzet is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 244.

GRONDWET - Art. 16 - Onteigening - Billijke
3/12/2019

Pour être juste, l'indemnité d'expropriation doit être équivalente à la somme que l'exproprié devra déboursier pour se procurer un immeuble de la même valeur que celui dont il est dépossédé (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 16 -

onteigeningsvergoeding

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Billijke onteigeningsvergoeding

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

Als de onteigeningsvergoeding wegens de meerwaarde die eruit voortvloeit belast moet worden, dient ze met die belasting te worden vermeerderd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 244.

BELASTING - Billijke onteigeningsvergoeding - Belasting

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 47, § 1, eerste lid, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Expropriation - Indemnité d'expropriation juste

- Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Indemnité d'expropriation juste

- Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

Si l'indemnité d'expropriation est soumise à l'impôt en raison de la plus-value qui en résulte, elle doit être majorée de cet impôt (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOT - Indemnité d'expropriation juste - Imposition

- Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 47, § 1er, al. 1er, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

C.17.0698.F

11 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190311.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 1183, eerste lid en tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek volgt dat als de aan een verkoop gekoppelde ontbindende voorwaarde vervuld is, de koper verplicht is het verkochte goed terug te geven en de verkoper bijgevolg vanaf dat tijdstip aanspraak kan maken op het genot ervan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 150.

OVEREENKOMST - Einde - Ontbindende voorwaarde - Ontbinding - Verkoop - Terrugave van het verkochte goed - Verplichting

- Art. 1183, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

KOOP - Ontbindende voorwaarde - Ontbinding - Terrugave van het verkochte goed - Verplichting

- Art. 1183, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

Il suit de l'article 1183, alinéas 1er et 2, du Code civil que la réalisation de la condition résolutoire affectant une vente rend exigible l'obligation de l'acheteur de restituer le bien vendu et que, dès lors, le vendeur peut prétendre en récupérer la jouissance dès ce moment (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Fin - Condition résolutoire - Résolution - Vente - Restitution du bien vendu - Obligation

- Art. 1183, al. 1er et 2 Code civil

VENTE - Condition résolutoire - Résolution - Restitution du bien vendu - Obligation

- Art. 1183, al. 1er et 2 Code civil

C.18.0019.F

4 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190404.8](#)

AC nr. ...

Artikel 19 Gerechtelijk Wetboek, dat in het tweede lid bepaalt dat de rechter die zijn rechtsmacht over een geschilpunt heeft uitgeput, ter zake niet meer kan worden geadieerd, behoudens de bij dit Wetboek bepaalde uitzonderingen, sluit uit dat er in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen opnieuw uitspraak kan worden gedaan over een geschilpunt dat door een eindbeslissing, waartoe de cassatie zich niet uitstrekt, reeds is beslecht.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Zelfde zaak en zelfde partijen - Geschilpunt - Beslissing die de rechtsmacht van de rechter uitput - Eindbeslissing waartoe de cassatie zich niet uitstrekt - Rechter op verwijzing die opnieuw uitspraak doet over het geschilpunt

- Art. 19, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 19 du Code judiciaire, qui dispose en son alinéa 2 que le juge qui a épuisé sa juridiction sur une question litigieuse ne peut plus en être saisi, sauf exceptions prévues par ce code, exclut qu'il puisse, dans la même cause et entre les mêmes parties, être statué à nouveau sur une question litigieuse qu'une décision définitive non atteinte par la cassation a déjà tranchée.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Même cause et mêmes parties - Question litigieuse - Décision épuisant la juridiction du juge - Décision définitive non atteinte par la cassation - Juge de renvoi statuant à nouveau sur la question litigieuse

- Art. 19, al. 2 Code judiciaire

C.18.0042.F

16 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190516.1](#)

AC nr. ...

Indien de rechter dit wegens uitzonderlijke omstandigheden eigen aan de zaak billijk acht, kan hij beslissen dat bij de vereffening van de gemeenschap geen rekening zal worden gehouden met sommige goederen die zijn verworven of met sommige schulden die zijn aangegaan sedert het tijdstip dat de echtgenoten feitelijk gescheiden leefden, voor zover één van de echtgenoten dat gevorderd heeft.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen - Vonnis dat de echtscheiding uitspreekt - Beginsel - Terugwerkende kracht van de gevolgen tot op de datum van de vordering tot echtscheiding - Uitzondering

- Art. 1278, tweede en vierde lid *Gerechdelijk Wetboek*

S'il l'estime équitable en raison de circonstances exceptionnelles propres à la cause, le juge peut décider qu'il ne sera pas tenu compte dans la liquidation de la communauté de l'existence de certains avoirs constitués ou de certaines dettes contractées depuis le moment où la séparation de fait a pris cours, pour autant que l'un des époux le demande.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens - Jugement prononçant le divorce - Principe - Rétroactivité des effets au jour de la demande en divorce - Exception

- Art. 1278, al. 2 et 4 *Code judiciaire*

C.18.0056.F

14 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190314.8](#)

AC nr. ...

De verzekeraar die verhaal instelt, moet bewijzen dat hij de verzekeringnemer of de verzekerde die niet de verzekeringnemer is, kennisgegeven heeft van zijn voornemen om dat verhaal in te stellen; de bewering dat de brief niet werd teruggestuurd en dat een zending die niet opnieuw aan de afzender werd aangeboden, een zending is die de geadresseerde heeft bereikt, vormt een omkering van de bewijslast.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeraar - Verhaal - Voorafgaande kennisgeving - Brief niet aan de afzender teruggestuurd - Zending niet opnieuw aan de afzender aangeboden - Omkering van de bewijslast

- Art. 870 *Gerechdelijk Wetboek*

- Art. 1315, tweede lid *Burgerlijk Wetboek*

Il incombe à l'assureur, qui exerce un recours, de rapporter la preuve de la notification, au preneur ou à l'assuré autre que le preneur, de son intention d'exercer ce recours; l'allégation que le pli n'a pas été retourné et que l'envoi non représenté à l'expéditeur est un envoi qui a atteint son destinataire constitue un renversement de la charge de la preuve.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assureur - Recours - Notification préalable - Pli non retourné à l'expéditeur - Envoi non représenté à l'expéditeur - Renversement de la charge de la preuve

- Art. 870 *Code judiciaire*

- Art. 1315, al. 2 *Code civil*

C.18.0067.F

24 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190124.1](#)

AC nr. ...

Het gezag van het rechterlijk gewijsde in strafzaken staat er niet aan in de weg dat een partij, bij een later burgerlijk proces, de mogelijkheid krijgt om de gegevens te betwisten die uit het strafproces zijn afgeleid, wanneer zij geen partij in het strafgeding was of in zoverre zij er haar belangen niet vrij heeft kunnen doen gelden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Tegenstelbaarheid - Burgerlijk proces - Beginsel

- Art. 6.1 *Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden*

L'autorité de la chose jugée au pénal ne fait pas obstacle à ce que, lors d'un procès civil ultérieur, une partie ait la possibilité de contester les éléments déduits du procès pénal, lorsqu'elle n'a pas été partie à l'instance pénale ou dans la mesure où elle n'a pu librement y faire valoir ses intérêts (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Opposabilité - Procès civil - Principe

- Art. 6, § 1er *Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950*

Een partij heeft haar belangen in het strafgeding niet vrij kunnen doen gelden wanneer zij, bij ontstentenis van hoedanigheid of belang in de zin van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek, geen cassatieberoep heeft kunnen instellen tegen een beslissing die in het kader van dat geding werd gewezen en waarvan het gezag van het rechterlijk gewijsde haar in het latere burgerlijk proces wordt tegengeworpen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Tegenstelbaarheid - Burgerlijk proces - Beslissing gewezen in het kader van het strafgeding - Geen hoedanigheid of belang om cassatieberoep in te stellen

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Une partie n'a pu librement faire valoir ses intérêts dans l'instance pénale lorsqu'elle n'a pu, à défaut de qualité ou d'intérêt au sens de l'article 17 du Code judiciaire, attaquer par la voie d'un pourvoi en cassation une décision rendue dans le cadre de cette instance et dont l'autorité de la chose jugée lui est opposée dans le procès civil ultérieur (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Opposabilité - Procès civil - Décision rendue dans le cadre de l'instance pénale - Absence de qualité ou d'intérêt pour introduire un pourvoi en cassation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.18.0107.F

25 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190425.2](#)

AC nr. ...

Wanneer binnen eenzelfde opdracht, alle prestaties onverbrekkelijk verbonden zijn, zelfs als het bijzonder bestek bepaalt dat die prestaties opeenvolgende opleveringen tot gevolg hebben, vangen de vervalttermijnen, bepaald bij de artikelen 16, § 4, eerste lid, 2°, en 18, § 2, eerste lid van de algemene aannemingsvoorwaarden aan bij de kennisgeving van het laatste proces-verbaal van voorlopige of definitieve oplevering, naargelang het geval (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 245.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Enige opdracht met leveringen en diensten - Onderlinge verbondenheid van opeenvolgende prestaties - Verzoek van de opdrachtnemer tot schadeloosstelling - Verschillende opleveringen - Vervaltermijnen - Aanvang

- Artt. 16, § 4, eerste lid, 2°, 18, § 2, eerste lid, en 19, § 1, eerste en tweede lid, bijlage bij Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken

Lorsqu'au sein d'un même marché, toutes les prestations sont indissociablement liées, même si le cahier spécial des charges prévoit que ces prestations donnent lieu à des réceptions successives, les délais de forclusion prévus par les articles 16, § 4, alinéa 1er, 2°, et 18, § 2, alinéa 1er, du cahier général des charges prennent cours lors de la notification du dernier procès-verbal de réception provisoire ou définitive, selon le cas (1). (1) Voir les concl. du MP.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Marché unique comprenant des fournitures et des services - Interdépendance des prestations successives - Requête de l'adjudicataire en indemnisation - Pluralité de réceptions - Délais de forclusion - Prise de cours

- Art. 16, § 4, al. 1er, 2°, 18, § 2, al. 1er, et 19, § 1er, al. 1er et 2, annexe à l' Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics

De memorie van antwoord is niet ontvankelijk wanneer zij een grond van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep opwerpt maar niet betekend werd aan de advocaat van de eiser vóór de neerlegging ter griffie (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 245.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Memorie van antwoord - Grond van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep - Betekening - Tijdstip

Lorsqu'il oppose une fin de non-recevoir au pourvoi, le mémoire en réponse, qui n'a pas été signifié à l'avocat du demandeur avant son dépôt au greffe, est irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Mémoire en réponse - Fin de non-recevoir au pourvoi - Signification - Moment

C.18.0129.F

3 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190103.2](#)

AC nr. ...

Hoewel de overlegging van stukken die de rechter overeenkomstig artikel 871 van het Gerechtelijk Wetboek beveelt, een onderzoeksmaatregel vormt, is dat niet het geval voor een beslissing tot heropening van het debat om een partij de mogelijkheid te bieden bijkomend bewijsmateriaal over te leggen (1). (1) Cass. 23 oktober 1992, AR 7770, AC 1991-92, nr. 689.

Hoger beroep - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Devolutieve kracht - Door de eerste rechter bevolen heropening van het debat - Onderzoeksmaatregel

- Artt. 871 en 1068 Gerechtelijk Wetboek

Vonnissen en arresten - Burgerlijke zaken - Algemeen - Hoger beroep - Devolutieve kracht - Door de eerste rechter bevolen heropening van het debat - Onderzoeksmaatregel

- Artt. 871 en 1068 Gerechtelijk Wetboek

Elk vonnis moet de redenen bevatten op grond waarvan de rechter tot zijn overtuiging is gekomen; hij mag op een middel antwoorden door te verwijzen naar een beslissing die geen verband houdt met de zaak en die in het debat was gebracht, op voorwaarde dat de redenen die hij overneemt zonder ze weer te geven nauwkeurig worden vermeld (1). (1) Zie Cass. 12 oktober 2007, AR C.06.0654.F, AC 2007, nr. 478.

Redenen van de vonnissen en arresten - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Vonnissen - Inhoud - Beginsel - Tempering - Verwijzing naar een beslissing die geen verband houdt met de zaak

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Si la production de documents ordonnée par le juge suivant l'article 871 du Code judiciaire constitue une mesure d'instruction, tel n'est pas le cas d'une décision de réouverture des débats en vue de permettre à une partie de produire des éléments de preuve complémentaires (1). (1) Cass. 23 octobre 1992, RG 7770, Pas. 1992, n° 689.

Appel - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif - Réouverture des débats ordonnée par le premier juge - Mesure d'instruction

- Art. 871 et 1068 Code judiciaire

Jugements et arrêts - Matière civile - Généralités - Appel - Effet dévolutif - Réouverture des débats ordonnée par le premier juge - Mesure d'instruction

- Art. 871 et 1068 Code judiciaire

Tout jugement doit contenir en soi les motifs qui ont déterminé la conviction du juge; il peut répondre à un moyen par référence à une décision étrangère à la cause, qui a été soumise au débat, à la condition que les motifs qu'il s'approprie sans les reproduire soient indiqués avec précision (1). (1) Voir Cass. 12 octobre 2007, RG C.06.0654.F, Pas. 2007, n° 478.

Motifs des jugements et arrêts - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Jugement - Contenu - Principe - Tempérament - Référence à une décision étrangère à la cause

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

C.18.0141.F

3 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190103.3](#)

AC nr. ...

De rechter dient het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregel en hij is bijgevolg verplicht die regel te bepalen (1). (1) Cass. 23 februari 2017, AR C.13.0129.F, AC 2017, nr. 128.

Rechtsbeginselen (algemene) - Burgerlijke zaken - Opdracht van de rechter - Beschikkingsbeginsel

Vonnissen en arresten - Burgerlijke zaken - Algemeen - Opdracht van de rechter

Le juge est tenu de trancher le litige conformément à la règle de droit qui lui est applicable et a, dès lors, l'obligation de déterminer cette règle (1). (1) Cass. 23 février 2017, RG C.13.0129.F, Pas. 2017, n° 128.

Principes généraux du droit [voir aussi: 576 ABUS - Matière civile - Mission du juge - Principe dispositif

Jugements et arrêts - Matière civile - Généralités - Mission du juge

C.18.0155.F

28 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190328.1](#)

AC nr. ...

Een commerciële eenheid wordt geacht te bestaan wanneer de kredietgever, de kredietbemiddelaar uitgezonderd, voor de financiering door een derde, bij het voorbereiden of sluiten van de kredietovereenkomst gebruik maakt van de diensten van de leverancier of dienstenaanbieder.

Consumentenkrediet - Gelieerde kredietovereenkomst -

3/12/2019

Une unité commerciale est réputée exister, en cas de financement par un tiers, lorsque le prêteur, à l'exclusion de l'intermédiaire de crédit, recourt aux services du fournisseur ou du prestataire pour la conclusion ou la préparation du contrat de crédit.

Credit à la consommation - Contrat de crédit lié - Condition -

P. 10/94

C.18.0164.F

14 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190314.9](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 2244, § 1, Burgerlijk Wetboek stuit een dagvaarding voor het gerecht, betekend aan hem die men wil beletten de verjaring te verkrijgen, de verjaring tot het tijdstip waarop een eindbeslissing wordt uitgesproken; de in die bepaling bedoelde eindbeslissing is die welke uitspraak doet over de rechtsvordering betreffende het betwiste recht.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding in rechte - Einde - Eindbeslissing

- Art. 2244, § 1 Burgerlijk Wetboek

En vertu de l'article 2244, § 1er, du Code civil, une citation en justice signifiée à celui qu'on veut empêcher de prescrire interrompt la prescription jusqu'à la prononciation d'une décision définitive; la décision définitive visée par cette disposition est celle qui statue sur l'action relative au droit contesté.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation en justice - Fin - Décision définitive

- Art. 2244, § 1er Code civil

C.18.0175.F

3 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190103.4](#)

AC nr. ...

Enkel de schuldeiser die ervoor gekozen heeft de uitvoering van zijn titel op grond van dat gewaarmerkte afschrift van het eerder gelegde beslag te vervolgen, moet dat gewaarmerkte afschrift aan de schuldenaar betekenen, niet de schuldeiser die beslag bij vergelijking en uitbreiding legt.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerend beslag op roerend goed - Eerder gelegd beslag - Schuldeiser die beslag bij vergelijking en uitbreiding legt - Geen betekening aan de schuldeiser van het gewaarmerkte afschrift van het eerdere beslag

- Art. 1524, eerste, tweede, derde en zesde lid Gerechtelijk Wetboek

Seul le créancier qui fait choix de poursuivre l'exécution de son titre sur la base de la copie certifiée de la saisie pratiquée antérieurement doit signifier au débiteur ladite copie certifiée, mais non le créancier qui procède à la saisie par récolement et extension.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie-exécution mobilière - Saisie pratiquée antérieurement - Créancier qui procède à un récolement des meubles et effets - Pas de signification au débiteur de la copie certifiée de la saisie antérieure

- Art. 1524, al. 1er, 2, 3 et 6 Code judiciaire

C.18.0181.F

7 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190207.7](#)

AC nr. ...

De rechtspersoon kan, vóór het verstrijken van de fatale termijn of van de verjaringstermijn die van toepassing is op de rechtsvordering, het initiatief van zijn onbevoegd orgaan bekrachtigen; mits de bekrachtiging de door derden verkregen rechten niet benadeelt, heeft ze op het ogenblik van het instellen van de rechtsvordering terugwerkende kracht, waardoor die rechtsvordering ontvankelijk wordt (1). (1) Zie Cass. 18 september 2014, AR C.13.0445.F, AC 2014, nr. 536.

GEMEENTE - Rechtspersonen - Onbevoegd orgaan - Uitwerking - Beginsel - Uitzondering - Grenzen

- Art. 1198, tweede lid Burgerlijk Wetboek

- Art. 848, eerste en derde lid Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersonen - Onbevoegd orgaan - Uitwerking - Beginsel - Uitzondering - Grenzen

- Art. 1198, tweede lid Burgerlijk Wetboek

La personne morale peut, avant l'expiration du délai préfix ou du délai de prescription auquel est sujette l'action, ratifier l'initiative prise par son organe incompétent; sous réserve de ne pas préjudicier aux droits acquis par les tiers, la ratification rétroagit au moment de l'introduction de l'action, qu'elle rend recevable (1). (1) Voir Cass. 18 septembre 2014, RG C.13.0445.F, Pas. 2014, n° 536.

COMMUNE - Personnes morales - Défaut de pouvoir de l'organe - Effet - Principe - Exception - Limites

- Art. 1198, al. 2 Code civil

- Art. 848, al. 1er et 3 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Personnes morales - Défaut de pouvoir de l'organe - Effet - Principe - Exception - Limites

- Art. 1198, al. 2 Code civil

De machtiging van de gemeenteraad aan het college van burgemeester en schepenen om in rechte op te treden kan tot de sluiting van het debat worden gegeven (1). (1) Zie Cass. 18 september 2014, AR C.13.0445.F, AC 2014, nr. 536.

GEMEENTE - Vordering in rechte - Andere rechtsvorderingen dan die vermeld in artikel L 1242-1, eerste lid, van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie - College van burgemeester en schepenen - Voorwaarde - Machtiging van de gemeenteraad - Tijdstip

- Art. L 1242-1, eerste lid *Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie*

VORDERING IN RECHTE - Gemeente - Andere rechtsvorderingen dan die vermeld in artikel L 1242-1, eerste lid, van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie - College van burgemeester en schepenen - Voorwaarde - Machtiging van de gemeenteraad - Tijdstip

- Art. L 1242-1, eerste lid *Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie*

De omstandigheid dat het orgaan dat voor de rechtspersoon optreedt niet bevoegd is, heeft een weerslag op de ontvankelijkheid van de rechtsvordering omdat het voormelde orgaan niet de vereiste hoedanigheid heeft (1). (1) Zie Cass. 18 september 2014, AR C.13.0445.F, AC 2014, nr. 536.

GEMEENTE - Rechtspersonen - Onbevoegd orgaan - Uitwerking - Beginsel

- Art. 703, eerste lid *Gerechtelijk Wetboek*

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersonen - Onbevoegd orgaan - Uitwerking - Beginsel

- Art. 703, eerste lid *Gerechtelijk Wetboek*

Het bestreden vonnis dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart, op grond dat het onderwerp van de machtiging van de gemeenteraad niet overeenstemt met het onderwerp van het geschil, maar niet vaststelt dat daaruit een dubbelzinnigheid zou zijn ontstaan over het geschil waarop de machtiging betrekking heeft, schendt artikel L 1242-1, tweede lid, van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie.

GEMEENTE - Hoger beroep van een gemeente - Machtiging van de gemeenteraad aan het college van burgemeester en schepenen - Onjuiste beschrijving van het onderwerp van het geschil - Ontvankelijkheid

- Art. L 1242-1, tweede lid *Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie*

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Hoger beroep van een gemeente - Machtiging van de gemeenteraad aan het college van burgemeester en schepenen - Onjuiste beschrijving van het onderwerp van het geschil - Ontvankelijkheid

- Art. L 1242-1, tweede lid *Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie*

L'autorisation d'ester en justice peut être donnée par le conseil communal au collège communal jusqu'à la clôture des débats (1). (1) Voir Cass. 18 septembre 2014, RG C.13.0445.F, Pas. 2014, n° 536.

COMMUNE - Demande en justice - Actions autres que celles énumérées à l'article L 1242-1, alinéa 1er du Code de la démocratie locale et de la décentralisation - Collège communal - Condition - Autorisation du conseil communal - Moment

- Art. L 1242-1, al. 1er *Code de la démocratie locale et de la décentralisation*

DEMANDE EN JUSTICE - Commune - Actions autres que celles énumérées à l'article L 1242-1, alinéa 1er du Code de la démocratie locale et de la décentralisation - Collège communal - Condition - Autorisation du conseil communal - Moment

- Art. L 1242-1, al. 1er *Code de la démocratie locale et de la décentralisation*

Le défaut de pouvoir de l'organe qui intervient pour la personne morale affecte la recevabilité de l'action en raison de l'absence de qualité de cet organe (1). (1) Voir Cass. 18 septembre 2014, RG C.13.0445.F, Pas. 2014, n° 536.

COMMUNE - Personnes morales - Défaut de pouvoir de l'organe - Effet - Principe

- Art. 703, al. 1er *Code judiciaire*

DEMANDE EN JUSTICE - Personnes morales - Défaut de pouvoir de l'organe - Effet - Principe

- Art. 703, al. 1er *Code judiciaire*

Le jugement attaqué qui, pour dire l'appel irrecevable, considère que l'objet de l'autorisation du conseil communal n'est pas conforme à l'objet du litige, sans constater qu'il en serait résulté une ambiguïté sur le litige que concerne l'autorisation, viole l'article L 1242-1, alinéa 2, du Code de la démocratie locale et de la décentralisation.

COMMUNE - Appel introduit par une commune - Autorisation donnée au collège communal par le conseil communal - Description inexacte de l'objet du litige - Recevabilité

- Art. L 1242-1, al. 2 *Code de la démocratie locale et de la décentralisation*

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Appel introduit par une commune - Autorisation donnée au collège communal par le conseil communal - Description inexacte de l'objet du litige - Recevabilité

- Art. L 1242-1, al. 2 *Code de la démocratie locale et de la décentralisation*

Aangezien de Belgische Staat één en ondeelbaar is, is het cassatieberoep ontvankelijk wanneer het gericht is tegen de Belgische Staat die door drie ministers wordt vertegenwoordigd, terwijl hij voor de feitenrechter door slechts één van die ministers werd vertegenwoordigd.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Verweerders - Belgische Staat vertegenwoordigd door de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, door de minister van Justitie en door de minister van Begroting - Ontvankelijkheid

De rechter kan enkel conclusies weren die na de door de partijen onderling overeengekomen termijnen zijn neergelegd, wanneer hij die termijnen heeft bekrachtigd (1). (1) Art. 747, § 2, zesde lid, vóór de wijziging ervan door de wet van 30 juli 2013.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Conclusietermijnen - Door de partijen overeengekomen termijnen - Na die termijnen neergelegde conclusies - Weren van conclusies

- Art. 747, §§ 1 en 2, zesde lid *Gerechtelijk Wetboek*

Het middel, dat aanvoert dat de rechter de conclusies dient te weren zodra de partijen een minnelijke conclusiekalender hebben overeengekomen, faalt naar recht (1). (1) Art. 747, § 2, zesde lid, vóór de wijziging ervan door de wet van 30 juli 2013.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Conclusietermijnen - Door de partijen overeengekomen termijnen - Na die termijnen neergelegde conclusies

- Art. 747, §§ 1 en 2, zesde lid *Gerechtelijk Wetboek*

Dès lors que l'État belge est un et indivisible, est recevable le pourvoi dirigé contre l'État belge représenté par trois ministres alors que, devant le juge du fond, il n'était représenté que par un de ces ministres.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Défendeurs - Etat belge représenté par le ministre de la Sécurité et de l'Intérieur, par le ministre de la Justice et par le ministre du Budget - Recevabilité

Le juge ne peut écarter des conclusions remises après les délais convenus par les parties entre elles que s'il a confirmé ces délais (1). (1) C. jud., art. 747, § 2, al. 6, avant sa modification par la loi du 30 juillet 2013.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Délais pour conclure - Délais convenus par les parties - Conclusions remises après ces délais - Ecartement des conclusions

- Art. 747, § 1er et 2, al. 6 *Code judiciaire*

Le moyen, qui soutient que le juge est tenu d'écarter les conclusions dès que les parties sont convenues d'un calendrier amiable, manque en droit (1). (1) C. jud., art. 747, § 2, al. 6, avant sa modification par la loi du 30 juillet 2013.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Délais pour conclure - Délais convenus par les parties - Conclusions remises après ces délais

- Art. 747, § 1er et 2, al. 6 *Code judiciaire*

Uit de artikelen 1792 en 2270 van het Burgerlijk Wetboek, die de openbare orde raken, volgt dat de daarin bedoelde rechtsvordering, op straffe van verval, moet worden ingesteld binnen de termijn van tien jaar, die noch geschorst noch gestuit kan worden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 7.

HUUR VAN DIENSTEN - Aannemingsovereenkomst - Tienjarige aansprakelijkheid van architect en aannemer - Termijn voor het instellen van de rechtsvordering - Aard van de termijn

- Artt. 1792 en 2270 *Burgerlijk Wetboek*

Il suit des articles 1792 et 2270 du Code civil qui sont d'ordre public que l'action qu'elles concernent doit, à peine de déchéance, être intentée dans le délai de dix ans, qui n'est de nature à être ni suspendu ni interrompu (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE D'INDUSTRIE - Contrat d'entreprise - Responsabilité décennale des architecte et entrepreneur - Délai d'intentement de l'action en justice - Nature du délai

- Art. 1792 et 2270 *Code civil*

De, zelfs voor een onbevoegde rechter uitgebrachte, dagvaarding heeft tot gevolg dat de rechtsvordering aan het daarop toepasselijk verval wordt onttrokken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 7.

HUUR VAN DIENSTEN - Aannemingsovereenkomst - Tienjarige aansprakelijkheid van architect en aannemer - Dagvaarding in rechte binnen de toegekende termijn voor een onbevoegde rechter

- Artt. 1792 en 2270 Burgerlijk Wetboek

Wat betreft de termijn die voor het instellen van een rechtsvordering is bepaald, onttrekt de dagvaarding in rechte binnen de toegestane termijn het recht om te handelen aan het verval; die uitwerking blijft voortduren zolang aan het geding geen einde is gemaakt door een onherroepelijk geworden beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 7.

HUUR VAN DIENSTEN - Aannemingsovereenkomst - Tienjarige aansprakelijkheid van architect en aannemer - Dagvaarding in rechte binnen de toegekende termijn

- Artt. 1792 en 2270 Burgerlijk Wetboek

Même donnée devant un juge incompétent, la citation en justice emporte l'effet de soustraire l'action à la déchéance qui lui est applicable (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE D'INDUSTRIE - Contrat d'entreprise - Responsabilité décennale des architecte et entrepreneur - Citation en justice dans le délai imparti devant un juge incompétent

- Art. 1792 et 2270 Code civil

S'agissant d'un délai établi pour l'intentement d'une action en justice, la citation en justice dans le délai imparti soustrait le droit d'agir à la déchéance; cet effet se poursuit aussi longtemps qu'il n'a pas été mis fin à l'instance par une décision devenue irrévocable (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE D'INDUSTRIE - Contrat d'entreprise - Responsabilité décennale des architecte et entrepreneur - Citation en justice dans le délai imparti

- Art. 1792 et 2270 Code civil

C.18.0199.F

3 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190103.6](#)

AC nr. ...

Het bevel tot staking moet betrekking hebben op een duidelijk omschreven daad, zodat er over de draagwijdte van dat bevel geen enkele redelijke twijfel kan bestaan (1). (1) Cass. 14 juni 2013, AR C.12.0524.N, AC 2013, nr. 372; zie Cass. 2 maart 2007, AR C.06.0148.N, AC 2007, nr. 124.

HANDELSPRAKTIJK - Bevel tot staking

- Art. XVII.1 Wetbank 28 februari 2013 van economisch recht

L'ordre de cessation doit porter sur un acte clairement défini, de sorte que la portée de cet ordre ne puisse susciter aucun doute raisonnable (1). (1) Cass. 14 juin 2013, RG C.12.0524.N, Pas. 2013, n° 372 ; voir Cass. 2 mars 2007, RG C.06.0148.N, Pas. 2007, n° 124.

PRATIQUES DU COMMERCE - Ordre de cessation

- Art. XVII.1 Code de droit économique

C.18.0241.F

31 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190131.9](#)

AC nr. ...

De procureur des Konings mag een negatief advies uitbrengen over de verkrijging van de Belgische nationaliteit wanneer er een beletsel is wegens gewichtige feiten, eigen aan de persoon; een gewichtig feit eigen aan de persoon is een daad of een materieel verzuim of een beoogd doel dat kan worden geïdentificeerd in het gedrag van de persoon die de nationaliteitsverklaring heeft ondertekend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 62.

NATIONALITEIT -

- Art. 12bis, § 2, zesde lid Wetboek van de Belgische nationaliteit

Le procureur du Roi peut émettre un avis négatif sur l'acquisition de la nationalité belge lorsqu'il y a un empêchement résultant de faits personnels graves; un fait personnel grave est un acte ou une omission matériel ou objectif pouvant être identifié dans le comportement de la personne qui a souscrit la déclaration de nationalité (1). (1) Voir les concl. du MP.

NATIONALITE -

- Art. 12bis, § 2, al. 6 Code de la nationalité belge

C.18.0253.F

25 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190225.1](#)

AC nr. ...

De elementen die geïncorporeerd zijn in het gebouw om daarmee een afgewerkt geheel te vormen, zijn, net zoals de noodzakelijke aanvullende bestanddelen, onroerend uit hun aard (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 113.

ONROEREND EN ROEREND GOED - Onroerend uit hun aard
- Artt. 517, 518 en 523 Burgerlijk Wetboek

Het middel dat niet betoogt dat de bewuste koelgroep materieel geïncorporeerd is met de gemeenschappelijke delen van het pand, maar aanvoert dat die een onroerend goed vormt door incorporatie ter natuurlijke en noodzakelijke aanvulling van zaken die zelf onroerend worden beschouwd, als elementen die noodzakelijk zijn voor de volkomenheid van het gebouw en daarmee geïncorporeerd zijn vermengt feit en recht en is dus ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 113.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare
beoordeling door feitenrechter - Middel vermengt feit en recht

Constituent des immeubles par nature les éléments incorporés au bâtiment pour en faire un édifice achevé, tout comme les composantes nécessaires qui les complètent (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMMEUBLE ET MEUBLE - Immeuble par nature
- Art. 517, 518 et 523 Code civil

Le moyen qui, sans soutenir que le groupe producteur d'air conditionné en question est matériellement incorporé aux parties communes de l'immeuble, fait valoir qu'il constitue un immeuble par incorporation au titre de complément naturel et nécessaire d'objets eux-mêmes considérés comme immeubles en tant qu'éléments indispensables à la perfection de l'édifice et incorporés à celui-ci, n'est pas mélangé de fait et de droit et est donc recevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine
par le juge du fond - Moyen mêlé de fait et de droit

C.18.0262.F

25 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190225.2](#)

AC nr. ...

Uit het administratief statuut van het personeel van de verweerster volgt dat de beslissing van de gemeenteraad om een ambtenaar in beschikbaarheid te stellen wanneer zijn afwezigheid wegens ziekte langer verlengd wordt dan het ziekteverlof waarop hij krachtens artikel 99 aanspraak kan maken, uitwerking heeft tot op het tijdstip waarop die ambtenaar de voorwaarden vervult om op rust te worden gesteld of het werk hervat; wanneer een afwezigheid wegens ziekte, die leidt tot de beslissing om een ambtenaar in beschikbaarheid te stellen, ononderbroken voortduurt, wordt de administratieve toestand van die ambtenaar bijgevolg niet gewijzigd door eventuele latere beslissingen tot indisponibiliteitsstelling (1). (Artt. 59, 60, 66, 68 en 99, Personeelsstatuut van de gemeente Courcelles, bepaald door de gemeenteraad van 9 oktober 1996 en bekrachtigd door het besluit van de bestendige deputatie van de provincie Henegouwen op 12 december 1996). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 114.

AMBTENAAR - Ambtenaar (Gemeenten en provincies) - Gemeentepersoneel - Administratief statuut - Ziekte - Handicap - In beschikbaarheid stellen
GEMEENTE - Personeelsstatuut - Ambtenaar - Ziekte - Handicap - In beschikbaarheid stellen
WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei - Gemeentepersoneel - Administratief statuut - Ziekte - Handicap - In beschikbaarheid stellen

Il résulte du statut administratif du personnel de la défenderesse que la décision du conseil communal de mettre en disponibilité un agent dont l'absence pour maladie se prolonge au-delà du congé auquel il peut prétendre en application de l'article 99 produit ses effets jusqu'à la date à laquelle cet agent, soit remplit les conditions pour être mis à la retraite, soit reprend son activité; partant, lorsqu'une absence pour maladie qui fonde une décision de mise d'un agent en disponibilité se prolonge de manière ininterrompue, d'éventuelles décisions subséquentes de mise en disponibilité ne modifient pas la position administrative de cet agent (1) (Statut du personnel de la commune Courcelles, art. 59, 60, 66, 68 et 99, arrêté par le conseil communal du 9 octobre 1996 et approuvé par l'arrêté de la députation permanente de la province du Hainaut le 12 décembre 1996). (1) Voir les concl. du MP.

FONCTIONNAIRE - Fonctionnaires des communes et des provinces - Personnel communal - Statut administratif - Maladie - Infirmité - Mise en disponibilité
COMMUNE - Statut du personnel - Fonctionnaire - Maladie - Infirmité - Mise en disponibilité
LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Divers - Personnel communal - Statut administratif - Maladie - Infirmité - Mise en disponibilité

De ambtenaar waarvan de ziekte door de administratieve gezondheidsdienst erkend wordt als een ernstige en langdurige ziekte of handicap, ontvangt een wachttuitkering die overeenstemt met het bedrag van zijn laatste wedde vanaf de aanvang van zijn beschikbaarheid, zelfs als tijdens de beschikbaarheid eerst werd beslist om die ziekte niet als een ernstige en langdurige ziekte of handicap te erkennen en die beslissing definitief was (1). (Artt. 70 en 71, Personeelsstatuut van de gemeente Courcelles, bepaald door de gemeenteraad van 9 oktober 1996 en bekrachtigd door het besluit van de bestendige deputatie van de provincie Henegouwen op 12 december 1996). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 114.

AMBTENAAR - Ambtenaar (Gemeenten en provincies) - Gemeentepersoneel - Administratief statuut - Ziekte - Handicap - In beschikbaarheid stellen - Ernstige en langdurige ziekte of handicap - Administratieve gezondheidsdienst - Medex - Beoordeling - Tegengestelde opeenvolgende beslissingen - Gevolg - Wachttuitkering - Aanvang

De ambtenaar waarvan de ziekte door de administratieve gezondheidsdienst erkend wordt als een ernstige en langdurige ziekte of handicap, ontvangt een wachttuitkering die overeenstemt met het bedrag van zijn laatste wedde vanaf de aanvang van zijn beschikbaarheid, zelfs als tijdens de beschikbaarheid eerst werd beslist om die ziekte niet als een ernstige en langdurige ziekte of handicap te erkennen en die beslissing definitief was (1). (Artt. 70 en 71, Personeelsstatuut van de gemeente Courcelles, bepaald door de gemeenteraad van 9 oktober 1996 en bekrachtigd door het besluit van de bestendige deputatie van de provincie Henegouwen op 12 december 1996). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 114.

GEMEENTE - Gemeentepersoneel - Administratief statuut - Ziekte - Handicap - In beschikbaarheid stellen - Ernstige en langdurige ziekte of handicap - Administratieve gezondheidsdienst - Medex - Beoordeling - Tegengestelde opeenvolgende beslissingen - Gevolg - Wachttuitkering - Aanvang

L'agent dont la maladie qui l'affecte est reconnue comme une maladie ou infirmité grave et de longue durée par le service de santé administratif bénéficie d'un traitement d'attente égal au montant de son dernier traitement d'activité à la date du début de sa disponibilité, même si, au cours de la période de disponibilité, cette maladie avait fait l'objet d'une première décision refusant de la reconnaître comme une maladie ou infirmité grave et de longue durée, cette décision fût-elle définitive (1) (Statut du personnel de la commune Courcelles, art. 70 et 71, arrêté par le conseil communal du 9 octobre 1996 et approuvé par l'arrêté de la députation permanente de la province du Hainaut le 12 décembre 1996). (1) Voir les concl. du MP.

FONCTIONNAIRE - Fonctionnaires des communes et des provinces - Personnel communal - Statut administratif - Maladie - Infirmité - Mise en disponibilité - Maladie ou infirmité grave et de longue durée - Service de santé administratif - Medex - Appréciation - Décisions successives contraires - Conséquence - Traitement d'attente - Prise de cours

L'agent dont la maladie qui l'affecte est reconnue comme une maladie ou infirmité grave et de longue durée par le service de santé administratif bénéficie d'un traitement d'attente égal au montant de son dernier traitement d'activité à la date du début de sa disponibilité, même si, au cours de la période de disponibilité, cette maladie avait fait l'objet d'une première décision refusant de la reconnaître comme une maladie ou infirmité grave et de longue durée, cette décision fût-elle définitive (1) (Statut du personnel de la commune Courcelles, art. 70 et 71, arrêté par le conseil communal du 9 octobre 1996 et approuvé par l'arrêté de la députation permanente de la province du Hainaut le 12 décembre 1996). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNE - Personnel communal - Statut administratif - Maladie - Infirmité - Mise en disponibilité - Maladie ou infirmité grave et de longue durée - Service de santé administratif - Medex - Appréciation - Décisions successives contraires - Conséquence - Traitement d'attente - Prise de cours

C.18.0272.F

28 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190328.5](#)

AC nr. ...

Uit het feit dat een beslissing gevolgen teweegbrengt ten aanzien van derden, kan niet worden afgeleid dat ze jegens hen bindend zou zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 194.

RAAD VAN STATE - Afdeling bestuursrechtspraak - Bevoegdheid - Administratieve overheid - Begrip - Gesubsidieerde confessionele vrije hogeschool - Overeenkomst gesloten door een student - Weigering van inschrijving van een student voor een proef - Beroep tot schorsing - Beslissing die gevolgen teweegbrengt t.a.v. derden

3/12/2019

De ce qu'une décision produit des effets à l'égard des tiers, il ne se déduit pas qu'elle serait obligatoire à l'égard de ceux-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSEIL D'ETAT - Section du contentieux administratif - Compétence - Autorité administrative - Notion - Haute école libre confessionnelle subventionnée - Contrat conclu par un étudiant - Décision de refus d'inscription d'un étudiant à une épreuve - Recours en suspension - Décision produisant des effets à l'égard des tiers

P. 16/94

- Art. 14, § 1 Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

De instellingen die opgericht of erkend zijn door de federale overheid, door de gemeenschappen en de gewesten, de provincies of de gemeenten, die een openbaredienststopdracht vervullen en die niet afhangen van de rechterlijke of wetgevende macht, zijn in beginsel administratieve organen, voor zover hun werking door de overheid wordt bepaald en gecontroleerd en ze beslissingen kunnen nemen die derden binden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 194.

RAAD VAN STATE - Afdeling bestuursrechtspraak - Bevoegdheid - Beroep tot nietigverklaring - Akten en reglementen van administratieve overheden - Administratieve overheid

- Art. 14, § 1 Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

Een handeling van een administratieve overheid is slechts vatbaar voor een beroep tot nietigverklaring en, bijgevolg, voor een beroep tot schorsing van de uitvoering ervan voor de Raad van State, voor zover ze onder haar imperium ressorteert (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 194.

RAAD VAN STATE - Afdeling bestuursrechtspraak - Bevoegdheid - Beroep tot nietigverklaring - Akten en reglementen van administratieve overheden - Administratieve overheid - Voorwaarde

- Art. 14, § 1 Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

- Art. 14, § 1er Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

Les institutions créées ou reconnues par l'autorité fédérale, par les communautés et les régions, les provinces ou les communes, qui sont chargées d'un service public et qui ne relèvent pas du pouvoir judiciaire ou législatif, constituent en principe des autorités administratives dans la mesure où leur fonctionnement est déterminé et contrôlé par l'autorité et où elles peuvent prendre des décisions obligatoires à l'égard des tiers (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSEIL D'ETAT - Section du contentieux administratif - Compétence - Recours en annulation - Actes et règlements des autorités administratives - Autorité administrative

- Art. 14, § 1er Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

Un acte émanant d'une autorité administrative n'est de nature à faire l'objet d'un recours en annulation et, partant, d'un recours en suspension de son exécution devant le Conseil d'État que dans la mesure où il ressortit à l'imperium dont elle est investie (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSEIL D'ETAT - Section du contentieux administratif - Compétence - Recours en annulation - Actes et règlements des autorités administratives - Autorité administrative - Condition

- Art. 14, § 1er Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

C.18.0289.F

7 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190207.8](#)

AC nr. ...

Het uit de miskennis van de bewijskracht van een akte afgeleide middel is niet ontvankelijk, wanneer de bestreden beslissing de bewoordingen van deze akte niet overneemt en de eiser de akte niet regelmatig tot staving van zijn cassatieberoep overlegt (1). (1) Cass. 27 oktober 2003, AR S.02.0103.F, AC 2003, nr. 532.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Te voegen stukken - Bewijskracht - Ontvankelijkheid

De tegenstrijdigheid van belangen van de partijen bij een wederkerige overeenkomst wordt beoordeeld op het ogenblik dat de overeenkomst gesloten wordt.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Onderhandse akten die wederkerige overeenkomsten bevatten - Aantal originelen - Partijen met een onderscheiden belang - Beoordeling - Ogenblik

- Art. 1325, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

Est irrecevable le moyen pris de la violation de la foi due à un acte lorsque la décision attaquée ne reproduit pas les termes de cet acte et que le demandeur ne le produit pas en forme régulière à l'appui de son pourvoi (1). (1) Cass. 27 octobre 2003, RG S.02.0103.F, Pas. 2003, n° 532.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Pièces à joindre - Foi due aux actes - Recevabilité

L'opposition d'intérêts des parties à une convention synallagmatique s'apprécie au moment de la conclusion de la convention.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Actes sous seing privé contenant des conventions synallagmatiques - Nombre d'originels - Parties ayant un intérêt distinct - Appréciation - Moment

- Art. 1325, al. 1er et 2 Code civil

Noch uit de omstandigheid dat de borg zich tegenover de schuldeiser ertoe verbindt de schuld van de hoofdschuldenaar te betalen en slechts tot betaling verschuldigd is wanneer laatstgenoemde in gebreke blijft, noch uit de omstandigheid dat de borg in sommige gevallen, nog vóór te hebben betaald, tegen de schuldenaar kan optreden, moet noodzakelijkerwijs worden afgeleid dat op de datum van het sluiten van de overeenkomst die de verbintenis van de hoofdschuldenaar en die van de borg vaststelt, beiden in hun verhouding tot de schuldeiser een onderscheiden belang hebben.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Onderhandse akten die wederkerige overeenkomsten bevatten - Aantal originelen - Partijen met een onderscheiden belang - Beoordeling - Tijdstip - Handelshuur - Borg en hoofdschuldenaar

- Art. 1325, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek

Ni de la circonstance que la caution s'engage envers le créancier à payer la dette du débiteur principal et n'est tenue de s'exécuter qu'en cas de défaillance de celui-ci, ni de celle que la caution qui a payé dispose d'un recours contre le débiteur principal, ni de celle que la caution peut, dans certains cas, avant d'avoir payé, agir contre le débiteur, il ne se déduit nécessairement qu'à la date de la conclusion de la convention constatant l'engagement du débiteur principal et celui de la caution, ceux-ci ont, dans leurs rapports avec le créancier, un intérêt distinct.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Actes sous seing privé contenant des conventions synallagmatiques - Nombre d'originaux - Parties ayant un intérêt distinct - Appréciation - Moment - Bail commercial - Caution et débiteur principal

- Art. 1325, al. 1er et 2 Code civil

C.18.0304.F

7 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190207.9](#)

AC nr. ...

De in artikel 1167 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde vordering, die strekt tot vergoeding van de schade die de schuldeiser heeft geleden door de bedrieglijke verarming van de schuldenaar, wordt enkel toegekend tegen de daders van of de medeplichtigen aan het bedrog en strekt zich niet uit tot de onderverkrijgers die te goeder trouw zijn (1). (1) Zie Cass. 16 mei 1890 (Pas. 1890, I, 210); Cass. 6 november 1902 (Pas. 1902, I, 24); Cass. 25 oktober 2001, AR C.99.0038.N, AC 2001, nr. 572.

PAULIAANSE RECHTSVORDERING - Draagwijdte - Schuldenaar - Schenking van een met een last bezwaard pand - Door de begiftigde aangegane lening - Hypothecaire inschrijving op het pand ten gunste van de kredietgever - Uitwerking van de pauliaanse rechtsvordering op de door de kredietgever verkregen rechten

- Art. 1167 Burgerlijk Wetboek

La demande visée à l'article 1167 du Code civil, qui tend à l'indemnisation du dommage causé au créancier du fait de l'appauvrissement frauduleux du débiteur, n'est accordée que contre les auteurs ou les complices de la fraude et n'atteint pas les sous-acquéreurs de bonne foi (1). (1) Voir Cass. 16 mai 1890 (Pas. 1890, I, 210) ; Cass. 6 novembre 1902 (Pas. 1902, I, 24); Cass. 25 octobre 2001, RG C.99.0038.N, Pas. 2001, n° 572.

ACTION PAULIENNE - Portée - Débiteur - Donation d'un immeuble avec charge - Prêt contracté par le donataire - Inscription hypothécaire sur l'immeuble en faveur du prêteur - Effet de l'action paulienne sur les droits acquis par le prêteur

- Art. 1167 Code civil

Artikel 20 van de Faillissementswet van 8 augustus 1997 is een toepassing, inzake faillissementen, van artikel 1167 van het Burgerlijk Wetboek (1). (1) Cass. 25 januari 2013, AR C.12.0202.N, AC 2013, nr. 64.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Handelingen of betalingen met bedrieglijke benadeling rechten schuldeisers

- Art. 20 Wet 8 augustus 1997

- Art. 1167 Burgerlijk Wetboek

L'article 20 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites est une application à la matière de la faillite de l'article 1167 du Code civil (1). (1) Cass. 25 janvier 2013, RG C.12.0202.N, Pas. 2013, n° 64.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Actes ou paiements faits en fraude des créanciers

- Art. 20 L. du 8 août 1997 sur les faillites

- Art. 1167 Code civil

C.18.0305.F

21 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190221.2](#)

AC nr. ...

Het middel dat de schending van de artikelen 33 en volgende van het Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007 aanvoert, zonder de goedkeuringsakte te vermelden die dat verdrag binnen de Europese Unie verbindende kracht heeft verleend, is niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Verdrag van Lugano van 30 oktober 2007 - Schending - Ontvankelijkheid

Uit artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden volgt niet dat de beslagrechter die uitspraak doet over de regelmatigheid en de gegrondheid van een beslagexploot dat steunt op een beschikking tot uitvoerbaarverklaring van een buitenlandse beslissing, zich bevoegd dient te verklaren om kennis te nemen van een vordering tot uitvoerbaarverklaring van een andere buitenlandse beslissing.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Buitenlandse beslissing - Beschikking tot uitvoerbaarverklaring - Beslagexploot - Bevoegheid van de beslagrechter

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Buitenlandse beslissing - Beschikking tot uitvoerbaarverklaring - Beslagexploot - Bevoegheid van de beslagrechter

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Est irrecevable le moyen qui invoque la violation des articles 33 et suivants de la Convention de Lugano du 30 octobre 2007, sans préciser l'acte d'approbation qui lui a conféré force obligatoire au sein de l'Union européenne.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Convention de Lugano du 30 octobre 2007 - Violation - Recevabilité

Il ne suit pas de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que le juge des saisies qui statue sur la régularité et le fondement d'un exploit de saisie basé sur une ordonnance d'exequatur d'une décision étrangère doit se déclarer compétent pour connaître d'une demande tendant à rendre exécutoire une autre décision étrangère.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Décision étrangère - Ordonnance d'exequatur - Exploit de saisie - Compétence du juge des saisies

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

SAISIE - Saisie exécution - Décision étrangère - Ordonnance d'exequatur - Exploit de saisie - Compétence du juge des saisies

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.18.0307.F

14 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190314.10](#)

AC nr. ...

De indeplaatsgestelde in de rechten van de benadeelde oefent de vordering van de benadeelde uit met al haar kenmerken en toebehoren; hieruit volgt dat wanneer, op de datum van de subrogatie, de verjaringstermijn van de rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar niet is ingegaan ten aanzien van de benadeelde, die termijn evenmin is ingegaan ten aanzien van de indeplaatsgestelde.

VERZEKERING - Landverzekering - Rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar - Verjaring - Verjaringstermijn - Aanvang - Subrogatie

- Artt. 34, § 2 en 86, eerste lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

La personne subrogée dans les droits de la personne lésée exerce l'action de la personne lésée avec ses caractéristiques et accessoires; il s'ensuit que, lorsque, à la date de la subrogation, le délai de prescription de l'action directe contre l'assureur n'a pas pris cours à l'égard de la personne lésée, il n'a pas davantage pris cours à l'égard de la personne subrogée.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action directe contre l'assureur - Prescription - Délai de prescription - Prise de cours - Subrogation

- Art. 34, § 2 et 86, al. 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.18.0336.F

28 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190128.1](#)

AC nr. ...

Voor de naleving van de verplichting vervat in artikel 1057, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek, dat preciseert dat de akte van hoger beroep, met uitzondering van het geval waarin het hoger beroep bij conclusie wordt ingesteld, op straffe van nietigheid, de uiteenzetting van de grieven moet vermelden, is vereist maar volstaat het dat de appelland de verwijten uiteenzet die hij tegen de bestreden beslissing aanvoert; die uiteenzetting moet voldoende duidelijk zijn zodat de geïntimeerde zijn conclusie kan voorbereiden en de appelrechter de draagwijdte ervan kan beoordelen; de verplichting om de grieven uiteen te zetten impliceert niet dat de middelen waarop ze gegrond zijn moeten worden uiteengezet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 51.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Vermeldingen - Grieven - Formulering - Begrip

Pour respecter l'obligation énoncée par l'article 1057, 7°, du Code judiciaire, qui précise que, hormis les cas où il est formé par conclusions l'acte d'appel contient, à peine de nullité, l'énonciation des griefs, il faut mais il suffit que l'appellant énonce les reproches qu'il adresse à la décision attaquée; cette énonciation doit être suffisamment claire pour permettre à l'intimé de préparer ses conclusions et au juge d'appel d'en percevoir la portée; l'obligation d'énoncer les griefs n'implique pas que soient exposés les moyens qui fondent ceux-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Mentions - Grievs - Enoncé - Notion

C.18.0356.F

21 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190221.3](#)

AC nr. ...

De feitenrechter beoordeelt in feite of de door de verzoeker aangevoerde omstandigheden een grond van spoedeisendheid vormen die het ontbreken van de geneeskundige verklaring verantwoorden; het Hof gaat evenwel na of die rechter uit de feiten die hij heeft vastgesteld geen gevolgtrekkingen heeft gemaakt die door die feiten niet kunnen worden verantwoord.

GEESTESZIEKE - Verzoek om rechterlijke bescherming - Verzoekschrift - Ontvankelijkheidsvoorwaarde - Beginsel - Voeging van een omstandige geneeskundige verklaring - Uitzondering - Spoedeisendheid - Beoordeling van de vrederechter - Controle van het Hof - Doel

- Art. 1241, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

De spoedeisendheid die het ontbreken van de geneeskundige verklaring verantwoordt, kan niet worden afgeleid uit de omstandigheid dat de persoon voor wie een beschermingsmaatregel werd gevraagd, zich opmaakte om het rusthuis definitief te verlaten zonder beschermd te zijn, terwijl zijn goederen beheerd werden door een derde die deze goederen niet enkel in het belang van die persoon leek te beheren.

GEESTESZIEKE - Verzoek om rechterlijke bescherming - Verzoekschrift - Geen voeging van een omstandige geneeskundige verklaring - Spoedeisendheid

- Art. 1241, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge du fond apprécie en fait si les circonstances invoquées par le requérant constituent un motif d'urgence justifiant l'absence de certificat médical; la Cour vérifie toutefois si ce juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qu'ils ne peuvent justifier.

MALADE MENTAL - Demande de protection judiciaire - Requête - Condition de recevabilité - Principe - Jonction d'un certificat médical circonstancié - Exception - Urgence - Appréciation du juge de paix - Contrôle de la Cour - Objet

- Art. 1241, al. 1er Code judiciaire

L'urgence justifiant l'absence de certificat médical ne peut se déduire de la circonstance que la personne pour laquelle une mesure de protection est demandée s'apprêtait à quitter définitivement la maison de repos sans être protégée alors que ses biens étaient gérés par un tiers qui ne semblait pas les gérer dans le seul intérêt de cette personne.

MALADE MENTAL - Demande de protection judiciaire - Requête - Pas de jonction d'un certificat médical circonstancié - Urgence

- Art. 1241, al. 1er Code judiciaire

C.18.0364.F

2 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190502.1](#)

AC nr. ...

De schuldeiser die in de procedure is tussengekomen heeft, ook al is zijn tussenkomst niet ontvankelijk, de hoedanigheid om hoger beroep in te stellen tegen de beslissing die over de verschoonbaarheid van de gefailleerde uitspraak doet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 259.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gefailleerde - Verschoonbaarheid - Schuldeiser - Niet-ontvankelijke tussenkomst - Hoger beroep - Hoedanigheid - Art. 80, tweede lid Wet 8 augustus 1997

Son intervention fût-elle irrecevable, le créancier qui est intervenu à la procédure a qualité pour interjeter appel de la décision qui statue sur l'excusabilité du failli (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Failli - Excusabilité - Créancier - Intervention irrecevable - Appel - Qualité

- Art. 80, al. 2 L. du 8 août 1997 sur les faillites

C.18.0374.F

28 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190328.2](#)

AC nr. ...

Het gezag van gewijsde strekt zich uit tot hetgeen de rechter over een geschilpunt heeft beslist en tot hetgeen, gelet op het geschil dat voor de rechter is gebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, zij het impliciet, de noodzakelijke grondslag van zijn beslissing vormt (1). (1) Cass. 31 maart 2017, AR C.13.0517.N, AC 2017, nr. 232.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar - Verjaring - Verjaringstermijn - Aanvang - Subrogatie

L'autorité de la chose jugée s'attache à ce que le juge a décidé sur un point litigieux et à ce qui, en raison de la contestation portée devant lui et soumise à la contradiction des parties, constitue, fût-ce implicitement, le fondement nécessaire de sa décision (1). (1) Cass. 31 mars 2017, RG C.13.0517.N, Pas. 2017, n° 232.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Action directe contre l'assureur - Prescription - Délai de prescription - Prise de cours - Subrogation

C.18.0393.F

25 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190225.3](#)

AC nr. ...

Het arrest dat overweegt dat het vijlen en raspen van die glazuurpunten om te vermijden dat ze de mond van het paard verwonden, "valt onder het gebruikelijke verzorgen bedoeld in artikel 3, § 2, 2° van de wet" en kan bijgevolg door een "tandtechnicus" worden uitgevoerd voor zover diens tussenkomst beperkt is "tot het vaststellen van de aanwezigheid van te scherpe glazuurpunten en die te vijlen", met uitsluiting van "het bepalen van de oorzaak van dat fenomeen en van de remedies die eraan kunnen verhelpen", wat "valt onder de raadpleging van een dierenarts", past de artikelen 3, § 1, eerste lid en tweede lid, 6° en ook 3, § 2, 2°, van de wet van 28 augustus 1991 op de uitoefening van de diergeneeskunde juist toe (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 115.

DIERENARTS - Diergeneeskunde - Diergeneeskundige handeling - Begrip - Draagwijdte - Grenzen - Vijlen, raspen van de glazuurpunten van de tanden van paardachtigen

En considérant que le limage ou râpage de ces pointes d'émail afin d'éviter qu'elles ne blessent la bouche du cheval « relève de l'entretien habituel visé à l'article 3, § 2, 2°, de la loi » et peut dès lors être accompli par un « technicien dentaire » pourvu que son intervention se limite « à constater la présence de pointes d'émail excessives et à les limer », à l'exclusion de « la détermination des causes de ce phénomène et des remèdes pouvant y être apportés », qui « relève de la consultation d'un vétérinaire », l'arrêt fait une exacte application des articles 3, §1er, alinéas 1er et 2, 6° ainsi que 3, §2, 2° de la loi du 28 août 1991 sur l'exercice de la médecine vétérinaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

VETERINAIRE - Médecine vétérinaire - Acte vétérinaire - Notion - Portée - Limites - Limage, râpage des pointes d'émail des dents des équidés

C.18.0395.F

28 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190128.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit van 12 januari 1984, dat de minimumgarantievoorwaarden vastlegt van de verzekeringsovereenkomsten die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privéleven dekt en bepaalt dat alle bij de verzekeringnemer inwonende personen als verzekerden moeten worden beschouwd, volgt niet dat een kind bij de verzekeringnemer inwoont louter omdat zijn hoofdverblijfplaats, bij gerechtelijke beslissing, aan die verzekeringnemer is toevertrouwd en zijn woonplaats bij laatstgenoemde is gevestigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 52.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekering tot dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privéleven - Verzekerde personen - Bij de verzekeringnemer inwonende persoon

Il ne suit pas de l'article 3, 2°, de l'arrêté royal du 12 janvier 1984 déterminant les conditions minimales de garantie des contrats d'assurance couvrant la responsabilité civile extracontractuelle relative à la vie privée, suivant lequel doivent être considérées comme assurées toutes les personnes vivant au foyer du preneur, qu'un enfant vit au foyer du preneur d'assurance du seul fait que, par une décision judiciaire, son hébergement principal est confié à ce preneur et son domicile est fixé chez ce dernier (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assurance responsabilité civile extracontractuelle relative à la vie privée - Personnes assurées - Personne vivant au foyer du preneur

C.18.0399.F

11 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190311.2](#)

AC nr. ...

Bedrog in de zin van artikel 1116 van het Burgerlijk Wetboek impliceert dat een contractant opzettelijk kunstgrepen bezigt om de andere partij ertoe aan te zetten de overeenkomst te sluiten; de verzwijging van een partij bij het sluiten van een overeenkomst kan in bepaalde omstandigheden bedrog zijn wanneer ze een feit betreft dat, als de andere partij daarvan op de hoogte was geweest, ze de overeenkomst niet of slechts onder minder bezwarende voorwaarden zou hebben gesloten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 151.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Bedrog - Begrip - Verzwijging

Le dol au sens de l'article 1116 du Code civil implique qu'un cocontractant utilise intentionnellement des artifices en vue d'inciter l'autre partie à conclure le contrat; la r?ticence d'une partie, lors de la conclusion d'une convention, peut, dans certaines circonstances, être constitutive de dol lorsqu'elle porte sur un fait qui, s'il avait été connu de l'autre partie, l'aurait amené à ne pas conclure le contrat ou à ne le conclure qu'aux conditions moins onéreuses (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Dol - Notion - Réticence

C.18.0450.F

2 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190502.2](#)

AC nr. ...

Het arrest, dat het beroepen vonnis hervormt dat die exceptie van niet-ontvankelijkheid heeft verworpen omdat ze niet voor elke andere exceptie of elk ander verweermiddel was aangevoerd, op grond dat deze "de openbare orde niet raakt", en dat, aangezien de eiseres de laattijdigheid van de exceptie niet had aangevoerd in haar nota van antwoord op de nota van de verweerster, de rechtbank van koophandel ze niet ambtshalve kon vaststellen, miskent de verplichting van de rechter om het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregel (1). (1) Zie Cass. 23 februari 2017, AR C.13.0129.N, AC 2017, nr. 128; zie ook Cass. 15 juni 2017, AR C.16.0504.F, AC 2017, nr. 389, met concl. van procureur-generaal André Henkes, toen eerste advocaat-generaal, in Pas. 2017, nr. 389.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Bevoegdheid van
3/12/2019

Méconnaît l'obligation du juge de trancher le litige conformément à la règle de droit qui lui est applicable l'arrêt qui considère, pour réformer le jugement entrepris qui avait écarté cette exception d'irrecevabilité parce qu'elle n'avait pas été proposée avant tout autre exception ou moyen de défense, que celle-ci « ne relève pas de l'ordre public » et que, dès lors que, dans sa note en réponse à celle de la défenderesse, la demanderesse n'avait pas relevé la tardiveté de l'exception, le tribunal de commerce ne pouvait pas la constater d'office (1). (1) V. Cass. 23 février 2017, RG. C.13.0129.F, Pas. 2017, n° 128 ; v. aussi Cass. 15 juin 2017, RG C.16.0504.F, Pas. 2017, n° 389 avec concl. de M. Henkes, Procureur général alors premier avocat général.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Pouvoir du juge - Droit

C.18.0459.F

25 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190425.3](#)

AC nr. ...

De eiseres die de rechtspleging voor kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden aanwendt, wordt door het Hof veroordeeld tot een boete waarvan het bedrag wordt vastgesteld naargelang de ernst van het begane misbruik.

RECHTSMISBRUIK - Arrest van het Hof - Vordering tot rectificatie - Vordering tot schadevergoeding - Aanwenden van de rechtspleging voor kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden - Boete

- Art. 780bis, eerste lid *Gerechtelijk Wetboek*

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Arrest van het Hof - Vordering tot rectificatie - Vordering tot schadevergoeding - Aanwenden van de rechtspleging voor kennelijk verdragende of onrechtmatige doeleinden - Boete

- Art. 780bis, eerste lid *Gerechtelijk Wetboek*

De vordering tot rectificatie die ertoe strekt dat het Hof een voorgaand cassatieberoep opnieuw beoordeelt en de rechten vastgelegd in het gewezen arrest over dat cassatieberoep uitbreidt, klaagt geen materiële dwaling of verzuim aan; een dergelijke aanspraak valt niet onder de toepassing van de voorzieningen van artikel 794, eerste lid, *Gerechtelijk Wetboek*.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Arrest van het Hof - Beslissing dat een middel feitelijke grondslag mist - Vordering tot rectificatie - Verzoek te beslissen dat het middel gegrond is

- Art. 794, eerste lid *Gerechtelijk Wetboek*

Wanneer uit de door het Hof opgemerkte omstandigheden blijkt dat de eiseres haar recht van vordering tot rectificatie heeft uitgeoefend op een wijze die kennelijk de uitoefening van dat recht door een normaal voorzichtige en redelijke rechtzoekende te buiten gaat, begaat zij rechtsmisbruik; het Hof veroordeelt de eiseres bijgevolg tot het herstel van het aan de verweersters toegebracht nadeel dat ieder van hen billijk raamt vermits het onmogelijk anders kan worden bepaald.

RECHTSMISBRUIK - Arrest van het Hof - Vordering tot rectificatie - Verwerping - Vordering tot schadevergoeding

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Arrest van het Hof - Vordering tot rectificatie - Rechtsmisbruik - Vordering tot schadevergoeding

La Cour condamne la demanderesse qui utilise la procédure à des fins manifestement dilatoires ou abusives à une amende dont elle fixe le montant eu égard à la gravité de l'abus commis.

ABUS DE DROIT - Arrêt de la Cour - Demande de rectification - Demande de dommages-intérêts - Utilisation de la procédure à des fins manifestement dilatoires ou abusives - Amende

- Art. 780bis, al. 1er *Code judiciaire*

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Arrêt de la Cour - Demande de rectification - Demande de dommages-intérêts - Utilisation de la procédure à des fins manifestement dilatoires ou abusives - Amende

- Art. 780bis, al. 1er *Code judiciaire*

La demande en rectification, qui tend à ce que la Cour porte sur le moyen d'un pourvoi antérieur une nouvelle appréciation et étende les droits que consacre l'arrêt rendu sur ce pourvoi, ne dénonce pas une erreur ou une omission matérielle; pareille prétention échappe aux prévisions de l'article 794, alinéa 1er, du *Code judiciaire*.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Arrêt de la Cour - Décision qu'un moyen manque en fait - Demande de rectification - Demande de décider que le moyen est fondé

- Art. 794, al. 1er *Code judiciaire*

Lorsqu'il suit des circonstances relevées par la Cour que la demanderesse a fait usage de son droit d'agir en rectification d'une manière qui excède manifestement l'exercice de ce droit par un justiciable normalement prudent et diligent, elle commet un abus de droit; la Cour condamne dès lors la demanderesse à réparer le dommage causé aux défenderesses que, dans l'impossibilité de le déterminer autrement, chacune d'elles évalue en équité.

ABUS DE DROIT - Arrêt de la Cour - Demande de rectification - Rejet - Demande de dommages-intérêts

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Arrêt de la Cour - Demande de rectification - Abus de droit - Demande de dommages-intérêts

C.18.0516.F

6 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190506.1](#)

AC nr. ...

Uit de onderlinge samenhang tussen de artikelen 2, 3, eerste lid, 4, § 1, 1°, en 5 van de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten volgt dat, wanneer de persoon die het recht toekent de andere persoon het afzonderlijk document met de in artikel 4 van de voormelde wet bedoelde gegevens niet verstrekt, de persoon die het recht verkrijgt de nietigheid van de in artikel 4, § 1, 1°, van die wet bedoelde bepalingen van de commerciële samenwerkingsovereenkomst kan aanvoeren en dat hij dat in dergelijk geval niet binnen de termijn van twee jaar van artikel 5, eerste lid, van die wet dient te doen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 263.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Commerciële samenwerkingsovereenkomst - Wet van 19 december 2005 - Precontractuele informatie - Afzonderlijk document - Verplichting van degene die het recht toekent - Tekortkomingen

- Artt. 2, 3, eerste lid, 4, § 1, 1°, en 5 Wet 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten

Il suit du rapprochement des articles 2, 3, alinéa 1er, 4, §1er,1°, et 5 de la loi du 19 décembre 2005 relative à l'information précontractuelle dans le cadre d'accords de partenariats commerciaux que, lorsque la personne qui octroie le droit n'a pas fourni à l'autre personne le document particulier reprenant les données visées à l'article 4 de la loi précitée, la personne qui obtient le droit peut invoquer la nullité des dispositions de l'accord de partenariat commercial visées à l'article 4, § 1er, 1°, de cette loi et qu'en ce cas, elle n'est pas tenue de le faire dans le délai de deux ans de l'article 5, alinéa 1er, de ladite loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Accord de partenariat commercial - Loi du 19 décembre 2005 - Informations précontractuelles - Document particulier - Obligation de la personne qui octroie le droit - Manquements

- Art. 2, 3, al. 1er, 4, § 1er, 1°, et 5 L. du 19 décembre 2005

C.18.0569.F

25 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190425.4](#)

AC nr. ...

Het bestreden vonnis dat erkent dat die schade blijvend is en uit zijn redenen die betrekking hebben op het bestaan en de aard van de schade maar niet op de raming ervan, afleidt dat de economische schade van de eiser, ook al is die blijvend, noch de bestendigheid, noch de periodiciteit vertoont die de kapitalisatie impliceert, verantwoordt niet naar recht zijn beslissing om die schade op forfaitaire wijze te vergoeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 247.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze - Blijvende economische schade - Artt. 1382-1383 Burgerlijk Wetboek

Het bestreden vonnis dat erkent dat die schade blijvend is en uit zijn redenen die betrekking hebben op het bestaan en de aard van de schade maar niet op de raming ervan, afleidt dat de huishoudelijke schade van de eiser, ook al is die blijvend, noch de bestendigheid, noch de periodiciteit vertoont die de kapitalisatie impliceert, verantwoordt niet naar recht zijn beslissing om die schade op forfaitaire wijze te vergoeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 247.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze - Blijvende huishoudelijke schade - Artt. 1382-1383 Burgerlijk Wetboek

Alors qu'il admet que ce dommage est permanent, le jugement attaqué, qui déduit de ses motifs, qui sont relatifs à l'existence et à la nature du dommage mais étrangers à son évaluation, que le dommage économique du demandeur, même s'il est permanent, ne présente ni la constance ni la périodicité qu'implique la capitalisation, ne justifie pas légalement sa décision d'indemniser ce dommage de manière forfaitaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Mode d'évaluation - Dommage économique permanent - Art. 1382-1383 Code civil

Alors qu'il admet que ce dommage est permanent, le jugement attaqué, qui déduit de ses motifs, qui sont relatifs à l'existence et à la nature du dommage mais étrangers à son évaluation, que le dommage ménager du demandeur, même s'il est permanent, ne présente ni la constance ni la périodicité qu'implique la capitalisation, ne justifie pas légalement sa décision d'indemniser ce dommage de manière forfaitaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Mode d'évaluation - Dommage ménager permanent - Art. 1382-1383 Code civil

Het bestreden vonnis dat erkent dat die schade blijvend is en uit zijn redenen die betrekking hebben op het bestaan en de aard van de schade maar niet op de raming ervan, afleidt dat de morele schade van de eiser, ook al is die blijvend, noch de bestendigheid, noch de periodiciteit vertoont die de kapitalisatie impliceert, verantwoordt niet naar recht zijn beslissing om die schade op forfaitaire wijze te vergoeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 247.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze - Blijvende morele schade
- Artt. 1382-1383 Burgerlijk Wetboek

Hij die schade door zijn daad of door zaken die hij onder zijn bewaring heeft heeft veroorzaakt, is verplicht die schade te vergoeden en de getroffene heeft recht op het volledige herstel van het nadeel dat hij heeft ondergaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 247.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Begrip - Herstel - Voorwerp
- Artt. 1382-1383 Burgerlijk Wetboek

De rechter raamt in concreto het nadeel dat door een onrechtmatige daad is ontstaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 247.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze - Beginselen
- Artt. 1382-1383 Burgerlijk Wetboek

De rechter kan de schade naar billijkheid ramen op voorwaarde dat hij de redenen opgeeft waarom hij de door de getroffene voorgestelde berekeningswijze niet kan toestaan en hij daarenboven de onmogelijkheid vaststelt om de schade anders te bepalen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2018, nr. 247.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Ramingswijze - Blijvende morele schade - Raming naar billijkheid

- Artt. 1382-1383 Burgerlijk Wetboek

Alors qu'il admet que ce dommage est permanent, le jugement attaqué, qui déduit de ses motifs, qui sont relatifs à l'existence et à la nature du dommage mais étrangers à son évaluation, que le dommage moral du demandeur, même s'il est permanent, ne présente ni la constance ni la périodicité qu'implique la capitalisation, ne justifie pas légalement sa décision d'indemniser ce dommage de manière forfaitaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Mode d'évaluation - Dommage moral permanent
- Art. 1382-1383 Code civil

Celui qui, par sa faute ou par le fait des choses qu'il a sous sa garde, a causé un dommage à autrui est tenu de le réparer et la victime a droit à la réparation intégrale du préjudice qu'elle a subi (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Notion - Réparation - Objet
- Art. 1382-1383 Code civil

Le juge évalue in concreto le préjudice causé par un fait illicite (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Mode d'évaluation - Principes
- Art. 1382-1383 Code civil

Le juge peut recourir à une évaluation en équité du dommage à la condition qu'il indique les motifs pour lesquels il ne peut admettre le mode de calcul proposé par la victime et qu'il constate en outre l'impossibilité de déterminer autrement le dommage (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Mode d'évaluation - Dommage moral permanent - Evaluation en équité

- Art. 1382-1383 Code civil

C.18.0594.F

7 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190307.1](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een rechter een vonnis wijst dat door een feitelijke dwaling of een rechtsdwaling is aangetast of dat hij deel uitmaakt van de zetel die een dergelijk vonnis wijst, vormt niet het bedrog of de list zoals vereist in artikel 1140, 1°, Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie gedeeltelijke andersluidende concl. OM in Pas. 2019, nr. 145.

Le fait pour un juge de rendre un jugement entaché d'erreur de fait ou de droit ou de participer au siège qui rend un tel jugement ne constitue pas le dol ou la fraude requis par l'article 1140, 1° du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. partiellement contraires du MP.

C.19.0049.F

28 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190328.3](#)

AC nr. ...

Noch het feit dat het hof van beroep zich niet bezorgd heeft getoond om de in zijn tussenarrest gevraagde mededeling van het strafdossier, noch het feit dat het de door de partijen gevraagde vaststelling niet heeft gedaan, kunnen binnen de context, die het verzoekschrift schetst, "wegens gebrek aan personeel en middelen" binnen dat rechtscollege, bij de partijen of derden wettige verdenking doen ontstaan inzake de strikte onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechters die de zaak moeten beslechten.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Vraag om mededeling
van een strafdossier - Mededeling naar een datum in de verre
toekomst - Herhaalde vragen voor het bepalen van de rechtsdag

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Wettige verdenking - Vraag om mededeling
van een strafdossier - Mededeling naar een datum in de verre
toekomst - Herhaalde vragen voor het bepalen van de rechtsdag

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

Ni le fait que la cour d'appel ne se soit pas inquiétée de la communication du dossier répressif qu'elle avait demandée par son arrêt interlocutoire ni son abstention d'accorder aux parties la fixation qu'elles sollicitaient ne sont, dans le contexte, que souligne la requête, « du manque d'effectifs et de moyens » de cette juridiction, de nature à inspirer aux parties ou aux tiers une suspicion légitime quant à la stricte indépendance et impartialité des juges appelés à statuer.

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion
légitime - Demande de communication d'un dossier de
l'instruction pénale - Communication à une date lointaine -
Demandes réitérées de fixation de la cause

- Art. 648, 2° Code judiciaire

- Art. 648, 2° Code judiciaire

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion
légitime - Demande de communication d'un dossier de
l'instruction pénale - Communication à une date lointaine -
Demandes réitérées de fixation de la cause

- Art. 648, 2° Code judiciaire

- Art. 648, 2° Code judiciaire

C.19.0063.F

21 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190321.2](#)

AC nr. ...

De aanwijzing, in een cassatiearrest, van de rechter naar wie de zaak verwezen wordt, is een daad van gerechtelijk beheer die het Hof ofwel op vordering van de procureur-generaal, ofwel op verzoek van de partijen of van een van hen te allen tijde kan verbeteren of wijzigen als die op een vergissing berust, ongeacht de aard ervan of ongeacht of het belang van de partijen dit gebiedt.

VERWIJZING NA CASSATIE - Algemeen - Daad van beheer - Rechter
op verwijzing - Territoriale onbevoegdheid - Gevolg - Verbetering

De in het zesde deel van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde vorderingen vallen onder de territoriale bevoegdheid van de rechter wiens zetel die is van het hof van beroep met in zijn rechtsgebied de plaats waar de arbitrage is bepaald.

ARBITRAGE - Uitvoerbaarverklaring - Territoriale bevoegdheid -
Zetel van het rechtsgebied van het hof van beroep

- Art. 1680, §§5 en 6 Gerechtelijk Wetboek

La désignation par un arrêt de cassation du juge de renvoi est un acte d'administration judiciaire qu'il est à tout moment au pouvoir de la Cour, soit sur le réquisitoire du procureur général, soit à la requête des parties ou de l'une d'elles, de rectifier ou de modifier s'il est entaché d'une erreur, quelle qu'en soit la nature, ou que l'intérêt des parties le commande.

RENVOI APRES CASSATION - Généralités - Acte d'administration -
Juge de renvoi - Incompétence territoriale - Conséquence -
Rectification

Les actions visées dans la sixième partie du Code judiciaire sont de la compétence territoriale du juge dont le siège est celui de la cour d'appel dans le ressort duquel est fixé le lieu de l'arbitrage.

ARBITRAGE - Exequatur - Compétence territoriale - Siège du
ressort de la cour d'appel

- Art. 1680, § 5 et 6 Code judiciaire

Het verzoek tot onttrekking van de zaak aan de raad van beroep van de Orde der artsen die het Frans als voertaal heeft, is niet ontvankelijk, aangezien uit de wet blijkt dat er slechts één dergelijke raad bestaat en de verwijzing naar een andere raad van beroep die het Frans als voertaal heeft, bijgevolg wettelijk onmogelijk is (1). (1) Cass. 14 juni 2013, AR C.13.0170.N, AC 2013, nr. 373; Cass. 26 februari 2009, AR C.09.0011.F, AC 2009, nr. 160.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Tuchtzaken - Orde der artsen - Raad van beroep die het Frans als voertaal heeft - Verwijzing naar een andere raad van beroep - Wettelijke onmogelijkheid

- Art. 658 Gerechtelijk Wetboek

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der artsen - Raad van beroep die het Frans als voertaal heeft - Verwijzing naar een andere raad van beroep - Wettelijke onmogelijkheid

- Art. 658 Gerechtelijk Wetboek

Est irrecevable la requête en dessaisissement du Conseil d'appel d'expression française de l'Ordre des médecins puisqu'il ressort de la loi qu'il n'existe qu'un seul tel conseil et que dès lors le renvoi devant un autre conseil d'appel d'expression française est légalement impossible (1). (1) Cass. 14 juin 2013, RG C.13.0170.N, Pas. 2013, n° 373; Cass. 26 février 2009, RG C.09.0011.F, Pas. 2009, n° 160.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire - Ordre des médecins - Conseil d'appel d'expression française - Renvoi devant un autre conseil d'appel - Impossibilité légale

- Art. 658 Code judiciaire

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Ordre des médecins - Conseil d'appel d'expression française - Renvoi devant un autre conseil d'appel - Impossibilité légale

- Art. 658 Code judiciaire

Het Hof, dat kennisneemt van een vordering tot verwijzing van een rechtbank naar een andere, dient geen uitspraak te doen over de wettigheid van de aanhangigmaking van de zaak bij het gerecht waarvan de onttrekking wordt gevorderd.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Tuchtzaken - Orde der artsen - Vordering tot verwijzing - Wettigheid van de aanhangigmaking van de zaak bij het gerecht waarvan de onttrekking wordt gevorderd - Bevoegdheid van het Hof

Il n'appartient pas à la Cour, saisie d'une demande de renvoi d'un tribunal à un autre, de statuer sur la légalité de la saisine de la juridiction dont le dessaisissement est demandé.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire - Ordre des médecins - Demande de renvoi - Légalité de la saisine de la juridiction dont le dessaisissement est demandé - Pouvoir de la Cour

Het stond de eiser vrij het hof van beroep te vragen de zaak uit te stellen waarbij dat verzoek niet kon worden geweigerd, zodat hij over de passende tijd kon beschikken om zijn recht tot wraking uit te oefenen en zijn verzoekschrift neer te leggen vóór de zitting waarnaar de zaak zou zijn uitgesteld (1). (1) Cass. 12 september 2016, AR S.16.0020.N, AC 2016, nr. 478.

WRAKING - Burgerlijke zaken - Ontvankelijkheid - Wettige verdenking - Na de aanvang van de pleidooien - Uitvoeringswijze van het verzoek

- Artt. 828, 1°, en 833 Gerechtelijk Wetboek

Il était loisible au demandeur de soumettre à la cour d'appel, qui n'eût pas pu la lui refuser, une demande de remise de la cause afin de disposer du temps moral qui lui était nécessaire pour exercer son droit de récusation et de déposer sa requête avant l'audience à laquelle la cause eût été remise (1). (1) Cass. 12 septembre 2016, RG S.16.0020.N, Pas. 2016, n°478.

RECUSATION - Matière civile - Recevabilité - Cause de suspicion légitime - Survenue après le début de la plaidoirie - Mode d'exercice de la demande

- Art. 828, 1°, et 833 Code judiciaire

Artikel 833 Gerechtelijk Wetboek schrijft weliswaar geen uitdrukkelijke termijn voor waarbinnen de wraking die steunt op een reden die na de aanvang van de pleidooien is ontstaan moet worden voorgedragen, maar zowel uit de bewoordingen als uit de geest van die bepaling blijkt dat uit de precieze termijnen die de procedure regelen tot wraking en tot schorsing van alle vonnissen en handelingen die ze tot gevolg heeft dergelijke wraking moet worden voorgedragen zodra de oorzaak die ze verantwoordt gekend is door de partij die zich erop beroept, en, in ieder geval, vóór de sluiting van het debat (1). (1) Cass. 12 september 2016, AR S.16.0020.N, AC 2016, nr. 478.

WRAKING - Burgerlijke zaken - Ontvankelijkheid - Wettige verdenking - Na de aanvang van de pleidooien - Tijdstip van het verzoek

- Artt. 828, 1°, en 833 Gerechtelijk Wetboek

Si l'article 833 du Code judiciaire ne prescrit pas de délai exprès dans lequel doit être proposée la récusation fondée sur une cause survenue après le début de la plaidoirie, il ressort tant des termes et de l'esprit de cette disposition que des délais précis qui régissent la procédure en récusation et de la suspension qu'elle entraîne de tous jugements et opérations que pareille récusation doit être proposée aussitôt que la cause qui la fonde est connue de la partie qui s'en prévaut et, en tout cas, avant la clôture des débats (1). (1) Cass. 12 septembre 2016, RG S.16.0020.N, Pas. 2016, n°478.

RECUSATION - Matière civile - Recevabilité - Cause de suspicion légitime - Survenue après le début de la plaidoirie - Moment pour la proposer

- Art. 828, 1°, et 833 Code judiciaire

D.18.0014.F

25 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190425.5](#)

AC nr. ...

De door de eiser voorgestelde prejudiciële vraag laakt niet het onderscheid tussen advocaten die, terwijl ze in dezelfde situatie verkeren, aan verschillende regels zijn onderworpen, maar tussen advocaten die, terwijl ze in verschillende situaties verkeren, onderworpen zijn aan verschillende regels die, zonder onderscheid, van toepassing zijn op alle advocaten die in dezelfde situatie verkeren, omdat de enen onderworpen zijn aan de maatregel dat ze het paleis niet mogen betreden en de anderen aan een andere bewarende maatregel, ongeacht de draagwijdte, omvang of vormvereisten ervan, waarbij het feit dat alle maatregelen conform de deontologie zijn, namelijk dat zij de beginselen waarborgen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die inherent zijn aan de uitoefening van het beroep van advocaat en de uitoefening van dat beroep raken, en dus de economische situatie van de advocaat, dat onderscheid niet kan opheffen zodat ze niet aan het Grondwettelijk Hof hoeft te worden gesteld (1). (1) Zie Cass. 30 maart 2018, AR C.16.0420.F, AC 2018, nr. 215.

ADVOCAAT - Tuchtzaken - Onderscheid tussen advocaten - Advocaten die het paleis niet mogen betreden - Advocaten onderworpen aan andere bewarende maatregelen - Prejudiciële vraag - Grondwettelijk Hof

- Art. 26, §§ 1 en 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Advocaten in verschillende juridische situaties

- Art. 26, §§ 1 en 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Il n'y a pas lieu de poser à la Cour constitutionnelle la question proposée par le demandeur qui ne dénonce pas une distinction entre des avocats qui, se trouvant dans la même situation, sont soumis à des règles différentes, mais entre des avocats qui, se trouvant dans des situations différentes, sont soumis à des règles différentes qui s'appliquent sans distinction à tous ceux qui se trouvent dans la même situation, les uns étant soumis à la mesure de l'interdiction de palais et les autres, à toute autre mesure conservatoire, quelles qu'en soient la portée, l'étendue ou les modalités, sans que le fait que l'une et les autres présentent les caractéristiques propres à la déontologie de garantir les principes de dignité, de probité et de délicatesse inhérents à l'exercice de la profession d'avocat et d'affecter l'exercice de cette profession, et donc la situation économique de l'avocat, soit de nature à effacer cette différence (1). (1) Voir Cass. 30 mars 2018, RG C.16.0420.F, Pas. 2018, n° 215.

AVOCAT - Matière disciplinaire - Distinction entre les avocats - Les uns soumis à l'interdiction de palais - Les autres à toute autre mesure conservatoire - Question préjudicielle - Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er et 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Avocats dans des situations juridiques différentes

- Art. 26, § 1er et 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Het bij artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op toegang tot de rechter verleent de rechter geen bevoegdheid om de proportionele geldboete wegens belastingfraude op een bedrag onder het wettelijk tarief vast te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr.; Cass. 12 februari 2016, AR F.15.0087.F, AC 2016, nr. 106 en concl. OM in Pas. 2016; Cass. 13 februari 2009, AR F.06.0108.N, AC 2009, nr. 124; Cass. 21 januari 2005, AR C.02.0572.N, AC 2005, nr. 43, en concl. van advocaat-generaal Thijs; zie Cass. 10 maart 2016, AR F.14.0134.N, AC 2016, nr. 172.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Fiscaal recht - Toepassing - Administratieve sanctie - Proportionele geldboete - Wettelijk tarief - Vermindering tot een bedrag onder het wettelijk tarief - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Hoewel, luidens artikel 9 van het organiek Regentsbesluit nr. 78 van 18 maart 1831 van het bestuur van 's lands middelen, de minister van Financiën beschikt op de verzoeken om kwijtschelding van boeten of verhogingen van recht ten titel van boeten, andere dan degene uitgesproken door de rechter, volgt daaruit niet dat de rechter, bij ontstentenis van een dergelijk beroep, dergelijke bevoegdheden mag uitoefenen door de proportionele geldboete wegens belastingfraude op een bedrag onder het wettelijk tarief vast te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. ...; Cass. 18 april 2013, AR F.11.0142.F, AC 2013, nr. 244 en concl. OM in Pas. 2013; Cass. 16 februari 2007, AR C.04.0390.N, AC 2004, nr. 99.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Fiscale geldboetes - Vermindering - Fiscale rechter - Bevoegdheid - Regentsbesluit nr. 78 - Artikel 9 - Minister van Financiën - Kwijtscheldingsbevoegdheid

- Art. 9 RB nr. 78 van 18 maart 1831

Le droit d'accès à un juge garanti par l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'a pas pour effet de conférer au juge le pouvoir de fixer l'amende proportionnelle pour fraude fiscale en deçà du tarif légal (1). (1) Voy. les concl. du MP; Cass 12 février 2016, RG F.15.0087.F, Pas. 2016, n° 106 avec concl. du MP; Cass. 13 février 2009, RG F.06.0108.N, Pas. 2009, n° 124; Cass. 16 février 2007, RG C.04.0390.N, Pas. 2004, n°99; Cass. 21 janvier 2005, RG C.02.0572.N, Pas. 2005, n° 43 avec concl. de M. THIJS, avocat général, publiées à leur date dans AC; voir Cass. 10 mars 2016, RG F.14.0134.N, Pas. 2016, n° 172.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit fiscal - Application - Sanction administrative - Amende proportionnelle - Tarif légal - Réduction en deçà - Pouvoir du juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Si, aux termes de l'article 9 de l'arrêté du Régent n° 78 du 18 mars 1831 organique de l'administration des finances, le ministre des Finances statue sur les réclamations ayant pour objet la remise d'amendes et d'augmentations de droits à titre d'amendes, autres que celles prononcées par le juge, il ne s'ensuit pas qu'à défaut d'un tel recours, le juge puisse exercer de telles prérogatives en fixant l'amende proportionnelle pour fraude fiscale en deçà du tarif légal (1). (1) Voy. les concl. du MP; Cass. 18 avril 2013, RG F.11.0142.F, Pas. 2013, n° 24 avec concl. du MP; Cass. 16 février 2007, RG C.04.0390.N, Pas. 2004, n° 99.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Amendes fiscales - Réduction - Juge fiscal - Pouvoir - Arrêté du Régent n° 78 - Article 9 - Ministre des Finances - Pouvoir de remise

- Art. 9 A. Rég. n° 78 du 18 mars 1831

Als artikel 356 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 niet toepasselijk is omdat er geen beslissing over het administratief beroep bedoeld in de artikelen 1385decies en 1385undecies van het Gerechtelijk Wetboek is genomen, volgt daaruit niet dat door het ontbreken van een administratieve beslissing binnen de termijn van zes of negen maanden, als bepaald bij vornoemd artikel 1385undecies, de redelijke termijn is overschreden en, derhalve, de beginselen van behoorlijk bestuur zijn miskend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 128.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Beslissing van de directeur - Geen beslissing - Subsidiaire aanslag - Onmogelijkheid - Gevolgen - Redelijke termijn - Beginsel van behoorlijk bestuur

- Art. 1385decies en 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Artikel 356, eerste lid, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 is van toepassing in alle gevallen waarin de rechter uitspraak moet doen over een geschil inzake inkomstenbelastingen, gevat op grond van artikel 569, eerste lid, 32°, van het Gerechtelijk Wetboek nadat een beslissing over het administratief beroep bedoeld in de artikelen 1385decies en 1385undecies van dat wetboek is tussengekomen; de omstandigheid dat de rechter die uitspraak doet over dat geschil de administratieve beslissing vernietigt, heeft geen invloed op de toepassing van die bepaling (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 128.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Voorwaarden - Beslissing van de directeur - Vernietiging

- Art. 356, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

De ce qu'en l'absence de décision sur le recours administratif visé aux articles 1385decies et 1385undecies du Code judiciaire, l'article 356 du Code des impôts sur les revenus 1992 n'est pas applicable, il ne se déduit pas que l'absence de décision administrative dans le délai de six ou neuf mois prévu par l'article 1385undecies précité emporte dépassement du délai raisonnable et, partant, violation des principes de bonne administration (1). (1) Voy. les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Décision du directeur - Absence de décision - Cotisation subsidiaire - Impossibilité - Conséquences - Délai raisonnable - Principe de bonne administration

- Art. 1385decies et 1385undecies Code judiciaire

- Art. 356 Côté des impôts sur les revenus 1992

L'article 356, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 s'applique dans tous les cas où le juge est, en matière d'impôt sur les revenus, saisi d'une contestation sur la base de l'article 569, alinéa 1er, 32°, du Code judiciaire après qu'a été rendue une décision statuant sur le recours administratif visé aux articles 1385decies et 1385undecies de ce code; la circonstance que, statuant sur cette contestation, le juge annule la décision administrative est sans effet sur l'application de cette disposition (1). (1) Voy. les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Cotisation subsidiaire - Conditions - Décision du directeur - Annulation

- Art. 356, al. 1er Côté des impôts sur les revenus 1992

F.17.0073.F

11 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190411.1](#)

AC nr. ...

De herroeping wegens ondankbaarheid heeft geen uitwerking ten aanzien van een derde die beschikt over een wettelijke hypotheek op het voorwerp van de schenking die vóór de eis tot herroeping werd ingeschreven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 227.

HYPOTHEEK [ZIE: 494/04 VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN] - Wettelijke hypotheek - Onroerend goed verkregen door schenking - Herroeping

- Art. 918, eerste lid Burgerlijk Wetboek

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Schenking - Herroeping - Uitwerkingen - Rechten van derden - Hypotheek - Wettelijke hypotheek

- Art. 918, eerste lid Burgerlijk Wetboek

La révocation pour cause d'ingratitude est sans effet à l'égard d'un tiers qui dispose d'une hypothèque légale sur l'objet de la donation dont l'inscription est antérieure à celle de la demande de révocation (1). (1) Voy. les concl. du MP.

HYPOTHEQUE [VOIR: 494/04 PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèque légale - Immeuble acquis par donation - Révocation

- Art. 918, al. 1er Code civil

DONATIONS ET TESTAMENTS - Donation - Révocation - Effets - Droits des tiers - Hypothèque - Hypothèque légale

- Art. 918, al. 1er Code civil

Een verkrijger wordt op ondubbelzinnige wijze geïdentificeerd wanneer de administratie in de gelegenheid wordt gesteld om de aanslag ten name van die verkrijger te vestigen, wat niet het geval is wanneer de administratie, door uitwerking van de regel van de onmiddellijke toepassing van de in artikel 223, vierde lid, WIB92, bepaalde exceptie op de nog hangende geschillen, die verkrijger op de datum van de inwerkingtreding van dat artikel niet meer kan belasten wegens het verstrijken van de wettelijke aanslagtermijnen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Belasting op rechtspersonen - Grondslag van de belasting - Uitgaven - Verantwoording - Geen aanslag - Verkrijger - Ondubbelzinnige identificatie - Begrip - Aanslagtermijnen - Verstreken termijnen - Gevolg
 - Art. 223, vierde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
 - Art. 40 Programmawet 19 december 2014

Un bénéficiaire est identifié de manière univoque lorsque l'administration est mise en mesure de procéder à l'imposition dans le chef de celui-ci, ce qui n'est pas le cas si, par l'effet de la règle de l'application immédiate de l'exception prévue à l'article 223, alinéa 4, aux litiges encore pendants, l'administration ne peut plus, au jour de son entrée en vigueur, imposer ce bénéficiaire en raison de l'écoulement des délais légaux d'imposition.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes morales - Assiette de l'impôt - Dépenses - Justification - Pas de cotisation - Bénéficiaire - Identification univoque - Notion - Délais d'imposition - Expiration - Conséquence
 - Art. 223, al. 4 Code des impôts sur les revenus 1992
 - Art. 40 Loi-programme du 19 décembre 2014

De feitelijk uit de echt gescheiden echtgenoot van de persoon die een aanslag verschuldigd is die betrekking heeft op de inkomsten van laatstgenoemde, kan een administratief beroep instellen tegen die aanslag wanneer die te zijnen laste kan worden ingevorderd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 129.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Niet-ingekohierde echtgenoot - Bezwaar - Voorwaarde - Te zijnen laste invorderbare aanslag
 - Art. 366, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le conjoint séparé de fait du redevable d'une cotisation frappant les revenus de ce dernier dispose d'un recours administratif contre ladite cotisation lorsque celle-ci est susceptible d'être recouvrée à sa charge (1). (1) Voy. les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Conjoint non enrôlé - Réclamation - Condition - Cotisation recouvrable à sa charge
 - Art. 366, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

Een subsidiaire aanslag kan gevestigd worden ten laste van de persoon die de oorspronkelijke, inmiddels vernietigde aanslag verschuldigd is, en van zijn echtgenoot als de oorspronkelijke aanslag, om regelmatig te zijn, ook in naam van de beide echtgenoten diende te worden gevestigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 129; zie Cass., 6 februari 1962, Pas., 1962, I, p. 644; Cass., 15 juni 1972, Pas., 1972, I, p. 947.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Voorwaarden - Echtgenoten - Gemeenschappelijke aanslag
 - Artt. 356 en 357 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Une cotisation subsidiaire est susceptible d'être établie à la charge du redevable de la cotisation primitive, entre-temps annulée, et de son conjoint si, pour être régulière, la cotisation primitive aurait également dû être établie au nom des deux conjoints (1). (1) Voy. les concl. du MP; voir Cass. 15 juin 1972, Pas. 1972, I, p. 947; Cass. 6 février 1962, Pas. 1962, I, p. 644.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Cotisation subsidiaire - Conditions - Conjoints - Cotisation commune
 - Art. 356 et 357 Code des impôts sur les revenus 1992

Na een periode van onvrijwillige improductiviteit van twaalf maanden kan de kwijtschelding of verlaging van de onroerende voorheffing niet meer worden toegekend, behalve wanneer de belastingplichtige zijn zakelijke rechten op het onroerend goed niet kan uitoefenen wegens ramp, overmacht, een procedure of een administratief of gerechtelijk onderzoek waardoor het vrije genot van zijn onroerend goed belet wordt.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Waals Gewest - Kwijtschelding en verlaging - Improductiviteit

- Art. 257, 4° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Au-delà d'une période d'improductivité involontaire de douze mois, la remise ou réduction du précompte immobilier ne peut plus être accordée, sauf si le contribuable ne peut exercer ses droits réels sur l'immeuble pour cause de calamité, de force majeure, d'une procédure ou d'une enquête administrative ou judiciaire empêchant la jouissance libre de son immeuble.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte immobilier - Région wallonne - Remise et réduction - Improductivité

- Art. 257, 4° Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0134.F

14 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190214.1](#)

AC nr. ...

Bij de raming van de belastbare grondslag in de personenbelasting volgens tekenen en indicïen waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, dient de administratie niet, tot staving van een aanwijzing die ze aanvoert, concrete gegevens over te leggen die tot doel of tot gevolg hebben dat deze, op zichzelf, het onweerlegbare bewijs leveren van een fiscaal misdrijf of van de mogelijke bestanddelen van een dergelijk misdrijf.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Tekenen of indicïen van gegoedheid - Voorwaarden - Fiscaal misdrijf - Bewijs niet vereist

- Art. 341, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Pour mettre en oeuvre l'évaluation de la base imposable à l'impôt des personnes physiques d'après des signes ou indices d'où résulte une aisance supérieure à celle qu'attestent les revenus déclarés, l'administration ne doit pas produire, à l'appui d'un indice allégué, des éléments concrets ayant pour but ou pour effet de fournir par eux-mêmes la preuve irréfutable d'une infraction fiscale ou des éléments qui pourraient la constituer.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Conditions - Infraction fiscale - Preuve non requise

- Art. 341, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.17.0138.F

14 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190214.2](#)

AC nr. ...

De aan de personenbelasting onderworpen rijksinwoner is de natuurlijke persoon die in België zijn woonplaats of de zetel van zijn fortuin heeft gevestigd; de woonplaats is een feitelijke woonplaats die door een bepaalde bestendigheid of continuïteit wordt gekenmerkt en de zetel van het fortuin is de plaats van waaruit het fortuin wordt beheerd en die door een bepaalde eenheid wordt gekenmerkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 92. Zie Cass. 16 januari 2004, AR F.02.0026.F, AC 2004, nr. 27; Cass. 3 juni 2002, AR F.01.0017.F, AC 2002, nr. 336.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Belastingplichtige - Rijksinwoner - Woonplaats - Zetel van het fortuin

- Art. 3 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'habitant du royaume assujetti à l'impôt des personnes physiques est la personne physique qui a établi en Belgique son domicile ou le siège de sa fortune; le domicile est un domicile de fait caractérisé par une certaine permanence ou continuité et le siège de la fortune, le lieu à partir duquel la fortune est gérée et qui se caractérise par une certaine unité (1). (1) Voy. les concl. du MP. Voir Cass. 16 janvier 2004, RG F.02.0026.F, Pas. 2004, n° 27; Cass. 3 juin 2002, RG F.01.0017.F, Pas. 2002, n° 336.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Redevable. habitant du royaume - Domicile - Siège de la fortune

- Art. 3 Code des impôts sur les revenus 1992

Een aanslag in de belasting van niet-inwoners moet worden vernietigd indien deze werd ingekohierd ten name van een belastingplichtige die, voor het betrokken aanslagjaar, de hoedanigheid van rijksinwoner had en in die zin onderworpen was aan de personenbelasting (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 92.

INKOMSTENBELASTINGEN - Niet-verblijfhouders - Belastingplichtige - Rijksinwoner

Une cotisation à l'impôt des non-résidents doit être annulée si elle a été enrôlée à la charge d'un contribuable qui avait, pour l'exercice d'imposition considéré, la qualité d'habitant du Royaume et relevait à ce titre de l'impôt des personnes physiques (1). (1) Voy. les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des nonrésidents - Redevable - Habitant du royaume

F.17.0143.F

11 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190411.3](#)

AC nr. ...

De fouten of nalatigheden van de lasthebber, zelfs van een gerechtsdeurwaarder, binden de lastgever wanneer ze binnen de grenzen van de lastgeving worden begaan en kunnen voor de lastgever geen overmacht vormen; het cassatieberoep dat op de griffie van het Hof wordt neergelegd na het verstrijken van de in artikel 1073, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn, is laattijdig.

LASTGEVING - Gerechtsdeurwaarder - Neerlegging ter griffie - Laattijdige neerlegging - Fout of nalatigheid - Overmacht

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

LASTGEVING - Gerechtsdeurwaarder - Neerlegging ter griffie - Laattijdige neerlegging - Fout of nalatigheid - Overmacht

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Laattijdige neerlegging - Gerechtsdeurwaarder - Fout of nalatigheid

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Laattijdige neerlegging - Gerechtsdeurwaarder - Fout of nalatigheid

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Les fautes ou les négligences du mandataire, fût-il un huissier de justice, engagent le mandant lorsqu'elles sont commises dans les limites du mandat et ne peuvent constituer pour le mandant un cas de force majeure; le pourvoi déposé au greffe de la Cour après l'expiration du délai prévu par l'article 1073, alinéa 1er, du Code judiciaire est tardif.

MANDAT - Huissier de justice - Dépôt au greffe - Dépôt tardif - Faute ou négligence - Force majeure

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

MANDAT - Huissier de justice - Dépôt au greffe - Dépôt tardif - Faute ou négligence - Force majeure

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Dépôt tardif - Huissier de justice - Faute ou négligence

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Dépôt tardif - Huissier de justice - Faute ou négligence

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1073, al. 1er Code judiciaire

F.17.0153.F

14 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190214.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de kennisgeving bij aangetekende brief of bij gewone brief geschiedt, beginnen de termijnen die deze doet ingaan, te lopen vanaf de derde werkdag die volgt op die waarop de brief aan de postdiensten overhandigd werd, tenzij de geadresseerde het tegendeel bewijst; het tegenbewijs dat de geadresseerde van een aangetekende brief dient te leveren, heeft geen betrekking op het tijdstip waarop hij daadwerkelijk van de brief heeft kennisgenomen maar op het tijdstip waarop die brief op zijn woonplaats werd aangeboden, zodat hij daarvan naar alle waarschijnlijkheid heeft kunnen kennisnemen.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Kennisgeving - 3/12/2019

Lorsque la notification est effectuée par pli recommandé ou par pli simple, les délais qu'elle fait courir prennent cours le troisième jour ouvrable qui suit celui où le pli a été remis aux services de la poste, sauf preuve contraire du destinataire. La preuve contraire à faire par le destinataire d'un pli recommandé ne porte pas sur le moment où il a pris effectivement connaissance du pli mais sur celui où le pli a été présenté à son domicile en sorte qu'il a pu, en toute vraisemblance, en prendre connaissance.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Notification - Pli

P. 33/94

F.17.0156.F

17 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190117.3](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen L1133-1 en L1133-2, eerste lid, van het Waals Wetboek van plaatselijke democratie en decentralisatie volgt dat de bekendmaking tot gevolg heeft dat het gemeentereglement waarop zij betrekking heeft, bindend wordt mits, op de dag van die bekendmaking, melding kan worden gemaakt van alle gegevens op grond waarvan het uitvoerbaar kan worden gemaakt (1). (1) Cass. 20 juni 2014, AR F.13.0016.F, AC 2014, nr. 449.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentereglement - Bekendmaking - Uitwerking

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste lid Waals Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Il suit des articles L 1133-1 et L 1133-2, alinéa 1er, du Code wallon de la démocratie locale et de la décentralisation que la publication a pour effet de rendre obligatoire le règlement communal qui en fait l'objet à condition qu'au jour de cette publication, il puisse être fait état de tous les éléments de nature à le rendre exécutoire (1). (1) Cass. 20 juin 2014, RG F.13.0016.F, Pas. 2014, n° 449.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Publication - Effet

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er Code wallon de la démocratie locale et de la décentralisation

Wanneer een reglement van de gemeenteraad onderworpen is aan het bijzondere goedkeuringstoezicht, moet de bekendmaking ervan tegelijk melding maken van het onderwerp van het reglement, de datum van de beslissing van de gemeenteraad waarbij de goedkeuring ervan geschiedde, de plaats waar het door het publiek kan worden ingezien alsook de vermelding van de goedkeuringsbeslissing van de toezichthoudende overheid (1). (1) Cass. 20 juni 2014, AR F.13.0016.F, AC 2014, nr. 449.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Bijzonder goedkeuringstoezicht - Inhoud van de bekendmaking - Gemeentereglement - Bekendmaking

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste lid Waals Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Lorsqu'un règlement du conseil communal est soumis à la tutelle spéciale d'approbation, sa publication doit comporter tout à la fois l'objet du règlement, la date de la décision du conseil communal par laquelle il a été adopté, le lieu où il peut être consulté par le public ainsi que l'indication de la décision d'approbation de l'autorité de tutelle (1). (1) Cass. 20 juin 2014, RG F.13.0016.F, Pas. 2014, n° 449.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Tutelle spéciale d'approbation - Contenu de la publication - Règlement communal - Publication

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er Code wallon de la démocratie locale et de la décentralisation

F.17.0162.F

28 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190228.14](#)

AC nr. ...

Om te bepalen of de subsidie rechtstreeks gekoppeld is aan de verkoopprijs van het goed, moet die prijs worden vergeleken met de verkoopprijs die de verkoper zou hebben geëist, rekening houdend met de marktwaarde, zonder dergelijke subsidie, en niet in vergelijking met de kostprijs van dat goed (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 130.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Heffingsgrondslag - Subsidie - Verband met de verkoopprijs - Criterium - Marktwaarde

- Art. 26, eerste lid Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Pour déterminer si la subvention est directement liée au prix de vente du bien, il faut comparer ce prix avec le prix de vente qu'aurait exigé le vendeur, compte tenu de la valeur du marché, en l'absence d'une telle subvention, et non par rapport au prix de revient de ce bien (1). (1) Voy. les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Base imposable - Subvention - Lien avec le prix de vente - Critère - Valeur du marché

- Art. 26, al. 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 11, A, § 1, a Richtlijn 77/388/EEG van de Raad (zesde richtlijn) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der Lid-Staten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde : uniforme grondslag

- Art. 11, A, § 1er, a Sixième directive 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977

F.18.0010.F

9 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190509.1](#)

AC nr. ...

In de uitoefening van zijn activiteit van beheer of bestuur van de federale overheidsdiensten kan de Staat niet aan belasting worden onderworpen (1)(2). (1) Zie Cass. 23 februari 2018, AR F.16.0102.F, AC 2018, nr. 120. (2) Het arrest verwerpt het cassatieberoep als niet-ontvankelijk na een vervanging van redenen. Daartoe heeft het Hof, overeenkomstig artikel 1097/1 Gerechtelijk Wetboek, bij tussenarrest van 21 maart 2019 de door artikel 1097 Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven verdaging van de zaak bevolen.

BELASTING - Staat - Activiteit van beheer of bestuur van de federale overheidsdiensten - Belasting

BELASTING - Staat - Activiteit van beheer of bestuur van de federale overheidsdiensten - Belasting

Belastingen zijn heffingen, op eigen gezag, door de Staat, de gewesten, de gemeenschappen, de provincies, de agglomeraties en federaties van gemeenten of gemeenten, op de geldmiddelen van personen die op hun grondgebied wonen of er belangen bezitten, om voor diensten van openbaar nut te worden aangewend (1). (1) Cass. 20 maart 2003, AR C.01.0269.F, AC 2003, nr. 179; Cass. 29 oktober 1968 (AC, 1969, p. 235); Cass. 12 oktober 1954 (AC, 1955, p. 69).

BELASTING - Uitgaven van een bedrijfsleider - Aftrekbaarheidsvoorwaarden

BELASTING - Uitgaven van een bedrijfsleider - Aftrekbaarheidsvoorwaarden

Dans l'exercice de son activité de gestion ou d'administration des services publics fédéraux, l'État n'est pas susceptible d'être soumis à l'impôt (1)(2). (1) Voir Cass. 23 février 2018, RG F.16.0102.F, Pas. 2018, n° 120. (2) L'arrêt rejette le pourvoi comme irrecevable au terme d'une substitution de motifs. Pour ce faire, conformément à l'article 1097/1 du Code judiciaire, la Cour a, par un arrêt interlocutoire du 21 mars 2019, ordonné la remise de la cause prescrite à l'article 1097 du Code judiciaire.

IMPOT - Etat - Activité de gestion ou d'administration des services publics fédéraux - Imposition

IMPOT - Etat - Activité de gestion ou d'administration des services publics fédéraux - Imposition

L'impôt est un prélèvement pratiqué par voie d'autorité par l'État, les régions, les communautés, les provinces, les agglomérations et fédérations de communes ou les communes sur les ressources des personnes qui vivent sur leur territoire ou y possèdent des intérêts, pour être affecté aux services d'utilité publique (1). (1) Cass. 20 mars 2003, RG C.01.0269.F, Pas. 2003, n° 179; Cass. 29 octobre 1968 (Bull. et Pas. 1969, I, 225); Cass. 12 octobre 1954 (Bull. et Pas., 1955, I, 106).

IMPOT - Dépenses d'un dirigeant d'entreprise - Conditions de déductibilité

IMPOT - Dépenses d'un dirigeant d'entreprise - Conditions de déductibilité

F.18.0095.F

28 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190228.15](#)

AC nr. ...

De memorie van antwoord van de verweerder is niet ontvankelijk wanneer zij niet ter griffie van het Hof is neergelegd maar per post is toegezonden (1). (1) Zie Cass. 3 december 1998, AR F.98.0004.F, AC 1998, nr. 502; Cass. 22 december 1997, AR F.97.0025.F, AC 1997, nr. 577.

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Toezending per post - Niet-ontvankelijk

- Art. 1092, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le mémoire en réponse du défendeur, qui n'a pas été remis au greffe de la Cour mais y a été envoyé par la poste, est irrecevable (1). (1) Voir Cass. 3 décembre 1998, RG F.98.0004.F, Pas. 1998, n° 502; Cass. 22 décembre 1997, RG F.97.0025.F, Pas. 1997, n° 577.

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et pièces - Mémoire - Envoi par la poste - Irrecevable

- Art. 1092, al. 1er Code judiciaire

F.18.0102.F

17 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190117.4](#)

AC nr. ...

Het bezwaarschrift gericht tegen een aanslag die gevestigd is op betwiste bestanddelen, geldt van ambtswege voor de andere aanslagen die zijn gevestigd op dezelfde bestanddelen, zelfs wanneer de termijnen tot bezwaar tegen die andere belastingen zouden zijn verstreken; onder "dezelfde bestanddelen" verstaat men de materiële bestanddelen die tot de vaststelling van de belastbare grondslag bijdragen (1). (1) Zie Cass. 21 september 2012, AR F.11.0051.N, AC 2012, nr. 480.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Uitbreiding - Aanslagen gevestigd op dezelfde betwiste bestanddelen

- Art. 367 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La réclamation dirigée contre une imposition établie sur des éléments contestés vaut d'office pour les autres impositions établies sur les mêmes éléments, alors même que seraient expirés les délais de réclamation contre ces autres impositions; par mêmes éléments, on entend les éléments matériels qui concourent à la formation de la base imposable (1). (1) Voir Cass. 21 septembre 2012, RG F.11.0051.N, Pas. 2012, n° 480.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Extension - Impositions établies sur les mêmes éléments contestés

- Art. 367 Code des impôts sur les revenus 1992

F.18.0115.F

21 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190321.1](#)

AC nr. ...

Met het uitvaardigen van het besluit van 25 oktober 2012 houdende aanwijzing van de ambtenaar van de federale overheidsdienst Financiën op wiens kantoor de Staat kan worden gedagvaard en de betekeningen en kennisgevingen kunnen worden gedaan, heeft de minister van Financiën willen uitsluiten dat een andere ambtenaar zich zou moeten verbinden omdat hij impliciet door hem werd aangewezen (1). (1) Cass. 29 juni 2018, AR F.17.0144.F, AC 2018, nr. 429.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Belgische Staat - Belastingzaken - Gemachtigd ambtenaar - Exclusieve bevoegdheid

- Artt. 42 en 705, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

En adoptant l'arrêté du 25 octobre 2012 désignant le fonctionnaire du service public fédéral des Finances au bureau duquel l'État peut être cité en justice et les significations et notifications faites, le ministre des Finances a exclu qu'un autre fonctionnaire puisse être tenu pour avoir été implicitement désigné par lui (1). (1) Cass. 29 juin 2018, RG F.17.0144.F, Pas. 2018, n° 429.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Etat belge - Matière fiscale - Fonctionnaire délégué - Compétence exclusive

- Art. 42 et 705, al. 1er Code judiciaire

De omstandigheid dat de adviseur-gewestelijk directeur van de administratie van de bijzondere belastinginspectie de hoedanigheid van orgaan van de Staat heeft, ontslaat de rechter niet van de verplichting om na te gaan of hij bevoegd is om hoger beroep in te stellen.

HOGER BEROEP - Belastingzaken - Inkomstenbelastingen - Belgische Staat - Bevoegde ambtenaar - Orgaan - Toezicht van de rechter - Voorwerp

La circonstance que le conseiller-directeur régional à l'administration de l'inspection spéciale des impôts a la qualité d'organe de l'État ne dispense pas le juge de vérifier s'il est compétent pour interjeter appel.

APPEL - Matière fiscale - Impôts sur les revenus - Etat belge - Fonctionnaire compétent - Organe - Contrôle du juge - Objet

P.17.0158.F

24 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190424.1](#)

AC nr. ...

Artikel 14, § 2, van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, in zoverre het niet voorziet in de mogelijkheid voor de rechter om rekening te houden met de periode tijdens welke de opgelegde voorwaarden werden nageleefd teneinde de gevangenisstraf die met het herroepen uitstel gepaard gaat, maar gedeeltelijk opnieuw ten uitvoer te leggen (1). (1) GwH, 31 januari 2019, arrest nr. 12/2019.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probateuitstel - Herroeping - Periode tijdens welke de opgelegde voorwaarden werden nageleefd - Elementen niet in aanmerking genomen - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

- Art. 14, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 14, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probateuitstel - Herroeping - Periode tijdens welke de opgelegde voorwaarden werden nageleefd - Elementen niet in aanmerking genomen - Schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

- Art. 14, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 14, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Wanneer het gevolg beoogd door een pleitnota, die de appelrechters wegens laattijdige neerlegging hebben geweigerd, werd bereikt, is het middel dat de miskennen van het recht van verdediging aanvoert omdat die nota geweerd werd, belangloos en, bijgevolg, niet-ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 239.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Pleitnota neergelegd voor het vonnisgerecht - Laattijdige neerlegging - Wering - Middel dat miskennen van het recht van verdediging aanvoert - Vaststelling dat het door de nota beoogde gevolg werd bereikt - Middel zonder belang

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Pleitnota neergelegd voor het vonnisgerecht - Laattijdige neerlegging - Wering - Middel dat miskennen van het recht van verdediging aanvoert - Vaststelling dat het door de nota beoogde gevolg werd bereikt - Middel zonder belang

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Pleitnota neergelegd voor het vonnisgerecht - Laattijdige neerlegging - Wering - Middel dat miskennen van het recht van verdediging aanvoert - Vaststelling dat het door de nota beoogde gevolg werd bereikt - Middel zonder belang

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Pleitnota neergelegd voor het vonnisgerecht - Laattijdige neerlegging - Wering - Middel dat miskennen van het recht van verdediging aanvoert - Vaststelling dat het door de nota beoogde gevolg werd bereikt - Middel zonder belang

L'article 14, § 2, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, en ce qu'il ne prévoit pas la possibilité pour le juge de prendre en considération la période durant laquelle les conditions imposées ont été respectées pour ne remettre à exécution que partiellement la peine d'emprisonnement assortie du sursis révoqué, ne viole pas les articles 10 et 11 de la Constitution (1). (1) C. const., 31 janvier 2019, arrêt n° 12/2019.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Période durant laquelle les conditions imposées ont été respectées - Absence de prise en considération - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution

- Art. 14, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 14, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Période durant laquelle les conditions imposées ont été respectées - Absence de prise en considération - Violation des articles 10 et 11 de la Constitution

- Art. 14, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 14, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Lorsque l'effet recherché par une note de plaidoirie, dont le dépôt tardif a été refusé par les juges d'appel, a été atteint, le moyen qui invoque la violation des droits de la défense du fait de l'écartement de cette note est dépourvu d'intérêt et, partant, irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Note de plaidoirie déposée devant la juridiction de jugement - Dépôt tardif - Ecartement - Moyen invoquant une violation des droits de la défense - Constat que l'effet recherché par la note a été atteint - Moyen dépourvu d'intérêt

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Note de plaidoirie déposée devant la juridiction de jugement - Dépôt tardif - Ecartement - Moyen invoquant une violation des droits de la défense - Constat que l'effet recherché par la note a été atteint - Moyen dépourvu d'intérêt

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Note de plaidoirie déposée devant la juridiction de jugement - Dépôt tardif - Ecartement - Moyen invoquant une violation des droits de la défense - Constat que l'effet recherché par la note a été atteint - Moyen dépourvu d'intérêt

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Note de plaidoirie déposée devant la juridiction de jugement - Dépôt tardif - Ecartement - Moyen invoquant une violation des droits de la défense - Constat que l'effet recherché par la note a été atteint - Moyen dépourvu d'intérêt

Het voorwerp van de vordering is het maatschappelijk of economisch voordeel dat de pleiter wil verkrijgen, en niet de kwalificatie van de schade op grond waarvan dat voordeel wordt betracht; het voorwerp van de vordering wordt niet gewijzigd wanneer de rechter een gevorderd bedrag toekent en verklaart dat de vergoeding overeenstemt met de vermogensvoordelen verkregen uit de bewezen geachte misdrijven en niet gegrond is op de schulden die wegens die misdrijven na het faillissement onbetaald zijn gebleven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 168.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Vordering op grond van de schulden die na het faillissement onbetaald zijn gebleven - Voorwerp van de vordering - Wijziging van de vordering - Begrip - Wijziging van de kwalificatie van de schade - Invloed - Voorwerp van de vordering - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Vordering tot schadeloosstelling van de curator - Nadeel geleden door de boedel der schuldeisers

Wanneer de afloop van de verbeurdverklaring definitief werd beslist door de vermogensvoordelen verkregen uit de bewezen geachte tenlasteleggingen van misbruik van vennootschapsgoederen per equivalent verbeurd te verklaren terwijl het bedrag ervan niet aan de burgerlijke partij is toegewezen, is het hof van beroep, dat uitspraak doet over de civielrechtelijke belangen met toepassing van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, onbevoegd om die beslissing ter discussie te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 168.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Vordering tot schadeloosstelling van de burgerlijke partij - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Verbeurdverklaring per equivalent - Onstentenis van toewijzing aan de burgerlijke partij - Gevolg - Later bezwaar van de burgerlijke partij

- Art. 43bis, derde lid Strafwetboek
STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Verbeurdverklaring per equivalent - Onstentenis van toewijzing aan de burgerlijke partij - Gevolg - Later bezwaar van de burgerlijke partij
 - Art. 43bis, derde lid Strafwetboek

L'objet de la demande est l'avantage social ou économique auquel le plaideur veut parvenir, et non la qualification du dommage sous le couvert de laquelle cet avantage est poursuivi; ne modifie pas l'objet de la demande le juge qui alloue une somme demandée, en déclarant que l'indemnisation correspond aux avantages patrimoniaux tirés des infractions jugées établies et non sur le fondement des créances demeurées impayées après la faillite, en raison de ces infractions (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION CIVILE - Demande fondée sur les créances demeurées impayées après la faillite - Objet de la demande - Modification de la demande - Notion - Changement de qualification du dommage - Incidence - Objet de la demande - Action civile portée devant le juge répressif - Demande d'indemnisation du curateur - Préjudice subi par la masse des créanciers

Lorsque le sort de la confiscation a été définitivement jugé par une décision qui a confisqué par équivalent les avantages patrimoniaux tirés des préventions d'abus de biens sociaux déclarées établies, sans que ce montant soit attribué à la partie civile, la cour d'appel, statuant sur les intérêts civils en application de l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, est sans compétence pour remettre en cause cette décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge répressif - Demande d'indemnisation de la partie civile - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Confiscation par équivalent - Absence d'attribution à la partie civile - Conséquence - Réclamation ultérieure de la partie civile

- Art. 43bis, al. 3 Code pénal
PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Confiscation par équivalent - Absence d'attribution à la partie civile - Conséquence - Réclamation ultérieure de la partie civile
 - Art. 43bis, al. 3 Code pénal

De bepalingen van de artikelen 88bis en 90quater, § 2, Wetboek van Strafvordering laten de Belgische onderzoeksrechter toe om, in het kader van zijn gerechtelijk onderzoek, vanwege iedere operator van een elektronisch communicatienetwerk en iedere verstrekker van een elektronische communicatiedienst die zijn economische activiteit actief op consumenten in België richt, de hier bedoelde informatieverstrekking of technische bijstand te vorderen met betrekking tot in België gevoerde elektronische communicatie, ongeacht de plaats waar die operator of verstrekker is gevestigd dan wel waar de infrastructuur ligt die vereist is om gevolg te geven aan de vordering van de onderzoeksrechter; eensdeels is een dergelijke operator of verstrekker immers onderworpen aan de Belgische wetgeving omwille van het enkele feit van zijn actieve deelname aan het economische leven in België, anderdeels vereist de hier bedoelde medewerkingsplicht geen interventie van de Belgische gerechtelijke overheid in het buitenland zodat bijgevolg de onderzoeksrechter niet ertoe gehouden is een rechtshulpverzoek te richten aan de Staat waar die operator of vertrekker zijn vestiging of infrastructuur heeft en is hij niet gebonden door de wetgeving van dat land (1). (1) Zie concl. OM.

INFORMATICA - Artikel 90quater, § 2, Wetboek van Strafvordering - Operator van een telecommunicatienetwerk of verstrekker van een telecommunicatiedienst - In het buitenland gevestigd met economische activiteit actief gericht op Belgische consumenten - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksrechter - Vordering tot medewerking

INFORMATICA - Artikel 88bis, Wetboek van Strafvordering - Operator van een telecommunicatienetwerk of verstrekker van een telecommunicatiedienst - In het buitenland gevestigd met economische activiteit actief gericht op Belgische consumenten - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksrechter - Vordering tot medewerking

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Artikel 90quater, § 2, Wetboek van Strafvordering - Operator van een telecommunicatienetwerk of verstrekker van een telecommunicatiedienst - In het buitenland gevestigd met economische activiteit actief gericht op Belgische consumenten - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksrechter - Vordering tot medewerking

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Artikel 88bis, Wetboek van Strafvordering - Operator van een telecommunicatienetwerk of verstrekker van een telecommunicatiedienst - In het buitenland gevestigd met economische activiteit actief gericht op Belgische consumenten - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksrechter - Vordering tot medewerking

Les dispositions des articles 88bis et 90quater, § 2, du Code d'instruction criminelle permettent au juge d'instruction belge, dans le cadre de son instruction, de demander à chaque opérateur d'un réseau de télécommunication et chaque fournisseur d'un service de messagerie électronique dont l'activité économique s'adresse activement aux consommateurs en Belgique, que lui soient procurées les informations ou l'assistance technique visées en l'espèce concernant les communications électroniques effectuées en Belgique, indépendamment du lieu où cet opérateur ou ce fournisseur est établi ou du lieu où se situe l'infrastructure requise pour donner suite à la demande du juge d'instruction; en effet, d'une part, un tel opérateur ou fournisseur est soumis à la législation belge du seul fait de sa participation active à la vie économique en Belgique, d'autre part, l'obligation de coopérer ainsi visée ne requiert pas l'intervention des autorités judiciaires belges à l'étranger, de sorte que le juge d'instruction n'est pas tenu d'adresser sa demande d'entraide judiciaire à l'État où le siège ou l'infrastructure de cet opérateur ou de ce fournisseur se situent et n'est pas davantage lié par la législation de ce pays (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

INFORMATIQUE - Code d'instruction criminelle, article 90quater, § 2 - Opérateur d'un réseau de télécommunication ou fournisseur d'un service de messagerie électronique - Société établie à l'étranger dont l'activité économique s'adresse activement aux consommateurs belges - Instruction judiciaire - Juge d'instruction - Demande de coopération

INFORMATIQUE - Code d'instruction criminelle, article 88bis - Opérateur d'un réseau de télécommunication ou fournisseur d'un service de messagerie électronique - Société établie à l'étranger dont l'activité économique s'adresse activement aux consommateurs belges - Instruction judiciaire - Juge d'instruction - Demande de coopération

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Code d'instruction criminelle, article 90quater, § 2 - Opérateur d'un réseau de télécommunication ou fournisseur d'un service de messagerie électronique - Société établie à l'étranger dont l'activité économique s'adresse activement aux consommateurs belges - Instruction judiciaire - Juge d'instruction - Demande de coopération

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Code d'instruction criminelle, article 88bis - Opérateur d'un réseau de télécommunication ou fournisseur d'un service de messagerie électronique - Société établie à l'étranger dont l'activité économique s'adresse activement aux consommateurs belges - Instruction judiciaire - Juge d'instruction - Demande de coopération

Krachtens artikel 43bis, eerste lid, Strafwetboek, kan de rechter altijd de bijzondere verbeurdverklaring die toepasselijk is op de zaken bedoeld in artikel 42, 3°, van dat wetboek uitspreken maar slechts voor zover zij door de procureur des Konings schriftelijk wordt gevorderd; die bepaling heeft tot doel een debat mogelijk te maken over de facultatieve verbeurdverklaring van vermogensvoordelen verkregen uit de misdrijven die aan de beklaagde worden verweten om hem in staat te stellen zijn recht van verdediging uit te oefenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2019, nr. 169.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Doelstelling

- Art. 43bis, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Doelstelling

- Art. 43bis, eerste lid Strafwetboek

Krachtens artikel 5ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering moet het openbaar ministerie elke belanghebbende derde op de hoogte brengen van de rechtsdag van de zitting voor het rechtscollege dat over de grond van de zaak uitspraak zal doen, en laatstgenoemde kan, volgens de door de rechtspleging verschaftte aanwijzingen en krachtens zijn rechtmatig bezit, rechten doen gelden op de vermogensvoordelen bedoeld in de artikelen 42, 3°, 43bis en 43quater, van het Strafwetboek of rechten doen gelden op de zaken bedoeld in artikel 42, 1°, of op de zaken bedoeld in artikel 505 van hetzelfde wetboek; de niet-naleving van die bepaling door het openbaar ministerie heeft evenwel niet tot gevolg dat de rechter geen uitspraak mag doen over de vordering tot verbeurdverklaring ten aanzien van de procespartijen in de zaak die bij hem aanhangig is, noch dat de beslissing nietig zou zijn wegens schending van een bepaling uit een overeenkomst of wet, of miskenning van een algemeen rechtsbeginsel (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2019, nr. 169.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Weerslag - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Derde die zijn rechten kan doen gelden op de vermogensvoordelen - Kennisgeving van de rechtsdag - Niet-naleving

- Art. 5ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 42, 3°, 43bis en 43quater Strafwetboek

En vertu de l'article 43bis, alinéa 1er, du Code pénal, le juge peut toujours prononcer la confiscation spéciale s'appliquant aux choses visées à l'article 42, 3°, de ce Code, mais uniquement dans la mesure où elle est requise par écrit par le procureur du Roi; cette disposition a pour but de permettre l'organisation d'un débat sur la confiscation facultative des avantages patrimoniaux tirés des infractions reprochées au prévenu, afin de lui permettre d'exercer son droit de défense (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Réquisitions écrites du ministère public - Objectif

- Art. 43bis, al. 1er Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Réquisitions écrites du ministère public - Objectif

- Art. 43bis, al. 1er Code pénal

En vertu de l'article 5ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le ministère public doit informer de la fixation de l'audience devant la juridiction qui jugera sur le fond de l'affaire, tout tiers intéressé qui peut, suivant les indications fournies par la procédure et en vertu de sa possession légitime, faire valoir des droits sur les avantages patrimoniaux visés aux articles 42, 3°, 43bis et 43quater, du Code pénal ou qui peut faire valoir des droits sur les choses visées à l'article 42, 1°, ou sur les choses visées à l'article 505 du même code; le non-respect de cette disposition par le ministère public n'a toutefois pas pour effet que le juge ne puisse pas se prononcer sur la demande de confiscation à l'égard des parties au procès dans l'affaire dont il est saisi, ni que sa décision soit nulle en raison de la violation d'une disposition conventionnelle ou légale, ou de la méconnaissance d'un principe général du droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Incidence - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Tiers pouvant faire valoir des droits sur les avantages patrimoniaux - Information de la fixation de l'audience - Non-respect

- Art. 5ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 42, 3°, 43bis et 43quater Code pénal

Artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek bepaalt dat indien de zaken bedoeld in artikel 42, 3°, van dat wetboek niet kunnen worden gevonden in het vermogen van de veroordeelde, de rechter de geldwaarde ervan raamt en de verbeurdverklaring betrekking heeft op een daarmee overeenstemmend bedrag; noch uit die bepaling, noch uit artikel 43bis, eerste lid Strafwetboek blijkt dat de rechter wanneer hij oordeelt dat geldbedragen of zaken, waarvan het openbaar ministerie de schriftelijke verbeurdverklaring heeft gevorderd, vermogensvoordelen vormen die niet in het vermogen van de veroordeelde kunnen worden gevonden, de verbeurdverklaring per equivalent pas kan uitgespreken als de vervolgende partij specifiek geëist heeft dat die straf per equivalent zou worden uitgesproken (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2019, nr. 169.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Vordering strekkende tot de rechtstreekse verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen verkregen uit het misdrijf - Door de rechter uitgesproken verbeurdverklaring equivalent - Wettigheid

- Artt. 42, 3°, en 43bis, eerste en tweede lid Strafwetboek

Artikel 43bis, zesde lid, Strafwetboek stelt dat de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie strekkende tot verbeurdverklaring van een onroerend goed dat niet strafrechtelijk in beslag is genomen overeenkomstig de toepasselijke vormvoorschriften, op straffe van onontvankelijkheid kosteloos wordt ingeschreven op de kant van de laatst overgeschreven akte of het vonnis bedoeld in artikel 1, eerste en tweede lid, Hypotheekwet en dat het openbaar ministerie een bewijs van de kantmelding voegt bij het strafdossier voor de sluiting van het debat; de vormvereiste van de inschrijving van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie strekkende tot de verbeurdverklaring geldt enkel voor panden die in België zijn gelegen (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2019, nr. 169.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Onroerend goed - Geen voorafgaand beslag - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie strekkende tot de verbeurdverklaring van een onroerend goed - Verplichte overschrijving van de vordering - Onroerend goed gelegen in het buitenland

- Art. 42bis, zesde lid Strafwetboek

L'article 43bis, alinéa 2, du Code pénal, dispose que si les choses visées à l'article 42, 3°, de ce code ne peuvent être trouvées dans le patrimoine du condamné, le juge procédera à leur évaluation monétaire et la confiscation portera sur une somme d'argent qui leur sera équivalente; il ne résulte ni de cette disposition ni de l'article 43bis, alinéas 1er, du Code pénal que lorsque le juge considère que des sommes d'argent ou des biens, dont le ministère public a requis par écrit la confiscation, constituent des avantages patrimoniaux qui ne peuvent être trouvés dans le patrimoine du condamné, il ne puisse prononcer la confiscation par équivalent que si la partie poursuivante a spécifiquement requis que cette peine soit prononcée par équivalent (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Réquisitions écrites du ministère public - Réquisitions tendant à la confiscation directe des avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Confiscation par équivalent prononcée par le juge - Légalité

- Art. 42, 3°, et 43bis, al. 1er et 2 Code pénal

L'article 43bis, alinéa 6, du Code pénal énonce que la réquisition écrite du ministère public tendant à la confiscation d'un bien immobilier qui n'a pas été saisi pénalement conformément aux formalités applicables est, sous peine d'irrecevabilité, inscrite gratuitement en marge du dernier titre transcrit ou du jugement visé à l'article 1er, alinéas 1er et 2, de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 et que le ministère public joint une preuve de la mention marginale au dossier répressif avant la clôture des débats; la formalité de l'inscription de la réquisition écrite du ministère public tendant à la confiscation ne concerne que les immeubles situés en Belgique (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Bien immobilier - Absence de saisie préalable - Réquisitions écrites du ministère public tendant à la confiscation d'un bien immobilier - Obligation de transcription du réquisitoire - Bien immobilier situé à l'étranger

- Art. 42bis, al. 6 Code pénal

Wanneer het openbaar ministerie schriftelijk de verbeurdverklaring van een zaak vordert op grond van de artikelen 42, 1°, en 43 Strafwetboek als voorwerp van een bepaald misdrijf, en de rechter oordeelt dat die zaak feitelijk een vermogensvoordeel vormt verkregen uit hetzelfde misdrijf, kan hij de verbeurdverklaring van het vermogensvoordeel uitspreken zonder dat het openbaar ministerie een andere schriftelijke vordering moest of moet nemen op grond van de artikelen 42, 3°, en 43bis Strafwetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas., 2019, nr. 169.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Vordering strekkende tot de verbeurdverklaring van een zaak als voorwerp van het misdrijf - Grond van de verbeurdverklaring - Wijziging door de rechter - Wettigheid
- Artt. 42, 3°, en 43bis, eerste lid Strafwetboek

Lorsque le ministère public requiert par écrit, sur le fondement des articles 42, 1°, et 43 du Code pénal, la confiscation d'une chose au titre d'objet d'une infraction déterminée, et que le juge considère que cette chose constitue en réalité un avantage patrimonial tiré de la même infraction, il peut prononcer la confiscation de l'avantage patrimonial sans qu'il soit nécessaire que le ministère public ait pris ou prenne une autre réquisition écrite fondée sur les articles 42, 3°, et 43bis du Code pénal (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Réquisitions écrites du ministère public - Réquisitions tendant à la confiscation d'une chose à titre d'objet de l'infraction - Fondement de la confiscation - Modification par le juge - Légalité
- Art. 42, 3°, et 43bis, al. 1er Code pénal

P.18.0388.N

19 februari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190219.2](#)

AC nr. ...

Indien een bevel tot dagvaarding de vermelding draagt "De procureur des Konings", gevolgd door een onleesbare handtekening, wordt die handtekening behoudens tegenbewijs vermoed te zijn geplaatst door een bevoegd ambtenaar van het openbaar ministerie; het enkele gegeven dat uit andere procedurestukken blijkt dat deze handtekening niet de handtekening is van de procureur des Konings zelf, volstaat niet om geloofwaardig te maken dat het bevel tot dagvaarding door een niet-bevoegd persoon is ondertekend.

DAGVAARDING - Bevel tot dagvaarding door de procureur des Konings - Onleesbare handtekening
OPENBAAR MINISTERIE - Bevel tot dagvaarding door de procureur des Konings - Onleesbare handtekening

Lorsqu'un ordre de citer porte la mention « Le procureur du Roi », suivie d'une signature illisible, cette signature est supposée, jusqu'à preuve du contraire, être celle d'un agent habilité du ministère public ; le seul fait qu'il ressorte d'autres pièces de la procédure que cette signature n'est pas celle du procureur du Roi en personne, ne suffit pas à accréditer la thèse selon laquelle l'ordre de citer est signé par une personne non habilitée.

CITATION - Ordre de citer par le procureur du Roi - Signature illisible
MINISTERE PUBLIC - Ordre de citer par le procureur du Roi - Signature illisible

P.18.0624.F

20 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190320.3](#)

AC nr. ...

De wet stelt de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen bedoeld bij artikel 42, 3°, Strafwetboek niet afhankelijk van de voorwaarde dat de dader van het misdrijf daaruit een persoonlijk voordeel heeft gehaald of zich daadwerkelijk heeft verrijkt; die straf treft elk goed of iedere waarde die de dader van het misdrijf door het plegen ervan heeft verkregen, ongeacht de winst die hij eruit heeft gehaald en de bestemming die hij achteraf aan die zaken heeft gegeven (1). (1) Cass. 12 november 2013, AR P.12.1744.N. Pas. 2013, nr. 597; Cass. 9 mei 2007, AR P.06.1673.F, Pas. 2007, nr. 239, met concl. OM in Pas. 2007, nr. 239.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen uit het misdrijf verkregen - Goed of waarde dat de dader heeft verkregen door het begaan van het misdrijf - Begrip - Persoonlijke verrijking van de dader - Invloed

- Art. 42, 3° Strafwetboek

La loi ne soumet pas la confiscation des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, du Code pénal à la condition que l'auteur de l'infraction en ait personnellement bénéficié ou qu'il se soit effectivement enrichi; cette peine peut atteindre tout bien ou valeur que l'auteur de l'infraction a obtenus en la commettant, indépendamment du bénéfice qu'il en a retiré et de la destination ultérieurement donnée à ces choses (1). (1) Cass. 12 novembre 2013, RG P.12.1744.N, Pas. 2013, n° 597; Cass. 9 mai 2007, RG P.06.1673.F, Pas. 2007, n° 239, avec les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés de l'infraction - Bien ou valeur que l'auteur a obtenus en commettant l'infraction - Notion - Enrichissement personnel de l'auteur - Incidence

- Art. 42, 3° Code pénal

P.18.0902.N

22 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190122.3](#)

AC nr. ...

De vermeldingen welke zijn bepaald in artikel 8.1, c), d), e) en f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel moeten de uitvoerende rechterlijke overheid in staat stellen na te gaan of voldaan is aan de vorm- en grondvoorwaarden voor de overlevering op grond van een uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel en of er desgevallend redenen zijn om een weigeringsgrond in aanmerking te nemen, zoals de eerbiediging van de in artikel 6 EVRM neergelegde grondrechten en algemene beginselen.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Artikel 8.1, c), d), e) en f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel - Vereiste vermeldingen - Eerbiediging van artikel 6 EVRM

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Artikel 8.1, c), d), e) en f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel - Vereiste vermeldingen - Eerbiediging van artikel 6 EVRM

Les informations prévues à l'article 8.1, c), d), e) et f), de la décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 doivent permettre à l'autorité judiciaire d'exécution de vérifier s'il a été satisfait aux conditions de forme et de fond pour la remise sur la base d'un mandat d'arrêt européen et s'il existe, le cas échéant, des raisons de prendre en considération un motif de refus, tel que le respect des droits fondamentaux et des principes généraux inscrits à l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Décision-cadre du Conseil du 13 juin 2002, article 8.1, c), d), e) et f) - Informations requises - Respect de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Décision-cadre du Conseil du 13 juin 2002, article 8.1, c), d), e) et f) - Informations requises - Respect de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales

Om te weten met name of het volstaat dat een uitvaardigende rechterlijke autoriteit in het Europees aanhoudingsbevel enkel melding maakt van de opgelegde uitvoerbare vrijheidsstraf en dus niet van de voor hetzelfde feit en bij dezelfde rechterlijke beslissing opgelegde bijkomende straf, zoals de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank die slechts tot effectieve vrijheidsbeneming zal aanleiding geven na de uitvoering van de eerstbedoelde vrijheidsstraf en slechts na een uitdrukkelijke beslissing daartoe van de strafuitvoeringsrechtbank, moeten, overeenkomstig artikel 267, tweede lid, VWEU, prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie nopens de juiste draagwijdte van artikel 8.1, f), Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel gesteld worden.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Hoofdgevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Vereiste vermeldingen - Artikel 8.1, f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel - Uitlegging - Hof van Justitie van de Europese Unie - Prejudiciële vragen

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Hoofdgevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Vereiste vermeldingen - Artikel 8.1, f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel - Uitlegging - Hof van Justitie van de Europese Unie - Prejudiciële vragen

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Europees aanhoudingsbevel - Hoofdgevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Vereiste vermeldingen - Artikel 8.1, f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel - Uitlegging - Hof van Justitie van de Europese Unie - Prejudiciële vragen

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Europees aanhoudingsbevel - Hoofdgevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Vereiste vermeldingen - Artikel 8.1, f), Kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel - Uitlegging - Hof van Justitie van de Europese Unie - Prejudiciële vragen

Pour savoir notamment s'il suffit que, dans le mandat d'arrêt européen, l'autorité judiciaire d'émission fasse seulement mention de la peine privative de liberté exécutoire qui a été infligée, sans donc faire état de la peine complémentaire prononcée pour la même infraction et par la même décision judiciaire, telle que la mise à la disposition du tribunal de l'application des peines, qui ne donnera lieu à une privation effective de liberté qu'après l'exécution de la peine privative de liberté principale, et ce uniquement après une décision formelle rendue à cette fin par le tribunal de l'application des peines, il y a lieu, conformément à l'article 267, alinéa 2, du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne de poser à la Cour de justice de l'Union européenne des questions préjudicielles quant à la portée exacte de l'article 8.1, f), de la décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Peine d'emprisonnement principale et mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Informations requises - Décision-cadre du Conseil du 13 juin 2002, article 8.1, f) - Interprétation - Cour de Justice de l'Union européenne - Questions préjudicielles

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Peine d'emprisonnement principale et mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Informations requises - Décision-cadre du Conseil du 13 juin 2002, article 8.1, f) - Interprétation - Cour de Justice de l'Union européenne - Questions préjudicielles

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Mandat d'arrêt européen - Peine d'emprisonnement principale et mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Informations requises - Décision-cadre du Conseil du 13 juin 2002, article 8.1, f) - Interprétation - Cour de Justice de l'Union européenne - Questions préjudicielles

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Mandat d'arrêt européen - Peine d'emprisonnement principale et mise à la disposition du tribunal de l'application des peines - Informations requises - Décision-cadre du Conseil du 13 juin 2002, article 8.1, f) - Interprétation - Cour de Justice de l'Union européenne - Questions préjudicielles

Uit de artikelen 10, eerste lid, 12 en 13 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie volgt dat het verbod vermeld in artikel 10 van de voornoemde wet en de straffen, in geval van misdrijf, opgelegd door artikel 12 van de wet enkel gelden als de dader ofwel Belg is, of, indien hij de Belgische nationaliteit niet bezit, in België verblijft of er handel drijft; daaruit volgt eveneens dat als de Belgische dader, of de buitenlandse dader die in België verblijft of er handel drijft het misdrijf buiten het Belgisch grondgebied heeft gepleegd, de ontvankelijkheid van de strafvordering afhangt van de voorwaarde dat de dader in België wordt gevonden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 171.

WAPENS - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolg in België

- Artt. 10, 12 en 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de ruimte - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolg in België

- Artt. 10, 12 en 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

De rechter oordeelt feitelijk op onaantastbare wijze of de inverdenkinggestelde in België gevonden werd waarbij het Hof zich ertoe beperkt na te gaan of de rechter uit die vaststellingen naar recht kon afleiden dat die voorwaarde vervuld was (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 171.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolg in België - Voorwaarde - In België gevonden inverdenkinggestelde - Feitelijke beoordeling - Toezicht door het Hof

- Art. 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

WAPENS - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolg in België - Voorwaarde - In België gevonden inverdenkinggestelde - Feitelijke beoordeling - Toezicht door het Hof

- Art. 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig

Il résulte des articles 10, alinéa 1er, 12 et 13 de la loi du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation, au transit et à la lutte contre le trafic d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement à un usage militaire ou de maintien de l'ordre et de la technologie y afférente que pour être soumis à l'interdiction énoncée à l'article 10 de la loi précitée et encourir, en cas d'infraction, les peines comminées par l'article 12 de la loi, l'auteur doit soit être Belge, soit, s'il ne possède pas cette nationalité, résider ou commercer en Belgique; il en résulte également que si l'auteur belge, ou l'auteur étranger résidant ou commerçant en Belgique, a commis l'infraction en dehors du territoire, la recevabilité de l'action publique est soumise à la condition que l'auteur soit trouvé en Belgique (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARMES - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique

- Art. 10, 12 et 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans l'espace - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique

- Art. 10, 12 et 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

Le juge apprécie souverainement, en fait, si l'inculpé a été trouvé en Belgique, la Cour se limitant à vérifier si, de ses constatations, il a pu légalement déduire que cette condition était remplie (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique - Condition - Inculpé trouvé en Belgique - Appréciation en fait - Contrôle par la Cour

- Art. 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

ARMES - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique - Condition - Inculpé trouvé en Belgique - Appréciation en fait - Contrôle par la Cour

- Art. 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de

materieel en daaraan verbonden technologie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de ruimte - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolg in België - Voorwaarde - In België gevonden in verdenking gestelde - Feitelijke beoordeling - Toezicht door het Hof

- Art. 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

De artikelen 26 van het Waals decreet van 21 juni 2012 betreffende de invoer, uitvoer, doorvoer en overdracht van civiele wapens en van defensiegerelateerde producten, en 46, 2°, van de Brusselse Ordonnantie van 20 juni 2013 betreffende de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten, ander voor militair gebruik dienstig materiaal, ordehandhavingmateriaal, civiele vuurwapens, onderdelen, toebehoren en munitie ervan, bepalen dat de artikelen van titel III van de wet van 5 augustus 1991 zijn opgeheven "voor wat betreft de verrichtingen inzake de invoer, uitvoer, doorvoer en overdracht van civiele wapens en van defensiegerelateerde producten onderworpen aan een toestemming of vergunning overeenkomstig dit decreet" (Waals decreet) en "voor wat betreft de uit-, doorvoer en de overbrenging van goederen waarvan de uit- en doorvoer en de overbrenging op basis van deze ordonnantie aan een machtiging onderworpen is" (Brusselse ordonnantie); die bepalingen heffen bijgevolg de artikelen niet op van titel III van de wet van 5 augustus 1991 voor wat betreft de activiteit als tussenpersoon in die verrichtingen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 171.

WAPENS - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Activiteit als tussenpersoon in handel in wapens - Opheffing van wetsbepalingen door gewestelijke normen

- Artt. 10 en 12 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Activiteit als tussenpersoon in handel in wapens - Opheffing van wetsbepalingen door gewestelijke normen

- Artt. 10 en 12 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans l'espace - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique - Condition - Inculpé trouvé en Belgique - Appréciation en fait - Contrôle par la Cour

- Art. 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

Les articles 26 du décret wallon du 21 juin 2012 relatif à l'importation, à l'exportation, au transit et au transfert d'armes civiles et de produits liés à la défense, et 46, 2°, de l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 20 juin 2013 relative à l'importation, à l'exportation, au transit et au transfert de produits liés à la défense, d'autre matériel pouvant servir à un usage militaire, de matériel lié au maintien de l'ordre, d'armes à feu à usage civil, de leurs pièces, accessoires et munitions, disposent que les articles du titre III de la loi du 5 août 1991 sont abrogés « pour ce qui concerne les opérations d'importation, d'exportation, de transit ou de transfert d'armes civiles ou de produits liés à la défense soumises à autorisation ou licence en application du présent décret » (décret wallon) et « en ce qui concerne l'exportation, le transit et le transfert des biens dont l'exportation, le transit et le transfert sont soumis à autorisation en vertu de la présente ordonnance » (ordonnance bruxelloise); ces dispositions n'abrogent pas, par conséquent, les articles du titre III de la loi du 5 août 1991 en ce qui concerne l'activité d'intervention comme intermédiaire dans ces opérations (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARMES - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Activité d'intermédiaire dans le commerce d'armes - Abrogation des dispositions de la loi par des normes régionales

- Art. 10 et 12 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Activité d'intermédiaire dans le commerce d'armes - Abrogation des dispositions de la loi par des normes régionales

- Art. 10 et 12 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

Wanneer een bijzondere wet, krachtens artikel 39 van de Grondwet, de door haar opgerichte gewestelijke organen de bevoegdheid opdraagt een welbepaalde aangelegenheid te regelen, blijven de regels die bestaan op het ogenblik van de bevoegdheidsoverdracht van kracht zolang ze door die organen niet werden gewijzigd of opgeheven.

GRONDWET - Art. 39 - Bijzondere wet die de gewestelijke organen de bevoegdheid opdraagt een welbepaalde aangelegenheid te regelen - Bestaande bepalingen op het ogenblik van de bevoegdheidsoverdracht - Geldigheid - Wijziging en opheffing

- Art. 39 De gecoördineerde Grondwet 1994

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Bijzondere wet die de gewestelijke organen de bevoegdheid opdraagt een welbepaalde aangelegenheid te regelen - Bestaande bepalingen op het ogenblik van de bevoegdheidsoverdracht - Geldigheid - Wijziging en opheffing

- Art. 39 De gecoördineerde Grondwet 1994

De inverdenkinggestelde wordt beschouwd in België te zijn gevonden in de zin van artikel 13 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van en de bestrijding van illegale handel in wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie, wanneer hij ten minste na het misdrijf en vóór het instellen van de vervolging of, uiterlijk, op het eigenste tijdstip van het instellen ervan in België is geweest of werd aangetroffen of gevonden, ook als hij het grondgebied vóór de eerste procedurehandelingen heeft verlaten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 171.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de ruimte - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolging in België - Voorwaarde - In België gevonden inverdenkinggestelde

- Art. 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

WAPENS - Misdrijf inzake handel in wapens - Wet van 5 augustus 1991 - Misdrijf gepleegd in het buitenland - Vervolging in België - Voorwaarde - In België gevonden inverdenkinggestelde

- Art. 13 Wet 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van (en de bestrijding van illegale handel in) wapens, munitie en speciaal (voor militair gebruik of voor ordehandhaving) dienstig materieel en daaraan verbonden technologie

Lorsqu'en vertu de l'article 39 de la Constitution, une loi spéciale attribue aux organes régionaux qu'elle a créés la compétence de régler une matière déterminée, les règles existantes au moment du transfert de compétences restent en vigueur tant qu'elles n'ont pas été modifiées ou abrogées par ces organes.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 39 - Loi spéciale attribuant aux organes régionaux la compétence de régler une matière déterminée - Dispositions existantes au moment du transfert de compétences - Validité - Modification et abrogation

- Art. 39 La Constitution coordonnée 1994

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Loi spéciale attribuant aux organes régionaux la compétence de régler une matière déterminée - Dispositions existantes au moment du transfert de compétences - Validité - Modification et abrogation

- Art. 39 La Constitution coordonnée 1994

Pour que l'inculpé soit considéré comme trouvé en Belgique au sens de l'article 13 de la loi du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation, au transit et à la lutte contre le trafic d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement à un usage militaire ou de maintien de l'ordre et de la technologie y afférente, il faut mais il suffit qu'après l'infraction et avant l'engagement des poursuites ou, au plus tard, au moment même de cet engagement, l'inculpé soit venu en Belgique et y ait été rencontré ou trouvé, même s'il a quitté le territoire avant les premiers actes de procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans l'espace - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique - Condition - Inculpé trouvé en Belgique

- Art. 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

ARMES - Infraction en matière de trafic d'armes - Loi du 5 août 1991 - Infraction commise à l'étranger - Poursuites en Belgique - Condition - Inculpé trouvé en Belgique

- Art. 13 L. du 5 août 1991 relative à l'importation, à l'exportation (, au transit et à la lutte contre le trafic) d'armes, de munitions et de matériel devant servir spécialement (à un usage militaire ou de maintien de l'ordre) et de la technologie y afférente

Het begrip ontucht omvat gedragingen van een grove zinnelijkheid en onzedelijkheid die als maatschappelijk buitensporig kunnen worden beschouwd, gelet op, onder meer, de leeftijd van de betrokken minderjarige (1). (1) Zie Cass. 17 januari 2012, AR P.11.0871.N, AC 2012, nr. 42.

ONTUCHT EN PROSTITUTIE - Zedenbederf van de jeugd - Ontucht

- Art. 379 Strafwetboek

Artikel 379 van het Strafwetboek bestraft degene die gehandeld heeft met de bedoeling de seksuele driften van een minderjarige te "voldoen", zelfs al tracht hij die enkel "op te wekken" (1). (1) Zie concl. OM "in hoofdzaak", in Pas. 2019, nr. 224.

ONTUCHT EN PROSTITUTIE - Zedenbederf van de jeugd - Bijzonder opzet

- Art. 379 Strafwetboek

De rechter stelt op onaantastbare wijze de feiten vast waaruit hij het bestaan afleidt van een daad die erin bestaat de ontucht van het slachtoffer op te wekken, te begunstigen of te vergemakkelijken, waarbij het Hof zich ertoe beperkt te onderzoeken of hij, uit zijn vaststellingen, die beslissing naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 17 januari 2012, AR P.11.0871.N, AC 2012, nr. 42.

ONTUCHT EN PROSTITUTIE - Zedenbederf van de jeugd - Ontucht - Beoordeling van de gestelde handelingen - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

- Art. 379 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Zedenbederf van de jeugd - Ontucht - Beoordeling van de gestelde handelingen

- Art. 379 Strafwetboek

La notion de débauche comprend des comportements d'une lascivité et d'une immoralité graves qui peuvent être considérés comme socialement excessifs, notamment compte tenu de l'âge du mineur concerné (1). (1) Voir Cass. 17 janvier 2012, RG P.11.0871.N, Pas. 2012, n° 42.

DEBAUCHE ET PROSTITUTION - Corruption de la jeunesse - Débauche

- Art. 379 Code pénal

L'article 379 du Code pénal incrimine celui qui agit dans le but de « satisfaire » les pulsions sexuelles exprimées par un mineur d'âge, même s'il ne tente que de les « exciter » (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DEBAUCHE ET PROSTITUTION - Corruption de la jeunesse - Dol spécial

- Art. 379 Code pénal

Le juge constate souverainement les faits dont il déduit l'existence d'un acte consistant à exciter, favoriser ou faciliter la débauche de la victime, la Cour se bornant à vérifier si, de ses constatations, il a pu légalement déduire cette décision (1). (1) Voir Cass. 17 janvier 2012, RG P.11.0871.N, Pas. 2012, n° 42.

DEBAUCHE ET PROSTITUTION - Corruption de la jeunesse - Débauche - Appréciation des actes posés - Appréciation souveraine par le juge du fond

- Art. 379 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Corruption de la jeunesse - Débauche - Appréciation des actes posés

- Art. 379 Code pénal

P.19.0018.F

24 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190424.2](#)

AC nr. ...

Ziekte is een aantasting van de gezondheid, namelijk een ontarding van de normale toestand van een persoon; de ziekte ontstaat bij de aantasting ook al kan ze op dat tijdstip nog evolueren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 240.

MISDRIJF - Allerlei - Opzettelijke toediening van stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden - Feiten die een ziekte hebben veroorzaakt - Ziekte

- Artt. 402 en 405 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Opzettelijke toediening van stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden - Feiten die een ziekte hebben veroorzaakt - Ziekte

- Artt. 402 en 405 Strafwetboek

La maladie est l'altération de la santé, c'est-à-dire un changement qui dénature l'état normal d'un être; la maladie se réalise dès que l'altération se produit même si, à ce moment, elle peut encore évoluer (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Divers - Administration volontaire de substances qui peuvent altérer gravement la santé - Faits ayant causé une maladie - Maladie

- Art. 402 et 405 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Administration volontaire de substances qui peuvent altérer gravement la santé - Faits ayant causé une maladie - Maladie

- Art. 402 et 405 Code pénal

Aangezien het immunodeficiëntievirus pathogeen is en medicatie vereist, beschadigt de overdracht de normale toestand van het besmette organisme; het betreft bijgevolg een aantasting die de bodemrechters na de vaststelling ervan, als ziekte hebben kunnen aanmerken, zonder de telastlegging onrechtmatig uit te breiden tot een feit dat de wetgever niet heeft bedoeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 240.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Opzettelijke toediening van stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden - Feiten die een ziekte hebben veroorzaakt - Begrip - Overdracht van het immunodeficiëntievirus (Aids)

- Artt. 402 en 405 Strafwetboek

MISDRIJF - Allerlei - Opzettelijke toediening van stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden - Feiten die een ziekte hebben veroorzaakt - Begrip - Overdracht van het immunodeficiëntievirus (Aids)

- Artt. 402 en 405 Strafwetboek

Le virus de l'immunodéficience étant pathogène et requérant une médication, son inoculation dénature l'état normal de l'organisme contaminé; il y va dès lors d'une altération que les juges du fond ont pu qualifier de maladie, sans étendre indûment l'incrimination à un fait que le législateur n'aurait pas voulu y inclure (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Administration volontaire de substances qui peuvent altérer gravement la santé - Faits ayant causé une maladie - Notion - Inoculation du virus de l'immunodéficience (Sida)

- Art. 402 et 405 Code pénal

INFRACTION - Divers - Administration volontaire de substances qui peuvent altérer gravement la santé - Faits ayant causé une maladie - Notion - Inoculation du virus de l'immunodéficience (Sida)

- Art. 402 et 405 Code pénal

P.19.0024.F

10 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190410.2](#)

AC nr. ...

Wanneer meerdere beklagden aan dezelfde misdrijven schuldig worden verklaard, houdt de motivering van de straf of van de weigering om de opschorting van de uitspraak van de veroordeling te verlenen niet op een geïndividualiseerde motivering te zijn, enkel en alleen omdat ze op een collectieve wijze is geformuleerd (1). (1) Cass. 7 december 2011, AR P.11.1100.F, arrest niet gepubliceerd. Inzake de onderscheiden begrippen die respectievelijk zijn vervat in het beginsel van de individualisering van de straf en in het algemeen rechtsbeginsel betreffende het persoonlijk karakter van de straf, zie Fr. KUTY, Les Principes généraux de droit pénal belge, dl. IV, La Notion de peine, Larcier, 2017, nrs. 2180 tot 2182; GwH, 3 april 2014, nr. 65/2014, § B.7.2, en Cass. 9 april 2013, AR P.12.0783.N, AC 2013, nr. 223 (persoonlijk karakter van de straf); AA, 29 maart 2000, nr. 38/2000, § B.6.2 (individualisering van de straf).

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering - Collectieve formulering - Individualisering van de straf

- Art. 3, vierde lid Wet 10 februari 1994 tot wijziging van de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Motivering - Collectieve formulering - Individualisering van de straf

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Lorsque plusieurs prévenus sont déclarés coupables des mêmes infractions, la motivation de la peine ou du refus de la suspension du prononcé de la condamnation ne cesse pas d'être individualisée du seul fait qu'elle est formulée collectivement (1). (1) Cass. 7 décembre 2011, RG P.11.1100.F, inédit. Quant aux notions distinctes que recouvrent respectivement le principe de l'individualisation de la peine et le principe général du droit relatif à la personnalité de la peine, voir Fr. KUTY, Les Principes généraux de droit pénal belge, T. IV, La Notion de peine, Larcier, 2017, nos 2180 à 2182 ; C. const., 3 avril 2014, n° 65/2014, § B.7.2 et Cass., 9 avril 2013, RG P.12.0783.N, Pas. 2013, n° 223 (personnalité de la peine) ; C.A., 29 mars 2000, n° 38/2000, § B.6.2 (individualisation de la peine).

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation - Formulation collective - Individualisation de la peine

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 modifiée par la L. du 10 février 1994

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Motivation - Formulation collective - Individualisation de la peine

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.19.0032.F

3 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190403.1](#)

AC nr. ...

Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het verzet als ongedaan wordt beschouwd indien de eiser in verzet, wanneer hij persoonlijk of in de persoon van een advocaat verschijnt en het vaststaat dat hij kennis heeft gehad van de dagvaarding in de procedure waarin hij verstek heeft laten gaan, geen gewag maakt van overmacht of van een wettige reden van verschoning ter rechtvaardiging van zijn verstek bij de bestreden rechtspleging, waarbij het erkennen van de aangevoerde overmacht of reden van verschoning overgelaten wordt aan het soevereine oordeel van de rechter; de wettige reden van verschoning dekt de gevallen die geen overmacht vormen en waarin de eiser in verzet kennis van de dagvaarding heeft gehad maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat zijn afwezigheid niet betekende dat hij wou afzien van zijn recht van verschijning of verdediging, of zich aan het gerecht wou onttrekken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 206.

VERZET - Strafzaken - Verzet als ongedaan beschouwd - Voorwaarden - Wettige reden van verschoning - Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Wanneer de appelrechters het verzet als ongedaan hebben beschouwd omdat de beklaagde geen gewag maakt van een wettige reden van verschoning, gaat het Hof na of de rechter uit zijn vaststellingen het al dan niet bestaan van een wettige reden van verschoning naar recht heeft kunnen afleiden; wanneer de overwegingen van het arrest niet overeenstemmen met de concrete situatie van de beklaagde en enkel wijzen op het feit dat laatstgenoemde de zittingszaal verlaten heeft en vervolgens verzet heeft gedaan zonder rekening te houden met de omstandigheid dat hij onmiskenbaar te kennen had gegeven zich voor het hof van beroep te willen verdedigen en om die reden had verzocht over een bijkomende termijn te mogen beschikken om te antwoorden op de vorderingen van het openbaar ministerie, kunnen de appelrechters niet naar recht beslissen dat de beklaagde geen gewag maakt van een wettige reden van verschoning ter rechtvaardiging van zijn verstek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 206.

VERZET - Strafzaken - Verzet als ongedaan beschouwd - Voorwaarden - Wettige reden van verschoning - Beoordeling door de appelrechters - Toetsing door het Hof - Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

L'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle dispose que l'opposition sera déclarée non avenue si l'opposant, lorsqu'il comparaît en personne ou par avocat et qu'il est établi qu'il a eu connaissance de la citation dans la procédure dans laquelle il a fait défaut, ne fait pas état d'un cas de force majeure ou d'une excuse légitime justifiant son défaut lors de la procédure attaquée, la reconnaissance de la force majeure ou de l'excuse invoquée restant soumise à l'appréciation souveraine du juge; l'excuse légitime couvre les cas qui ne sont pas des cas de force majeure et où l'opposant avait connaissance de la citation mais invoque un motif faisant apparaître que son absence ne signifiait pas qu'il souhaitait renoncer à son droit de comparaître et de se défendre, ou de se soustraire à la justice (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Conditions - Excuse légitime - Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Lorsque les juges d'appel ont déclaré l'opposition non avenue au motif que le prévenu ne fait pas état d'une excuse légitime, la Cour vérifie si, de leurs constatations, les juges ont pu légalement déduire l'existence ou non d'une excuse légitime; lorsque les motifs de l'arrêt ne rencontrent pas la situation concrète du prévenu et se bornent à relever le fait que celui-ci a quitté l'audience et a ensuite formé opposition, sans prendre en considération la circonstance qu'il avait manifesté de manière non équivoque son intention de se défendre devant la cour d'appel et demandé à cette fin de disposer d'un délai supplémentaire pour répondre aux réquisitions du ministère public, les juges ne peuvent légalement décider que le prévenu ne fait pas état d'une excuse légitime justifiant son défaut (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Conditions - Excuse légitime - Appréciation par les juges d'appel - Contrôle par la Cour - Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 182, derde lid, Wetboek van Strafvordering (1) volgt dat het openbaar ministerie, onder de daarin bedoelde voorwaarden, niet verplicht is de niet-verschenen beklagde in kennis te stellen van de nieuwe zittingsdag en dat, in geval in de loop van de rechtspleging toch een nieuwe dagvaarding wordt uitgevaardigd niettegenstaande de eerste regelmatig was, die betekening ten bewarende titel geschiedt waarbij de tweede dagvaarding de eerste niet vervangt; derhalve ontnemt de tweede dagvaarding aan de eerste niet de uitwerking van de voornoemde bepaling; de betekening, aan de beklagde, van een tweede dagvaarding waarvan hij geen kennis heeft gehad kan bijgevolg geen afbreuk doen aan het vrijwillige karakter van zijn niet-verschijnen dat het arrest onder meer afleidt uit de opdracht die hij aan een advocaat heeft toevertrouwd om hem op de gedinginleidende terechtzitting te vertegenwoordigen (2). (1) Toepasselijk op de rechtspleging voor de correctionele rechtbanken, terwijl hetzelfde artikel 145, vierde lid, van dat wetboek, zoals de eiser preciseert en waarnaar het arrest verwijst, toepasselijk is op de rechtspleging voor de politierechtbanken. De memorie van toelichting van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogeheten "pot-pourri II" preciseert: "Die regel heeft een algemene draagwijdte: hij is van toepassing op procedures die worden gevoerd voor alle strafgerechten, in eerste aanleg en in hoger beroep." (Parl. St. Kamer, 54 1418/001, p. 68). (2) Het openbaar ministerie heeft bovendien erop gewezen dat de omstandigheid dat die nieuwe dagvaarding uitgevaardigd is op verzoek van de rechter niet ter zake doet - de rechter kan het openbaar ministerie trouwens geen bevelen geven (Cass. 21 mei 2014, AR P.14.0094.F, AC 2014, nr. 366; zie Cass. 21 juni 1974, Pas. 1974, I, p. 1176) -, evenmin als de omstandigheid dat een al dan niet overbodige nieuwe dagvaarding "een stuitende verjaringshandeling" vormt "waarvan de kosten ten laste van de veroordeelde zijn". (MNB)

DAGVAARDING - Strafzaken - Verzet - Gedinginleidende rechtszitting - Vertegenwoordigd door een advocaat - Uitsstel - Nieuwe dagvaarding - Vrijwillig verstek - Ongedaan verzet

- Artt. 145, vierde lid, 182, derde lid, en 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Gedinginleidende rechtszitting - Vertegenwoordigd door een advocaat - Uitsstel - Nieuwe dagvaarding - Vrijwillig verstek - Ongedaan verzet

- Artt. 145, vierde lid, 182, derde lid, en 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Il résulte de l'article 182, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle (1) que le ministère public n'est pas tenu, dans les conditions y visées, de faire connaître au prévenu défaillant la nouvelle date d'audience et que, lorsqu'une nouvelle citation intervient néanmoins en cours de procédure alors que la première était régulière, cette signification est faite à titre conservatoire, sans que la seconde ne remplace la première; partant, la seconde citation n'ôte pas à la première l'effet visé à la disposition précitée; la signification, au prévenu, d'une seconde citation dont il n'a pas eu connaissance ne peut, dès lors, ôter à son défaut de comparaître le caractère volontaire que l'arrêt déduit, notamment, du mandat confié à un avocat pour le représenter à l'audience d'introduction (2). (1) Applicable à la procédure devant les tribunaux correctionnels, alors que, précise le demandeur, l'article 145, al. 4, identique, de ce code, auquel se réfère l'arrêt, est applicable à la procédure devant les tribunaux de police. L'exposé des motifs de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, dite « pot-pourri II », précise : « Cette règle a une portée générale; elle sera applicable aux procédures menées devant toutes les juridictions pénales, en première instance comme en appel. » (Doc. parl. Ch., 54 1418/001, p. 68). (2) Le ministère public a relevé en outre que la circonstance que cette nouvelle citation soit effectuée à la demande du juge est sans incidence à cet égard - le juge ne peut d'ailleurs donner des injonctions au ministère public (Cass. 21 mai 2014, RG P.14.0094.F, Pas. 2014, n° 366 ; voir Cass. 21 juin 1974, Pas. 1974, I, p. 1096) -, tout comme l'est la circonstance qu'une nouvelle citation, fût-elle surabondante, constitue « un acte interruptif de prescription dont les frais sont mis à charge du condamné ». (MNB)

CITATION - Matière répressive - Opposition - Audience d'introduction - Représentation par un avocat - Remise - Nouvelle citation - Défaut volontaire - Opposition non avenue

- Art. 145, al. 4, 182, al. 3, et 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Audience d'introduction - Représentation par un avocat - Remise - Nouvelle citation - Défaut volontaire - Opposition non avenue

- Art. 145, al. 4, 182, al. 3, et 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Het beschikkingsbeginsel houdt geen verband met de beoordeling door de strafrechter die uitspraak doet over de strafvordering en die, uit dien hoofde, aan de bij hem aanhangig gemaakte feiten hun juiste kwalificatie dient te geven en moet onderzoeken of alle bestanddelen van het misdrijf aanwezig zijn, ook wanneer het openbaar ministerie en de verdediging van de beklaagde een andere kwalificatie hebben overeengekomen (1). (1) Zie Cass. 7 januari 2015, AR P.14.0769.F, AC 2019, nr. 11.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Kwalificatie van de feiten - Verplichting - Beschikkingsbeginsel - Weerslag

Le principe dispositif est étranger à l'appréciation par le juge pénal qui statue sur l'action publique et est tenu, à ce titre, de donner aux faits dont il est saisi leur qualification exacte et de vérifier si les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis, y compris lorsque l'accusation et la défense du prévenu s'entendent au sujet d'une qualification différente (1). (1) Voir Cass. 7 janvier 2015, RG P.14.0769.F, Pas. 2015, n° 11.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Qualification des faits - Obligation - Principe dispositif - Incidence

Hoewel artikel 402 van het Strafwetboek vereist dat het bewijs wordt geleverd van de omstandigheid dat de dader het slachtoffer opzettelijk stoffen heeft toegediend die de dood kunnen teweegbrengen of die, al zijn ze niet van dien aard dat ze de dood teweegbrengen, toch de gezondheid zwaar kunnen schaden, houdt dat moreel bestanddeel geen verband met de beweegredenen van de dader.

MISDRIJF - Allerlei - Opzettelijke toediening van stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden - Moreel bestanddeel

- Art. 402 Strafwetboek

Si l'article 402 du Code pénal exige que la preuve soit rapportée de la circonstance que l'auteur a administré volontairement à la victime des substances qui peuvent donner la mort, ou qui, sans être de nature à la donner, peuvent cependant altérer gravement la santé, cet élément moral est étranger aux mobiles de l'agent.

INFRACTION - Divers - Administration volontaire de substances qui peuvent altérer gravement la santé - Élément moral

- Art. 402 Code pénal

De correctionele rechter moet de beklaagde alleen als laatste aan het woord laten, als deze dat heeft gevraagd (1). (1) Cass. 11 oktober 2000, AR P.00.0682.F, AC 2000, nr. 539 dat preciseert: "de in artikel [320, voorheen 335], derde lid, van het Wetboek van Strafvordering, bepaalde verplichting om de beschuldigde of zijn raadsman als laatste aan het woord te laten, is niet van toepassing in correctionele of politiezaken"; zie Cass. 11 maart 1986, AR 233, AC 1986, nr. 442.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Correctionele- of politierechtbank - Onderzoek van de zaak - Rangorde van het debat - Beklaagde - Laatste woord

- Artt. 190, tweede lid, en 210, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Le juge correctionnel ne doit accorder la parole en dernier lieu au prévenu que si celui-ci en fait la demande (1). (1) Cass. 11 octobre 2000, RG P.00.0682.F, Pas. 2000, n° 539, qui précise : « L'obligation, prévue à l'article [320, anciennement 335], alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, d'accorder la parole en dernier lieu à l'accusé ou à son conseil, ne s'applique pas en matière correctionnelle ou de police » ; voir Cass., 11 mars 1986, RG 233, Pas. 1986, n° 442.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Tribunal correctionnel ou de police - Instruction de la cause - Ordre des débats - Prévenu - Parole en dernier lieu

- Art. 190, al. 2, et 210, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Het vonnis dat zijn beslissing grondt op een geldende wetsbepaling, steunt niet op een feit dat de appelrechter uit eigen wetenschap kende; aangezien de toepassing van een dergelijke procedurewet door de partijen kan worden voorzien, hoeft de rechter hen niet te waarschuwen dat hij overweegt die wet toe te passen en hoeft hij hen evenmin uit te nodigen zich daartegen te verdedigen (1). (1) Zie Cass. 24 januari 1995, AR P.94.1135,N, AC 1995, nr. 39: "Het recht op tegenspraak en het recht van verdediging worden niet miskend door de rechter die zijn beslissing, niet op eigen kennis, maar op uit de ervaring algemeen bekende feiten laat steunen"; Cass. 20 juni 2008, AR C.06.0592.F, AC 2008, nr. 386 en noot betreffende de andersluidende concl. van advocaat-generaal Werquin in Pas. 2008, nr. 386; Cass. 25 oktober 2000, AR P.00.1260.F, AC 2000, nr. 575.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Beslissing gegrond op een geldende wetsbepaling die niet in de conclusie werd aangevoerd - Persoonlijke wetenschap

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Beslissing gegrond op een geldende wetsbepaling die niet in de conclusie werd aangevoerd - Persoonlijke wetenschap

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissing gegrond op een geldende wetsbepaling die niet in de conclusie werd aangevoerd - Persoonlijke wetenschap

Le jugement qui se fonde sur une disposition légale en vigueur ne se fonde pas sur un fait que le juge d'appel connaissait de science personnelle; la mise en oeuvre d'une telle loi entrant dans les prévisions des parties, le juge n'a pas à les avertir de la circonstance qu'il envisage d'en faire application ni à les inviter à s'en défendre (1). (1) Voir Cass. 24 janvier 1995, RG P.94.1135.N, Pas. 1995, n° 39: « Ne viole ni le droit de contradiction des parties, ni les droits de la défense, le juge qui fonde sa décision non pas sur des connaissances personnelles, mais sur des données de l'expérience commune » Cass. 20 juin 2008, RG C.06.0592.F, Pas. 2008, n° 386 et note relative aux concl. contraires de M. Werquin, avocat général; Cass. 25 octobre 2000, RG P.00.1260.F, Pas. 2000, n° 575.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Décision fondée sur une disposition légale en vigueur non invoquée dans les conclusions - Science personnelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Décision fondée sur une disposition légale en vigueur non invoquée dans les conclusions - Science personnelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décision fondée sur une disposition légale en vigueur non invoquée dans les conclusions - Science personnelle

P.19.0114.F

24 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190424.3](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 20 Gerechtelijk Wetboek, kunnen middelen van nietigheid niet worden aangewend tegen vonnissen die alleen kunnen worden vernietigd door de rechtsmiddelen bij de wet bepaald (1); daaruit volgt dat het arrest dat het beroepen vonnis teniet doet op grond van het rechtsmiddel van hoger beroep, dat vonnis vervangt, zonder het te vernietigen met terugwerkende kracht. (1) Cass. 6 oktober 1989, AR 6321, AC 1990, nr. 78; Cass. 25 januari 1977, AC 1977, I, p. 580; zie Verslag van de Koninklijke Commissaris van de Gerechtelijke Hervorming (1964) I, 50.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Uitwerking op het beroepen vonnis

En vertu de l'article 20 du Code judiciaire, les voies de nullité n'ont pas lieu contre les jugements et ceux-ci ne peuvent être anéantis que sur les recours prévus par la loi(1); il s'ensuit que l'arrêt qui, sur la voie de recours de l'appel, annule le jugement entrepris, le remplace, sans l'anéantir avec effet rétroactif. (1) Cass. 6 octobre 1989, RG 6321, Pas. 1990, n° 78; Cass. 25 janvier 1977, Pas. 1977, I, p. 559; voir Rapport du Commissaire royal à la Réforme judiciaire (1964) I, 50.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Effet sur le jugement entrepris

Krachtens artikel 20 Gerechtelijk Wetboek, kunnen middelen van nietigheid niet worden aangewend tegen vonnissen die alleen kunnen worden vernietigd door de rechtsmiddelen bij de wet bepaald (1); daaruit volgt dat het arrest dat het beroepen vonnis teniet doet op grond van het rechtsmiddel van hoger beroep, dat vonnis vervangt, zonder het te vernietigen met terugwerkende kracht. (1) Cass. 6 oktober 1989, AR 6321, AC 1990, nr. 78; Cass. 25 januari 1977, AC 1977, I, p. 580; zie Verslag van de Koninklijke Commissaris van de Gerechtelijke Hervorming (1964) I, 50.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Vonnissen - Middelen van nietigheid - Bij de wet bepaalde rechtsmiddelen - Hoger beroep - Uitwerking op het beroepen vonnis

Krachtens artikel 203, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering moet de verklaring van hoger beroep gedaan zijn op de griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen, uiterlijk dertig dagen na de dag van die uitspraak en indien het vonnis bij verstek is gewezen, uiterlijk dertig dagen na de dag van de betekening ervan aan de veroordeelde partij of aan haar woonplaats, op straffe van verval van het hoger beroep; het hoger beroep tegen een beslissing in strafzaken is dus niet ontvankelijk wanneer het de wettelijke vormvereiste niet eerbiedigt of wanneer het is ingesteld na het aflopen van de wettelijke termijn, behoudens overmacht; noch de omstandigheid dat de grieven tegen de beroepen beslissing gelijk zijn aan die van de voorgaande beslissingen en betrekking hebben op een regel van de gerechtelijke organisatie, noch het opeenvolgend karakter van de beslissingen hebben tot gevolg dat al die beslissingen aanhangig zijn bij de appelrechter als slechts één hoger beroep is ingesteld, in de wettelijke vormvereisten en termijnen, tegen de laatste beslissing.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grieven gemeenschappelijk aan verschillende beslissingen - Hoger beroep enkel tegen de laatste beslissing - Gevolg inzake voorgaande beslissingen

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grieven gemeenschappelijk aan verschillende beslissingen - Hoger beroep enkel tegen de laatste beslissing - Gevolg inzake voorgaande beslissingen

JEUGDBESCHERMING - Hoger beroep - Grieven gemeenschappelijk aan verschillende beslissingen - Hoger beroep enkel tegen de laatste beslissing - Gevolg inzake voorgaande beslissingen

En vertu de l'article 20 du Code judiciaire, les voies de nullité n'ont pas lieu contre les jugements et ceux-ci ne peuvent être anéantis que sur les recours prévus par la loi(1); il s'ensuit que l'arrêt qui, sur la voie de recours de l'appel, annule le jugement entrepris, le remplace, sans l'anéantir avec effet rétroactif. (1) Cass. 6 octobre 1989, RG 6321, Pas. 1990, n° 78; Cass. 25 janvier 1977, Pas. 1977, I, p. 559; voir Rapport du Commissaire royal à la Réforme judiciaire (1964) I, 50.

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Jugements - Voies de nullité - Recours prévus par la loi - Appel - Effet sur le jugement entrepris

En vertu de l'article 203, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, la déclaration d'appeler doit être faite au greffe du tribunal qui a rendu le jugement dans les trente jours au plus tard après celui où il a été prononcé et, si le jugement est rendu par défaut, trente jours au plus tard après celui de la signification qui en aura été faite à la partie condamnée ou à son domicile, à peine de déchéance de l'appel; est dès lors irrecevable l'appel d'une décision en matière répressive qui ne respecte pas la forme légale ou est interjeté après l'expiration du délai légal, sauf cas de force majeure; ni la circonstance que les griefs élevés contre la décision entreprise sont communs aux décisions antérieures et relatifs à une règle d'organisation judiciaire, ni le caractère successif des décisions n'ont pour effet de saisir le juge d'appel de l'ensemble desdites décisions sur le seul appel formé, dans les forme et délai légaux, contre la dernière de celles-ci.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Griefs communs à plusieurs décisions - Appel seulement contre la dernière de ces décisions - Conséquence quant aux décisions antérieures

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Griefs communs à plusieurs décisions - Appel seulement contre la dernière de ces décisions - Conséquence quant aux décisions antérieures

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Appel - Griefs communs à plusieurs décisions - Appel seulement contre la dernière de ces décisions - Conséquence quant aux décisions antérieures

Wanneer het verlies van het staatsburgerschap ook dat van de status van burger van de Europese Unie en de daaruit voortvloeiende rechten tot gevolg heeft, moet de nationale overheid nagaan of de maatregel het evenredigheidsbeginsel eerbiedigt voor wat de gevolgen ervan betreft voor de situatie van de betrokkene en, desgevallend, diens familieleden, in het licht van het Unierecht (1). (1) HvJ-EU, 2 maart 2010, arrest C-135/08; HvJ-EU, 12 maart 2019, arrest C-221/17.

NATIONALITEIT - Vervallenverklaring - Veroordeling wegens een terroristisch misdrijf - Vervallenverklaring van de nationaliteit uitgesproken door de strafrechter - Voorwaarden - Europees Unierecht - Verlies van de status van burger van de Unie - Evenredigheidsbeginsel

- Art. 23/1 Wetboek van de Belgische nationaliteit

TERRORISME - Veroordeling wegens een terroristisch misdrijf - Vervallenverklaring van de nationaliteit uitgesproken door de strafrechter - Voorwaarden - Europees Unierecht - Verlies van de status van burger van de Unie - Evenredigheidsbeginsel

- Art. 23/1 Wetboek van de Belgische nationaliteit

De intrekking van het staatsburgerschap is enkel verenigbaar met het Unierecht wanneer zij steunt op een reden van algemeen belang, een legitiem doel nastreeft en het evenredigheidsbeginsel eerbiedigt; het is rechtmatig dat een lidstaat de bijzondere band van solidariteit en loyaliteit tussen hem en zijn staatsburgers, evenals de wederkerigheid van rechten en plichten, die de grondslag vormen van de nationaliteitsverhouding, wil beschermen (1). (1) HvJ-EU, 2 maart 2010, arrest C-135/08; HvJ-EU, 12 maart 2019, arrest C-221/17.

NATIONALITEIT - Vervallenverklaring - Veroordeling wegens een terroristisch misdrijf - Vervallenverklaring van de nationaliteit uitgesproken door de strafrechter - Voorwaarden - Europees Unierecht

- Art. 23/1 Wetboek van de Belgische nationaliteit

TERRORISME - Veroordeling wegens een terroristisch misdrijf - Vervallenverklaring van de nationaliteit uitgesproken door de strafrechter - Voorwaarden - Europees Unierecht

- Art. 23/1 Wetboek van de Belgische nationaliteit

De regelmatige verantwoording van de rechterlijke beslissing vereist dat ze de wetsbepalingen vermeldt die de bestanddelen bepalen van het aan de beklaagde te laste gelegde misdrijf en de wetsbepalingen die de straf uitvaardigen (1); wanneer materiële handelingen van deelname aan enige activiteit van een terroristische groep bovendien een afzonderlijk misdrijf kunnen vormen, dat niet ten laste van de beklaagde wordt gelegd, moet de rechter de wetsbepalingen die dat misdrijf betreffen niet vermelden. (1) Zie Cass. 27 november 2012, AR P.11.1433.N, AC 2012, nr. 641.

Lorsque la perte de la nationalité entraîne également celle du statut de citoyen de l'Union européenne et des droits qui en découlent, les autorités nationales doivent vérifier si la mesure respecte le principe de proportionnalité en ce qui concerne les conséquences qu'elle comporte sur la situation de la personne concernée et, le cas échéant, des membres de sa famille au regard du droit de l'Union (1). (1) C.J.U.E., 2 mars 2010, arrêt C-135/08; C.J.U.E., 12 mars 2019, arrêt C-221/17.

NATIONALITE - Déchéance - Condamnation du chef d'une infraction terroriste - Déchéance de la nationalité prononcée par le juge répressif - Conditions - Droit de l'Union européenne - Perte du statut de citoyen de l'Union - Principe de proportionnalité

- Art. 23/1 Code de la nationalité belge

TERRORISME - Condamnation du chef d'une infraction terroriste - Déchéance de la nationalité prononcée par le juge répressif - Conditions - Droit de l'Union européenne - Perte du statut de citoyen de l'Union - Principe de proportionnalité

- Art. 23/1 Code de la nationalité belge

Pour être déclaré compatible avec le droit de l'Union européenne, le retrait de la nationalité doit être basé sur un motif d'intérêt général, poursuivre un objectif légitime et respecter le principe de proportionnalité; il est légitime pour un Etat membre de vouloir protéger le rapport particulier de solidarité et de loyauté entre lui-même et ses ressortissants ainsi que la réciprocité de droits et de devoirs, qui sont le fondement du lien de nationalité (1). (1) C.J.U.E., 2 mars 2010, arrêt C-135/08 ; C.J.U.E., 12 mars 2019, arrêt C-221/17.

NATIONALITE - Déchéance - Condamnation du chef d'une infraction terroriste - Déchéance de la nationalité prononcée par le juge répressif - Conditions - Droit de l'Union européenne

- Art. 23/1 Code de la nationalité belge

TERRORISME - Condamnation du chef d'une infraction terroriste - Déchéance de la nationalité prononcée par le juge répressif - Conditions - Droit de l'Union européenne

- Art. 23/1 Code de la nationalité belge

Pour être régulièrement motivée, la décision judiciaire doit mentionner les dispositions légales qui déterminent les éléments constitutifs de l'infraction imputée au prévenu et celles qui édictent la peine (1); lorsque des actes matériels de participation à une activité d'un groupe terroriste sont susceptibles de constituer en outre une infraction distincte, et non mise à charge du prévenu, le juge ne doit pas viser les dispositions légales qui concernent cette infraction. (1) Cass. 27 novembre 2012, RG P.11.1433.N, Pas. 2012, n° 641.

TERRORISME - Deelname aan enige activiteit van een terroristische groep - Veroordeling - Aanwijzing van wettelijke bepalingen die werden toegepast

- Art. 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 140, § 1 Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Terroristisch misdrijf - Deelname aan enige activiteit van een terroristische groep - Veroordeling - Aanwijzing van wettelijke bepalingen die werden toegepast

- Art. 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 140, § 1 Strafwetboek

TERRORISME - Participation à une activité d'un groupe terroriste - Condamnation - Indication des dispositions légales dont il est fait application

- Art. 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 140, § 1er Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Infraction terroriste - Participation à une activité d'un groupe terroriste - Condamnation - Indication des dispositions légales dont il est fait application

- Art. 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 140, § 1er Code pénal

P.19.0168.F

15 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190515.2](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 195bis, eerste en tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering moet de griffier het vonnis binnen achtenveertig uur laten tekenen door de rechters die het hebben gewezen en indien een of meer rechters zich in de onmogelijkheid bevinden om te tekenen, dan tekenen alleen de anderen, onder vermelding van die onmogelijkheid; wanneer een rechter verhinderd is om te ondertekenen, dient de beslissing waaraan hij deelgenomen heeft die omstandigheid enkel te vermelden, waarbij een dergelijke authentieke vermelding in het vonnis het bewijs van de onmogelijkheid levert, en geen enkele bepaling verplicht bovendien de rechters of de griffier in de beslissing te vermelden dat laatstgenoemde rechter achtenveertig uur heeft gewacht en dat hij, samen met de rechters die de beslissing hebben ondertekend, de reden heeft vastgesteld waarom een van die magistraten in de onmogelijkheid verkeerde om die beslissing eveneens te ondertekenen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Ondertekening door de rechters - Verhinderde rechter - Vaststelling van de verhindering - Vereiste vermeldingen
- Art. 195bis Wetboek van Strafvordering

Conformément à l'article 195bis, alinéas 1er et 2, du Code d'instruction criminelle, le greffier est tenu de faire signer le jugement dans les quarante-huit heures par les juges qui l'ont rendu et si l'un ou plusieurs des juges se trouvent dans l'impossibilité de signer, les autres signent seuls en faisant mention de cette impossibilité; lorsqu'un juge est empêché de signer, il suffit que la décision à laquelle il a participé indique cette circonstance, pareille mention authentique dans le jugement emportant la preuve de l'impossibilité et aucune disposition n'impose en outre aux juges ou au greffier de mentionner, dans la décision, que ce dernier a attendu quarante-huit heures et qu'il a, avec les juges qui ont signé, constaté le motif de l'impossibilité de l'un de ces magistrats d'en faire autant.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Signature par les juges - Juge empêché - Constat de l'empêchement - Indications requises
- Art. 195bis Code d'Instruction criminelle

P.19.0169.F

15 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190515.3](#)

AC nr. ...

Tenzij de verdachte of de inverdenkinggestelde voortvluchtig is of ondergedoken leeft, vereist de eerbiediging van het recht van verdediging, in de regel, dat de verdachte of de inverdenkinggestelde wordt verhoord tijdens het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek of, op zijn minst, dat hij daartoe in de gelegenheid wordt gesteld (1); de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde tijdens het voorbereidend onderzoek niet werd verhoord, heeft echter, in de regel, niet tot gevolg dat hierdoor geen eerlijk proces meer voor de feitenrechter kan worden gevoerd (2). (1) M.-A. Beernaert, H.D. Bosly en D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, achtste ed., 2017, la Charte, dl.I, p. 409 en 686. (2) Zie Cass. 24 maart 2010, AR P.09.1794.F, AC 2010, nr. 211.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek - Recht van de inverdenkinggestelde om tijdens het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek te worden verhoord - Geen verhoor van de inverdenkinggestelde - Gevolg - Recht op een eerlijk proces

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Recht van verdediging - Recht van de inverdenkinggestelde om tijdens het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek te worden verhoord - Geen verhoor van de inverdenkinggestelde - Gevolg - Recht op een eerlijk proces

De wet kent de vonnisgerechten niet de bevoegdheid toe om uitspraak te doen over de wettigheid van de beslissingen van de onderzoeksgerechten; de beschikking tot verwijzing maakt de grond van de zaak bij de feitenrechter aanhangig, voor zover ze geen onwettigheid inzake bevoegdheid bevat en ze blijft al haar gevolgen behouden zolang ze door het Hof van Cassatie niet is vernietigd (1); aldus is het vonnisgerecht waarbij de zaak door verwijzing rechtsgeldig aanhangig is gemaakt, niet bevoegd om de vervolgingen tegen een inverdenkinggestelde niet-ontvankelijk te verklaren op grond dat het onderzoeksgerecht deze had moeten splitsen van die welke tegen een andere inverdenkinggestelde waren ingesteld. (1) Cass. 8 oktober 2014, AR P.14.0660.F, AC 2014, nr. 582; Cass. 5 april 2006, AR P.06.0322.F, AC 2006, nr. 205.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beschikking tot verwijzing - Wettigheid - Toezichthoudende bevoegdheid van het vonnisgerecht waarnaar de zaak is verwezen

A moins qu'il soit fugitif ou latitant, le respect dû aux droits de la défense requiert, en règle, que le suspect ou l'inculpé soit entendu au cours de l'information ou de l'instruction, ou, à tout le moins, qu'il en reçoive l'occasion (1) ; toutefois, l'absence d'audition de l'inculpé durant l'instruction préparatoire n'a pas, en règle, pour effet de rendre impossible la tenue d'un procès équitable devant le juge du fond (2). (1) M.-A. Beernaert, H.D. Bosly et D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, 8ème éd., 2017, la Charte, tome I, pp. 409 et 686. (2) Voir Cass. 24 mars 2010, RG.P.09.1794.F, Pas. 2010, n° 211.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Information et instruction - Droit de l'inculpé d'être entendu au cours de l'information ou de l'instruction - Absence d'audition de l'inculpé - Conséquence - Droit à un procès équitable

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Droits de la défense - Droit de l'inculpé d'être entendu au cours de l'information ou de l'instruction - Absence d'audition de l'inculpé - Conséquence - Droit à un procès équitable

La loi ne donne pas aux juridictions de jugement le pouvoir de se prononcer sur la légalité des décisions des juridictions d'instruction; l'ordonnance de renvoi saisit le juge du fond de la cause, pour autant qu'elle ne contienne pas d'illégalité quant à la compétence et elle conserve ses effets tant qu'elle n'est pas annulée par la Cour de cassation (1) ; ainsi, la juridiction de jugement valablement saisie par le renvoi n'a pas le pouvoir de déclarer les poursuites exercées contre un inculpé irrecevables au motif que la juridiction d'instruction aurait dû les disjointe de celles qui étaient diligentées contre un autre inculpé. (1) Cass. 8 octobre 2014, RG P.14.0660.F, Pas. 2014, n° 582 ; Cass. 5 avril 2006, RG P.06.0322.F, Pas. 2006, n° 205.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Décision de renvoi - Légalité - Pouvoir de contrôle de la juridiction de jugement saisie

Wanneer de rechter omstandigheden vaststelt die het onmogelijk maken om de strafvervolgning met eerbiediging van het recht op een eerlijk proces in te leiden of voort te zetten, kan hij in dat geval, bij wijze van sanctie, de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering uitspreken; daartoe is evenwel vereist dat uit zijn vaststellingen blijkt dat het voormelde recht op onherstelbare wijze is miskend, d.w.z. dat de miskening voortduurt en niet kan worden hersteld; wanneer daarenboven de rechter zelf de mogelijkheid heeft om de miskening te verhelpen, dient hij dat te doen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Miskening - Niet-ontvankelijkheid van de vervolging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid van de vervolgingen - Recht op een eerlijk proces - Miskening - Niet-ontvankelijkheid van de vervolging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Indien het onderzoeksgerecht vaststelt dat de inverdenkinggestelde niet is verhoord over de hem ten laste gelegde feiten of daartoe niet in de gelegenheid is gesteld, dient het eerst na te gaan of het dat kan verhelpen; wanneer dit onmogelijk blijkt, beoordeelt het op onaantastbare wijze, met inaanmerkingneming van alle omstandigheden van de zaak, of het gebrek aan verhoor tijdens het voorbereidend onderzoek tot gevolg heeft dat het op onherstelbare wijze onmogelijk is geworden om een eerlijk proces voor het vonnisgerecht te voeren.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Geen verhoor van de inverdenkinggestelde - Gevolg - Recht van de inverdenkinggestelde om tijdens het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek te worden verhoord - Recht op een eerlijk proces

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Recht van verdediging - Recht van de inverdenkinggestelde om tijdens het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek te worden verhoord - Geen verhoor van de inverdenkinggestelde - Gevolg - Recht op een eerlijk proces

Lorsque le juge constate des circonstances empêchant d'intenter ou de continuer les poursuites pénales dans le respect du droit à un procès équitable, il peut alors prononcer, à titre de sanction, l'irrecevabilité de l'action publique; cependant, il est requis, pour ce faire, qu'il ressorte de ses constatations que ce droit est irrémédiablement violé, à savoir que la violation perdure et ne peut être réparée; de plus, lorsqu'il en a lui-même la possibilité, le juge est tenu de remédier à la violation.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Violation - Irrecevabilité des poursuites

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité des poursuites - Droit à un procès équitable - Violation - Irrecevabilité des poursuites

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Si la juridiction d'instruction constate que l'inculpé n'a pas été entendu sur les faits mis à sa charge ou n'en a pas reçu la possibilité, il lui appartient d'abord de vérifier s'il peut y remédier; lorsque cela s'avère impossible, elle apprécie souverainement, au regard de l'ensemble des circonstances de la cause, si l'absence d'audition pendant l'instruction préparatoire a pour effet d'empêcher irrémédiablement la tenue d'un procès équitable devant la juridiction de jugement.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Instruction - Règlement de la procédure - Absence d'audition de l'inculpé - Conséquence - Droit de l'inculpé d'être entendu au cours de l'information ou de l'instruction - Droit à un procès équitable

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Droits de la défense - Droit de l'inculpé d'être entendu au cours de l'information ou de l'instruction - Absence d'audition de l'inculpé - Conséquence - Droit à un procès équitable

De rechter dient niet, met het oog op de motivering van zijn beslissing betreffende een beklagde, de redenen te herhalen die betrekking hebben op een medebeklaagde die een soortgelijke betwisting als laatstgenoemde heeft opgeworpen.

Le juge n'est pas tenu, pour justifier sa décision relative à un prévenu, de répéter les motifs concernant un coprévenu ayant soulevé une contestation similaire à celle de ce dernier.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Redenen die betrekking hebben op een medebeklaagde die een soortgelijke betwisting heeft opgeworpen

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Motivering - Redenen die betrekking hebben op een medebeklaagde die een soortgelijke betwisting heeft opgeworpen

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Motifs concernant un coprévenu ayant soulevé une contestation similaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Motivation - Motifs concernant un coprévenu ayant soulevé une contestation similaire

P.19.0252.F

22 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190522.3](#)

AC nr. ...

De vordering die, in het kader van de handhaving van het gezamenlijk ouderlijk gezag, de domiciliëring en de huisvesting van het kind bij de vader dan wel bij de moeder vraagt, is van burgerrechtelijke aard (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2019, nr. 311, met betrekking tot de procedure die van toepassing is voor de jeugdrechtbank wanneer ze over een dergelijke vordering uitspraak doet.

JEUGDBESCHERMING - Ouderlijk gezag - Domiciliëring en huisvesting van het kind - Aard van de vordering

- Art. 374, § 1 Burgerlijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Ouderlijk gezag - Domiciliëring en huisvesting van het kind - Aard van de vordering

- Art. 374, § 1 Burgerlijk Wetboek

Het openbaar ministerie heeft in de regel niet de hoedanigheid om cassatieberoep in te stellen tegen de beschikkingen betreffende de burgerlijke rechtsvordering; artikel 138bis Gerechtelijk Wetboek staat het openbaar ministerie weliswaar toe om in burgerlijke zaken ambtshalve op te treden telkens als de openbare orde zijn tussenkomst vergt, maar uit dat artikel volgt niet dat het openbaar ministerie een ambtshalve vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde raakt; de vereisten van de openbare orde die, in de zin van voormeld artikel 138bis, een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, impliceren dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden; dat is het geval wanneer de aantasting van fundamentele beginselen algemene belangen zoals de rechterlijke organisatie, de rechtszekerheid of de sociale vrede schaadt (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2019, nr. 311; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, nr. 118 en de verwijzingen in de noten.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en

3/12/2019

La demande qui, dans le cadre du maintien de l'autorité parentale conjointe, sollicite la domiciliation et l'hébergement de l'enfant chez l'un ou l'autre de ses père et mère, est de nature civile (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP quant à la procédure applicable devant le tribunal de la jeunesse lorsqu'il statue sur une telle demande.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Autorité parentale - Domiciliation et hébergement de l'enfant - Nature de la demande

- Art. 374, § 1er Code civil

ACTION CIVILE - Autorité parentale - Domiciliation et hébergement de l'enfant - Nature de la demande

- Art. 374, § 1er Code civil

Le ministère public est, en règle, sans qualité pour se pourvoir en cassation contre les dispositifs relatifs à l'action civile; l'article 138bis du Code judiciaire permet au ministère public d'agir d'office dans les matières civiles chaque fois que l'ordre public exige son intervention mais il ne résulte pas de cet article que l'action d'office appartient au ministère public chaque fois qu'une disposition d'ordre public ou concernant l'ordre public a été violée; les exigences de l'ordre public qui, au sens de l'article 138bis susdit, peuvent justifier pareille intervention impliquent que l'ordre public soit mis en péril par un état de chose auquel il importe de remédier; tel est le cas lorsque la mise en cause de principes fondamentaux porte préjudice à des intérêts généraux tels que l'organisation judiciaire, la sécurité juridique ou la paix sociale (1). (1) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP ; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 118 et réf. en notes.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se

P. 59/94

verweerders - Eiser - Openbaar ministerie - Voorwaarden - Vereisten van de openbare orde

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Openbaar ministerie - Hoedanigheid om cassatieberoep in te stellen - Voorwaarden - Vereisten van de openbare orde

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Demandeur - Ministère public - Conditions - Exigences de l'ordre public

- Art. 138bis Code judiciaire

ACTION CIVILE - Ministère public - Qualité pour se pourvoir en cassation - Conditions - Exigences de l'ordre public

- Art. 138bis Code judiciaire

P.19.0257.F

10 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190410.3](#)

AC nr. ...

Uit artikel 60 van het Strafwetboek blijkt dat, bij samenloop van verschillende wanbedrijven, de gecumuleerde straf driehonderd uur werkstraf niet te boven mag gaan (1). (1) Merk op dat, ingevoegd door artikel 14, 2°, van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (de zogenaamde "pot-pourri II"-wet), "artikel 56, nieuw vierde lid, [van het Strafwetboek] erop is gericht een beslissing te nemen over het bestaande twistpunt inzake de vraag of [de] bovengrenzen [van de autonome straffen bedoeld in de artikelen 37ter en volgende van dat wetboek] ook ongewijzigd blijven in geval van herhaling, zoals de logica voorschrijft en het hof van beroep te Brussel in diverse arresten heeft geoordeeld" (memorie van toelichting, Parl. St. Kamer, DOC 54 1418/001, p. 12).

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Meerdaadse samenloop - Gevolgen - Maximum van driehonderd uur

- Art. 60 Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Gevolgen - Werkstraf - Maximum van driehonderd uur

- Art. 60 Strafwetboek

Il ressort de l'article 60 du Code pénal qu'en cas de concours de plusieurs délits, la peine cumulée ne peut excéder trois cents heures de peine de travail (1). (1) A noter que, inséré par l'art. 14, 2°, de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, dite « pot-pourri II », « l'alinéa 4 nouveau de l'article 56 [du Code pénal] vise à trancher la controverse existant quant à la question de savoir si [les] plafonds [des peines autonomes visées aux articles 37ter et suivants de ce code] restent également inchangés en cas de récidive, comme l'impose la logique et comme en a jugé la cour d'appel de Bruxelles dans plusieurs arrêts. » (exposé des motifs, Doc parl., Chambre, DOC 54 1418/001, p. 12).

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Concours matériel - Conséquences - Maximum de trois cents heures

- Art. 60 Code pénal

PEINE - Concours - Concours matériel - Conséquences - Peine de travail - Maximum de trois cents heures

- Art. 60 Code pénal

P.19.0302.F

3 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190403.2](#)

AC nr. ...

Artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalt dat de kamer van inbeschuldigingstelling met voorrang boven alle andere zaken uitspraak doet en de beslissing moet genomen worden binnen vijftien dagen nadat het beroep is ingesteld; dit rechtscollège dat, rekening houdend met de termijnen die inherent zijn aan de rechtspleging inzake de voorlopige hechtenis, geen uitspraak doet over de gegrondheid van een beschuldiging in strafzaken, motiveert zijn beslissing regelmatig en verantwoordt haar naar recht wanneer het niet ingaat op het verzoek om de artsen, die de attesten hebben afgeleverd met de leeftijd van de in verdenking gestelde die minderjarig beweerde te zijn, ter zitting te horen omdat het oordeelt dat er geen ernstige argumenten zijn om de besluiten van de medische onderzoeken ter discussie te stellen, dat de attesten niet tegenstrijdig zijn aangezien ze beide een leeftijd boven de 18 jaar aangeven en dat het hof van beroep niet kan ingaan op het verzoek om een deskundige te horen in het kader van het toezicht op de voorlopige hechtenis (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 207.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Inverdenkinggestelde die beweert minderjarig te zijn - Deskundigenonderzoek - Botonderzoek - Kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis - Vordering tot verhoor van de deskundige ter zitting - Weigering

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Uitspraaktermijn - Inverdenkinggestelde die beweert minderjarig te zijn - Deskundigenonderzoek - Botonderzoek - Vordering tot verhoor van de deskundige ter zitting - Weigering

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'article 30, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 prévoit que la chambre des mises en accusation statue toutes affaires cessantes et que la décision doit intervenir dans les quinze jours de la déclaration d'appel; compte tenu des délais inhérents à la procédure en matière de détention préventive, cette juridiction, qui ne se prononce pas sur le fondement d'une accusation en matière pénale, motive régulièrement et justifie légalement sa décision de ne pas accéder à la demande d'audition, à l'audience, des médecins qui ont établi les certificats déterminant l'âge de l'inculpé qui soutenait être mineur d'âge, en considérant qu'il n'y a pas d'arguments sérieux permettant de mettre en doute les conclusions des examens médicaux, que les attestations ne sont pas contradictoires puisqu'elles concluent toutes deux à un âge supérieur à 18 ans et que la cour d'appel ne peut faire droit à la demande d'entendre un expert dans le cadre du contrôle de la détention préventive (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPERTISE - Matière répressive - Inculpé prétendant être mineur d'âge - Expertise - Examens osseux - Chambre des mises en accusation statuant sur le maintien de la détention préventive - Demande d'audition de l'expert à l'audience - Refus

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Chambre des mises en accusation - Délai pour rendre la décision - Inculpé prétendant être mineur d'âge - Expertise - Examens osseux - Demande d'audition de l'expert à l'audience - Refus

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.19.0303.F

3 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190403.3](#)

AC nr. ...

Krachtens de artikelen 828, 1°, en 832, Gerechtelijk Wetboek kan een advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie die niet als hoofdpartij in het geschil optreedt, gewraakt worden wegens wettige verdenking; het bestaan van een wettige reden om een gebrek aan onpartijdigheid te vrezen vereist dat wordt nagegaan of de verdenkingen die een partij beweert te ervaren, objectief verantwoord kunnen worden; dat is niet het geval wanneer de magistraat verweten wordt dat hij een initiatief dat indruist tegen een juiste toepassing van de wet of de rechten en plichten van de verzoekers niet kan wijzigen, niet heeft genomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 208.

CASSATIE - Algemeen - Optracht en bestaansredenen van het hof -

3/12/2019

En vertu des articles 828, 1°, et 832 du Code judiciaire, un avocat général à la Cour de cassation, qui n'agit pas comme partie principale, peut être récusé s'il y a suspicion légitime; pour affirmer l'existence d'une raison légitime de redouter un défaut d'impartialité, il y a lieu de rechercher si les soupçons qu'une partie dit éprouver peuvent passer pour objectivement justifiés; tel n'est pas le cas lorsque le reproche adressé au magistrat consiste à ne pas prendre une initiative qui s'écarterait d'une exacte application de la loi ou qui serait inapte à modifier les droits et obligations des requérants (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de

P. 61/94

Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Strafzaken - Wraking - Wettige verdenking - Magistraten die het voorwerp van wraking kunnen uitmaken - Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie

- Artt. 828, 1°, en 832 *Gerechtelijk Wetboek*

CASSATIE - Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Openbaar ministerie bij het Hof - Strafzaken - Wraking van een advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie - Wettige verdenking

- Artt. 828, 1°, en 832 *Gerechtelijk Wetboek*

WRAKING - Strafzaken - Wraking van een advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie - Wettige verdenking

- Artt. 828, 1°, en 832 *Gerechtelijk Wetboek*

WRAKING - Strafzaken - Wettige verdenking - Magistraten die het voorwerp van wraking kunnen uitmaken - Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie

- Artt. 828, 1°, en 832 *Gerechtelijk Wetboek*

cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Matière répressive - Récusation - Suspicion légitime - Magistrats pouvant faire l'objet d'une récusation - Avocat général à la Cour de cassation

- Art. 828, 1° et 832 *Code judiciaire*

CASSATION - Généralités. mission et raison d'être de la cour de cassation. nature de l'instance en cassation - Ministère public près la Cour - Matière répressive - Récusation d'un avocat général à la Cour de cassation - Suspicion légitime

- Art. 828, 1° et 832 *Code judiciaire*

RECUSATION - Matière répressive - Récusation d'un avocat général à la Cour de cassation - Suspicion légitime

- Art. 828, 1° et 832 *Code judiciaire*

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Magistrats pouvant faire l'objet d'une récusation - Avocat général à la Cour de cassation

- Art. 828, 1° et 832 *Code judiciaire*

P.19.0323.F

24 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190424.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 68, § 5, tweede en vierde lid Wet Strafvuivering volgt dat de strafvuiveringsrechtbank, wanneer ze de voorwaardelijke invrijheidstelling herroept van een veroordeelde die een of verschillende correctionele hoofdgevangenisstraffen ondergaat die samen meer dan vijf jaar bedragen, een wachttijd moet vaststellen van maximum een jaar voor het indienen van een nieuw verzoek te rekenen van het vonnis tot herroeping; daaruit volgt niet dat de rechtbank een wachttijd moet bepalen waarvan de maximumduur beperkt is tot de resterende straf die ze bepaald heeft rekening houdend met de periode van de proeftijd die goed is verlopen en de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de hem opgelegde voorwaarden na te leven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 242.

STRAFUIVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Strafvuiveringsmodaliteit - Herroeping - Vaststelling van de termijn om een nieuw verzoek in te dienen - Wachttijd die de duur van de resterende straf overschrijdt - Wettigheid

- Art. 68, § 5 *Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten*

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafvuiveringsrechtbank - Strafvuiveringsmodaliteit - Herroeping - Vaststelling van de termijn om een nieuw verzoek in te dienen - Wachttijd die de duur van de resterende straf overschrijdt - Wettigheid

- Art. 68, § 5 *Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten*

Il résulte de l'article 68, § 5, alinéas 2 à 4, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté que lorsqu'il révoque la libération conditionnelle d'un condamné qui subit une ou plusieurs peines correctionnelles d'emprisonnement principal dont le total est supérieur à cinq ans, le tribunal de l'application des peines doit fixer un délai d'attente pour l'introduction d'une nouvelle demande dont la durée maximale est d'un an à compter du jugement de révocation; il n'en résulte pas que le tribunal doit fixer un délai d'attente dont la durée maximale est limitée à celle du reliquat de peine qu'il a déterminé en tenant compte de la période du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée et des efforts fournis par le condamné pour respecter les conditions qui lui étaient imposées (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Révocation - Fixation du délai pour l'introduction d'une nouvelle demande - Délai d'attente qui excède la durée du reliquat de la peine - Légalité

- Art. 68, § 5 *L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine*

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Révocation - Fixation du délai pour l'introduction d'une nouvelle demande - Délai d'attente qui excède la durée du reliquat de la peine - Légalité

- Art. 68, § 5 *L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine*

Het bestaan van een openbaar belang voor de handhaving van de voorlopige hechtenis kan enkel worden beoordeeld na een geactualiseerd, nauwkeurig en geïndividualiseerd onderzoek van de bestanddelen van de zaak vermits de vrijheidsbeneming de uitzondering is en de redenen die haar rechtvaardigen mettertijd hun relevantie kunnen verliezen (1). (1) Zie Cass. 12 augustus 2008, AR P.08.1265.F, AC 2008, nr. 434; Cass. 2 maart 2004, AR P.04.0286.N, AC 2004, nr. 114; Cass. 18 februari 2003, AR P.03.0184.N, AC 2003, nr. 117; Cass. 27 november 2002, AR P.02.1507.F, AC 2002, nr. 638; zie ook Cass. 13 januari 2015, AR P.15.0025.N, AC 2015, nr. 35.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerechten - Opdracht - Geactualiseerd, nauwkeurig en geïndividualiseerd onderzoek

- Artt. 16, § 5, eerste en tweede lid, en 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling is niet naar recht verantwoord wanneer ze de beschikking tot handhaving van de voorlopige hechtenis bevestigt en zich daarbij beperkt te verwijzen naar de oorspronkelijke titel van vrijheidsbeneming na een reeks beschikkingen zonder autonome motivering, noch concreet verband met de feitelijke gegevens van de zaak en de persoonlijkheidskenmerken die het onderzoek aan het licht had gebracht, noch individuele beoordeling van de situatie van de eiser om zijn verzoek tot invrijheidsstelling en plaatsing onder elektronisch toezicht te verwerpen (1). (1) Zie Cass. 12 augustus 2008, AR P.08.1265.F, AC 2008, nr. 434; Cass. 2 maart 2004, AR P.04.0286.N, AC 2004, nr. 114; Cass. 18 februari 2003, AR P.03.0184.N, AC 2003, nr. 117; Cass. 27 november 2002, AR P.02.1507.F, AC 2002, nr. 638; zie ook Cass. 13 januari 2015, AR P.15.0025.N, AC 2015, nr. 35.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Voorwaarden - Onderzoeksgerechten - Motivering - Wettigheid

- Artt. 16, § 5, eerste en tweede lid, en 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'existence d'un intérêt public à la poursuite de la détention préventive ne peut s'apprécier qu'à l'issue d'un examen actualisé, précis et personnalisé des éléments de la cause, puisque la privation de liberté est l'exception et que les raisons l'ayant justifiée peuvent perdre leur pertinence au fil du temps (1). (1) Voir Cass. 12 août 2008, RG P.08.1265.F, Pas. 2008, n° 434 ; Cass. 2 mars 2004, RG P.04.0286.N, Pas. 2004, n° 114; Cass. 18 février 2003, RG P.03.0184.N, Pas. 2003, n° 117; Cass. 27 novembre 2002, RG P.02.1507.F, Pas. 2002, n° 638 ; Voir également Cass. 13 janvier 2015, RG P.15.0025.N, Pas.2015, n°35.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction - Mission - Examen actualisé, précis et personnalisé

- Art. 16, § 5, al. 1er et 2, et 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

N'est pas légalement justifiée, la décision de la chambre des mises en accusation qui confirme l'ordonnance maintenant la détention préventive en se bornant à renvoyer au titre initial de privation de liberté à l'issue d'une série d'ordonnances dénuées de motivation autonome, sans rattachement concret aux données de fait de la cause et aux éléments de personnalité révélés par l'instruction, ni appréciation individualisée de la situation du demandeur pour rejeter sa demande de remise en liberté et celle de le soumettre à la détention sous surveillance électronique (1). (1) Voir Cass. 12 août 2008, RG P.08.1265.F, Pas. 2008, n° 434 ; Cass. 2 mars 2004, RG P.04.0286.N, Pas. 2004, n° 114; Cass. 18 février 2003, RG P.03.0184.N, Pas. 2003, n° 117; Cass. 27 novembre 2002, RG P.02.1507.F, Pas. 2002, n° 638 ; Voir également Cass. 13 janvier 2015, RG P.15.0025.N, Pas.2015, n°35.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Conditions - Juridictions d'instruction - Motivation - Légalité

- Art. 16, § 5, al. 1er et 2, et 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Het onderzoekerecht dat belast is met het wettigheidstoezicht van de maatregel van vrijheidsberoving en tot verwijdering van het grondgebied van een burger van de Europese Unie, onderzoekt, zonder zich over de gepastheid ervan te mogen uitspreken, of uit de redenen van die beslissing blijkt dat de administratieve overheid haar evenredigheidstoezicht, bedoeld in artikel 43, § 2, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen heeft uitgeoefend.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Vreemdelingen - Burger van de Europese Unie - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Verweer bij het onderzoekerecht - Wettigheidstoezicht - Draagwijdte - Richtlijn 2004/38/EG - Artikel 28, § 1 - Factoren vermeld in die bepaling - Redenen van openbare orde en veiligheid - Afweging - Draagwijdte - Evenredigheidstoezicht

- Artt. 43, § 2, en 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Burger van de Europese Unie - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Vrijheidsberovende maatregel - Verweer bij het onderzoekerecht - Wettigheidstoezicht - Draagwijdte - Richtlijn 2004/38/EG - Artikel 28, § 1 - Factoren vermeld in die bepaling - Redenen van openbare orde en veiligheid - Afweging - Draagwijdte - Evenredigheidstoezicht

- Artt. 43, § 2, en 72, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Artikel 28, § 1, van richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, omgezet in intern recht door artikel 43, § 2, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen moet in die zin worden uitgelegd dat wanneer de maatregelen die worden overwogen meebrengen dat de betrokken persoon van het grondgebied van het gastland wordt verwijderd, die lidstaat rekening moet houden met de aard en de ernst van het aan die persoon verweten gedrag, de duur en, in voorkomend geval, de rechtmatigheid van zijn verblijf in die lidstaat, de tijd die sinds het hem verweten gedrag verstreken is, zijn gedrag gedurende die tijd, de mate waarin hij een actueel gevaar voor de samenleving vormt alsook de hechtheid van de maatschappelijke en culturele banden en familiebanden met die lidstaat (1). (1) EhJ-EU, 2 mei 2018, gevoegde zaken C-331/16 en C-366/16.

La juridiction d'instruction qui est chargée du contrôle de la légalité de la mesure privative de liberté et d'éloignement du territoire d'un citoyen de l'Union européenne vérifie, sans pouvoir se prononcer sur son opportunité, s'il ressort des motifs de cette décision que l'autorité administrative a effectué le contrôle de proportionnalité visé à l'article 43, § 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Etrangers - Citoyen de l'Union européenne - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité - Portée - Directive 2004/38/CE - Article 28, § 1er - Facteurs énoncés dans cette disposition - Raisons d'ordre public et de sécurité publique - Mise en balance - Portée - Contrôle de proportionnalité

- Art. 43, § 2, et 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Citoyen de l'Union européenne - Mesure d'éloignement du territoire - Mesure privative de liberté - Recours auprès de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité - Portée - Directive 2004/38/CE - Article 28, § 1er - Facteurs énoncés dans cette disposition - Raisons d'ordre public et de sécurité publique - Mise en balance - Portée - Contrôle de proportionnalité

- Art. 43, § 2, et 72, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'article 28, § 1er, de la directive 2004/38/CE du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 relative au droit des citoyens de l'Union et des membres de leurs familles de circuler et de séjourner librement sur le territoire des États membres, qui est transposé en droit interne par l'article 43, § 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, doit être interprété en ce sens que, lorsque les mesures envisagées impliquent l'éloignement de l'individu concerné de l'État membre d'accueil, ce dernier doit prendre en compte la nature et la gravité du comportement de cet individu, la durée et, le cas échéant, le caractère légal de son séjour dans cet État membre, la période qui s'est écoulée depuis le comportement qui lui est reproché, sa conduite pendant cette période, le degré de sa dangerosité actuelle pour la société, ainsi que la solidité des liens sociaux, culturels et familiaux avec ledit État membre (1). (1) C.J.U.E., 2 mai 2018, affaires jointes C-331/16 et C-366/16.

VREEMDELINGEN - Burger van de Europese Unie - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Richtlijn 2004/38/EG - Artikel 28, § 1 - Uitlegging

- Art. 28, § 1 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 43, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Vreemdelingen - Burger van de Europese Unie - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Richtlijn 2004/38/EG - Artikel 28, § 1 - Uitlegging

- Art. 28, § 1 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 43, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

De lidstaat die de vrijheid van verkeer en verblijf van een burger van de Unie of zijn familieleden beperkt, moet, enerzijds, de bescherming van de fundamentele belangen aangevoerd ter ondersteuning van een dergelijke beperking en, anderzijds, de belangen van die persoon inzake de uitoefening van die vrijheden en ook van zijn privé- en gezinsleven tegen elkaar afwegen; de lidstaat moet hierbij rekening houden met de in artikel 28, § 1, van de Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 29 april 2004 vermelde factoren voor zover ze relevant zijn in die situatie.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Vreemdelingen - Burger van de Europese Unie - Richtlijn 2004/38/EG - Artikel 28, § 1 - Factoren vermeld in die bepaling - Redenen van openbare orde en veiligheid - Afweging

- Art. 28, § 1 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 43, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Burger van de Europese Unie - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Richtlijn 2004/38/EG - Artikel 28, § 1 - Factoren vermeld in die bepaling - Redenen van openbare orde en veiligheid - Afweging

- Art. 28, § 1 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 43, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ETRANGERS - Citoyen de l'Union européenne - Mesure d'éloignement du territoire - Directive 2004/38/CE - Article 28, § 1er - Interprétation

- Art. 28, § 1er Directive 2004/38/EG du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 43, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Etrangers - Citoyen de l'Union européenne - Mesure d'éloignement du territoire - Directive 2004/38/CE - Article 28, § 1er - Interprétation

- Art. 28, § 1er Directive 2004/38/EG du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 43, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

L'Etat membre qui restreint les libertés de circulation et de séjour d'un citoyen de l'Union ou d'un membre de sa famille doit mettre en balance, d'une part, la protection des intérêts fondamentaux invoqués au soutien d'une telle restriction et, d'autre part, les intérêts de cette personne relatifs à l'exercice de ces libertés ainsi que de sa vie privée et familiale; l'Etat membre doit à cette occasion tenir compte des facteurs énoncés à l'article 28, § 1er, de la directive 2004/38/CE du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 dans la mesure où ils sont pertinents dans la situation en cause.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Etrangers - Citoyen de l'Union européenne - Directive 2004/38/CE - Article 28, § 1er - Facteurs énoncés dans cette disposition - Raisons d'ordre public et de sécurité publique - Mise en balance

- Art. 28, § 1er Directive 2004/38/EG du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 43, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Citoyen de l'Union européenne - Mesure d'éloignement du territoire - Directive 2004/38/CE - Article 28, § 1er - Facteurs énoncés dans cette disposition - Raisons d'ordre public et de sécurité publique - Mise en balance

- Art. 28, § 1er Directive 2004/38/EG du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 43, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Krachtens artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kan de eiser in cassatie zijn middelen slechts aanvoeren in een memorie die hij uiterlijk vijftien dagen voor de rechtszitting ter griffie van het Hof doet toekomen; daaruit volgt dat het Hof niet vermag acht te slaan op de memorie die minder dan vijftien volle dagen voor de vastgestelde rechtszitting ter griffie is neergelegd (1); als de zestiende, zeventiende en achttiende dag vóór de rechtszitting respectievelijk vallen op een feestdag, een zondag of een zaterdag, moet de memorie vóór die dagen worden neergelegd (2). (Impliciete beslissing). (1) Cass 6 april 2016, AR P.16.0299.F, AC. 2016, nr. 239, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH. Als de zaak op de rechtszitting van 7 februari 2018 is vastgesteld, verstreek de termijn om de memorie neer te leggen, met toepassing van die regel, aldus op maandag 22 januari 2018 (Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0116.F, AC 2018, nr. 83). (2) Zie Cass. 19 mei 2015, AR P.15.0559.N, AC 2015, nr. 326, en noot ondertekend AW: "De termijn van vijftien dagen bedoeld in artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, zoals gewijzigd door artikel 31 van de wet van 14 februari 2014 met betrekking tot de rechtspleging voor het Hof van Cassatie in strafzaken, is een volle termijn, wat inhoudt dat vijftien volledig vrije dagen moeten worden gelaten tussen de dag van de indiening van de memorie en de dag van de rechtszitting; indien de zestiende en de zeventiende dag vóór de rechtszitting een zaterdag, zondag of feestdag zijn, moet de memorie vóór die dagen zijn neergelegd". Aangezien de dag van de zitting in voorliggend geval op dinsdag 19 mei 2015 plaatsvond, werd de memorie, die op maandag 4 mei 2015 was neergelegd (namelijk de vijftiende dag vóór de zitting), bijgevolg laattijdig bevonden. Aangezien de zaak op de rechtszitting van woensdag 8 mei 2019 was vastgesteld en de zestiende dag vóór die dag een feestdag was (Paasmaandag, 22 april), moest de memorie in onderhavig geval uiterlijk op vrijdag 19 april worden neergelegd. Contra Cass. 21 juni 2017, AR P.17.0617.F, AC 2017, nr. 410, dat beslist dat aangezien de rechtszitting op woensdag 21 juni 2017 was vastgesteld, "met toepassing van die regel de termijn om een memorie neer te leggen op dinsdag 6 juni 2017 verstreek, aangezien de maandag die eraan voorafgaat een feestdag was". De wet van 15 december 1980 bepaalt geen termijnen die afwijken van het gemeen recht voor het cassatieberoep; het Hof wacht evenwel in dit kader niet op het verstrijken van de bij art. 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering voorgeschreven termijn van twee maanden om het dossier vast te stellen, een termijn waarna geen enkele memorie nog mag worden neergelegd. Immers, "Het cassatieberoep tegen een arrest dat op grond van de artikelen 72 e.v. Vreemdelingenwet uitspraak doet, wordt door het Hof bij hoogdringendheid onderzocht.

En vertu de l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le demandeur en cassation ne peut indiquer ses moyens que dans un mémoire remis au greffe de la Cour quinze jours au plus tard avant l'audience; il en résulte que la Cour n'a pas égard au mémoire déposé au greffe moins de quinze jours francs avant l'audience fixée (1) ; si les seizième, dix-septième et dix-huitième jours précédant l'audience tombent respectivement un jour férié, un dimanche et un samedi, le mémoire devra avoir été déposé au préalable (solution implicite) (2). (1) Cass. 6 avril 2016, RG P.16.0299.F, Pas. 2016, n° 239, avec concl. de M. Vandermeersch, avocat général. Ainsi, en application de cette règle, si la cause est fixée à l'audience du mercredi 7 février 2018, le délai pour déposer le mémoire est venu à échéance le lundi 22 janvier 2018 (Cass. 7 février 2018, RG P.18.0116.F, Pas. 2018, n°, 83). (2) Voir Cass. 19 mai 2015, RG P.15.0559.N, Pas. 2015, n° 326 et note signée AW : « Le délai de quinze jours prévu à l'article 429, alinéa 1er, C.I.cr., tel que modifié par l'article 31 de la loi du 14 février 2014 relative à la procédure devant la Cour de cassation en matière pénale, est un délai franc, ce qui implique que quinze jours entiers doivent séparer le jour de l'introduction du mémoire et le jour de l'audience; si les seizième et dix-septième jours précédant l'audience tombent un samedi, dimanche ou jour férié, le mémoire devra avoir été déposé au préalable ». Dans cette espèce, le jour de l'audience étant le mardi 19 mai 2015, le mémoire déposé le lundi 4 mai 2015 (soit le quinzième jour précédant l'audience) a dès lors été jugé tardif. Dans la présente espèce, l'affaire étant fixée à l'audience du mercredi 8 mai 2019 et le seizième jour précédant ce jour étant un jour férié (lundi de Pâques, 22 avril), le mémoire aurait dû être déposé le vendredi 19 avril au plus tard. Contra Cass. 21 juin 2017, RG P.17.0617.F, Pas. 2017, n° 410, qui énonce que, l'audience étant fixée le mercredi 21 juin 2017, « en application de cette règle, le délai pour déposer le mémoire est venu à échéance le mardi 6 juin 2017, le lundi précédent étant un jour férié ». La loi du 15 décembre 1980 ne prévoit pas de délais dérogatoires au droit commun en matière de pourvoi ; la Cour n'attend pas pour autant dans ce cadre l'expiration du délai de deux mois prévu à l'art. 429 al. 2 C.I.cr. pour fixer le dossier, délai après lequel aucun mémoire ne peut être produit. En effet, « le pourvoi dirigé contre un arrêt statuant sur pied des articles 72 et suivants de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, est examiné par la Cour sous le bénéfice de l'urgence. Le conseil du demandeur n'avait, partant, pas à attendre la réception d'un courrier du greffe pour savoir que la cause serait fixée avec célérité. » (Cass. 21 juin 2017, P.17.0617.F, précité). Le demandeur n'a invoqué une cause de force majeure pour le non-dépôt du mémoire dans le délai

De raadsman van de eiser hoeft niet op een brief van de griffie te wachten om te weten dat de zaak spoedig zal worden vastgesteld". (Voornoemd Cass. 21 juni 2017, P.17.0617.F). De eiser heeft overmacht ter verantwoording van het niet-neerleggen van de memorie binnen de wettelijke termijn enkel mondeling op de zitting en niet in de memorie aangevoerd. Het Hof heeft daarop geen acht geslagen, maar heeft, zoals het openbaar ministerie had voorgesteld, het middel van de eiser ambtshalve genomen. (MNB)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Termijn van vijftien volle dagen vóór de zitting voor het neerleggen van de memorie - Berekening - Verloop op een feestdag

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 53, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Als de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen geen enkele beslissing heeft genomen binnen de termijn van vier weken na ontvangst van een verzoek om internationale bescherming en de vreemdeling bijgevolg gemachtigd is het Rijk binnen te komen met toepassing van de artikelen, 57/6/4, derde lid, en 74/5, §4, 5° Vreemdelingenwet (1), maar de administratieve overheid een nieuwe beslissing tot opsluiting neemt op grond van artikel 74/6, §1, 2° van voornoemde wet, verplicht geen enkele wettelijke bepaling die overheid in die onafhankelijke maatregel tot vasthouding te vermelden dat de vreemdeling door de minister of diens afgevaardigde gemachtigd is het Rijk binnen te komen. (1) Zie Cass. 17 oktober 2018, AR P.18.1005.F, AC 2018, nr. 564.

VREEMDELINGEN - Ontneming van de persoonlijke vrijheid - Voorwaarden - Vreemdeling die een asielaanvraag heeft ingediend aan de grens - Geen beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen binnen vier weken - Gevolg - Machtiging om België binnen te komen - Nieuwe beslissing tot ontneming van de persoonlijke vrijheid - Vermeldingen

- Artt. 57/6/4, derde lid, 74/5, § 4, 5°, en 74/6, § 1, 2° Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

légale que verbalement, à l'audience, et non dans le mémoire. La Cour n'y a pas eu égard, mais, comme l'a suggéré le ministère public, a pris d'office le moyen du demandeur. (MNB)

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Délai de quinze jours francs avant l'audience pour l'introduction du mémoire - Calcul - Expiration un jour férié

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 53, al. 2 Code judiciaire

Lorsqu'aucune décision n'a été prise par le commissaire général aux réfugiés et aux apatrides dans un délai de quatre semaines, après réception d'une demande de protection internationale, que l'étranger est par conséquent autorisé à entrer dans le Royaume en application des articles 57/6/4, alinéa 3, et 74/5, § 4, 5°, de la loi du 15 décembre 1980 (1), mais que l'autorité administrative prend une nouvelle décision de détention sur le fondement de l'article 74/6, § 1er, 2°, de la loi précitée, aucune disposition légale n'impose à cette autorité de mentionner, dans ce titre autonome de détention, que l'étranger est autorisé par le ministre ou son délégué à entrer dans le Royaume. (1) Voir Cass. 17 octobre 2018, RG P.18.1005.F, Pas. 2018, n° 564.

ETRANGERS - Rétention - Conditions - Etranger ayant introduit une demande d'asile à la frontière - Absence de décision du Commissaire général aux réfugiés et apatrides dans les quatre semaines - Conséquence - Droit d'entrer en Belgique - Nouvelle décision de rétention - Mentions

- Art. 57/6/4, al. 3, 74/5, § 4, 5°, et 74/6, § 1er, 2° L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Uit de samenhang van de artikelen 780, eerste lid, 2°, en 794, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat de identiteit van een partij, die per vergissing in de beroepen beslissing werd opgegeven, mag worden rechtgezet; die bepalingen zijn van algemene toepassing, ook als de vergissing is gebeurd bij het toezicht op de voorlopige hechtenis (1) en ze tevens betrekking heeft op de inbeschuldigingstelling. (1) Zie Cass. 15 december 2004, AR P.04.1590.F, AC 2004, nr. 613: "Een verschrijving wat betreft de identiteit van een in verdenking gestelde kan volgens de procedure bepaald in artikel 794 van het Gerechtelijk Wetboek worden verbeterd".

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verschrijving - Identiteit van de in verdenking gestelde - Hoger beroep - Verbetering

- Artt. 780, eerste lid, 2°, en 794, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Handhaving - Verschrijving - Identiteit van de in verdenking gestelde - Verbetering

- Artt. 780, eerste lid, 2°, en 794, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

De rechter oordeelt op onaantastbare wijze in feite of een onjuiste vermelding in een beslissing een verschrijving is die hij mag verbeteren; het Hof gaat na of de rechter, uit zijn vaststellingen, geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of die onverenigbaar zijn met het begrip verschrijving (1). (1) Zie Cass. 22 september 2015, AR P.14.1118.N, AC 2015, nr. 541.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Onjuiste vermelding in een akte - Verschrijving - Verbetering door de rechter - Marginale toetsing

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verschrijving - Bevoegdheid van het Hof van Cassatie

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Verschrijving - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Bevoegdheid van het Hof van Cassatie

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

Il résulte de la combinaison des articles 780, alinéa 1er, 2°, et 794, alinéa 1er, du Code judiciaire que la rectification de l'identité d'une partie, erronément indiquée dans la décision entreprise, est permise; ces dispositions sont d'application générale, sans excepter l'hypothèse où c'est à l'occasion du contrôle de la détention préventive que l'erreur a été commise (1) et que celle-ci porte également sur l'inculpation. (1) Voir Cass. 15 décembre 2004, RG P.04.1590.F, Pas. 2004, n° 613 : « L'erreur matérielle portant sur l'identité d'un inculpé peut être rectifiée selon la procédure prévue par l'article 794 du Code judiciaire ».

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Détention préventive - Maintien - Erreur matérielle - Identité de l'inculpé et inculpation - Appel - Rectification

- Art. 780, al. 1er, 2°, et 794, al. 1er Code judiciaire

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Maintien - Erreur matérielle - Identité de l'inculpé et inculpation - Rectification

- Art. 780, al. 1er, 2°, et 794, al. 1er Code judiciaire

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Le juge apprécie souverainement, en fait, si une mention inexacte dans une décision découle d'une erreur matérielle qu'il est autorisé à rectifier; la Cour vérifie si, de ses constatations, le juge ne déduit pas des conséquences sans lien avec elles ou qui sont inconciliables avec la notion d'erreur matérielle (1). (1) Voir Cass. 22 septembre 2015, RG P.14.1118.N, Pas. 2015, n° 541.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Matière répressive - Mention inexacte dans un acte - Erreur matérielle - Rectification par le juge - Contrôle marginal

- Art. 794 Code judiciaire

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Erreur matérielle - Pouvoir de la Cour de cassation

- Art. 794 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Erreur matérielle - Appréciation souveraine par le juge du fond - Pouvoir de la Cour de cassation

- Art. 794 Code judiciaire

De verschrijving, die de rechter mag verbeteren, is een schrijffout, namelijk een onachtzaamheid die de wettigheid of regelmatigheid van de beslissing niet aantast en waarvan de rechtzetting de in de verbeterde beslissing vastgelegde rechten (1) of de door haar bevolen maatregelen ongewijzigd laat. (1) Zie J. DE CODT, "L'erreur matérielle et sa rectification devant la juridiction répressive », noot onder Brussel (KI), 17 september 2002, Rev.dr.pén.crim., 2003, p. 314, en referenties in noot 6; Cass. 4 november 2009, AR P.09.0972.F, AC 2009, nr. 640 (2e middel).

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering -
Verschrijving
- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

L'erreur matérielle, que le juge peut rectifier, est une erreur de plume, autrement dit une inadvertance qui ne porte pas atteinte à la légalité ou à la régularité de la décision et dont le redressement laisse intacts les droits que la décision rectifiée a consacrés (1) ou les mesures qu'elle a ordonnées. (1) Voir J. DE CODT, « L'erreur matérielle et sa rectification devant la juridiction répressive », note sous Bruxelles (mis.acc.), 17 septembre 2002, Rev.dr.pén.crim., 2003, p. 314, et les références en note 6 ; Cass. 4 novembre 2009, RG P.09.0972.F, Pas. 2009, n° 640 (2d moyen).

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique -
Erreur matérielle
- Art. 794 Code judiciaire

P.19.0441.F

8 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190508.16](#)

AC nr. ...

Het recht op een eerlijk proces, in voorkomend geval het beginsel van hoor en wederhoor vereist dat de vervolgende overheid die zich wil beroepen op elementen uit een ander dossier, alle relevante bewijzen die in haar bezit zijn, à charge en à décharge, aan de verdediging moet meedelen, aangezien de betrokken elementen niet alleen de rechtstreekse relevante bewijzen zijn voor de feiten van de zaak, maar ook andere bewijzen die de ontvankelijkheid, betrouwbaarheid en het volledige karakter van de eersten kunnen betreffen; dat recht is evenwel niet absoluut en kan worden beperkt, namelijk in de fase van het onderzoek, wanneer de inverdenkinggestelde nog niet is opgeroepen om zich voor de feitenrechter te verdedigen tegen de tegen hem aangevoerde strafrechtelijke beschuldiging en de uit een ander dossier gehaalde elementen zelf betrekking hebben op een onderzoek dat hangende is (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.1150.F, AC 2003, nr. 521, en de verwijzing in noot: "De bepalingen van art. 6.1 E.V.R.M. zijn, in de regel, niet van toepassing op de onderzoeksgerechten"; Cass. 3 oktober 2012, AR P.12.0758.F, AC 2012, nr. 509, en concl. van D. VANDERMEERSCH, advocaat-generaal: "Het recht op een eerlijke behandeling van de zaak verplicht de rechter niet om het volledig afschrift van een dossier dat niet bij hem aanhangig is gemaakt, bij het debat te voegen, alleen omdat de hem voorgelegde vordering op inlichtingen uit dat ander dossier steunt"; E.H.R.M., 17 april 2018, Paci t. België, verzoek nr. 45597/09, §85 en v.: "het recht op onthulling van relevante bewijzen is niet absoluut. In een gegeven strafprocedure kunnen er samenlopende belangen zijn -zoals de nationale veiligheid of de noodzaak om getuigen te beschermen die represailles riskeren of de noodzaak om de politieke methodes geheim te houden bij het opsporen van misdrijven - die moeten worden afgewogen met de rechten van de beschuldigde. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn bepaalde bewijzen van de verdediging te verhullen om de fundamentele rechten van een andere persoon te vrijwaren of een belangrijk openbaar belang te waarborgen. In het licht van artikel 6, §1 zijn evenwel de maatregelen die het recht van verdediging beperken enkel rechtmatig wanneer ze absoluut noodzakelijk zijn (...)" (vertaling).

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Beginsel van hoor en wederhoor - Bewijsvoering - Inlichtingen uit een ander niet-gevoegd dossier - Verplichte mededeling van relevante bewijzen aan de verdediging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Le droit à un procès équitable, en l'occurrence le principe contradictoire, exige que les autorités de poursuite qui entendent puiser des éléments dans un dossier distinct communiquent à la défense toutes les preuves pertinentes en leur possession, à charge comme à décharge, les éléments concernés n'étant pas seulement les preuves directement pertinentes pour les faits de la cause, mais également d'autres preuves qui pourraient concerner la recevabilité, la fiabilité et le caractère complet des premières; ce droit n'est toutefois pas absolu et il peut y être apporté des restrictions, notamment au stade de l'instruction, lorsque l'inculpé n'est pas encore appelé à se défendre devant le juge du fond de l'accusation en matière pénale portée contre lui et que les éléments ainsi puisés dans un dossier distinct concernent eux-mêmes une enquête en cours (1). (1) Voir Cass. 22 octobre 2003, RG P.03.1150.F, Pas. 2003, n° 521, et réf. en note : « Les juridictions d'instruction ne sont pas, en règle, assujetties aux prescriptions de l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales » ; Cass. 3 octobre 2012, RG P.12.0758.F, Pas. 2012, n° 509, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général : « Le droit à un procès équitable n'oblige pas le juge à faire joindre aux débats la copie intégrale d'un dossier dont il n'est pas saisi, du seul fait que la poursuite soumise à son examen s'appuie sur des renseignements provenant de cet autre dossier » ; C.E.D.H., 17 avril 2018, Paci c. Belgique, requête no 45597/09, §§ 85 et sq : « le droit à une divulgation des preuves pertinentes n'est pas absolu. Dans une procédure pénale donnée, il peut y avoir des intérêts concurrents – tels que la sécurité nationale ou la nécessité de protéger des témoins risquant des représailles ou de garder secrètes des méthodes policières de recherche des infractions – qui doivent être mis en balance avec les droits de l'accusé. Dans certains cas, il peut être nécessaire de dissimuler certaines preuves à la défense de façon à préserver les droits fondamentaux d'un autre individu ou à sauvegarder un intérêt public important. Toutefois, seules sont légitimes au regard de l'article 6, § 1er, les mesures restreignant les droits de la défense qui sont absolument nécessaires (...) ».

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Principe contradictoire - Administration de la preuve - Renseignements puisés dans un autre dossier non joint - Obligation de communiquer à la défense les preuves pertinentes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het recht op een eerlijk proces, in voorkomend geval het beginsel van hoor en wederhoor vereist dat de vervolgende overheid die zich wil beroepen op elementen uit een ander dossier, alle relevante bewijzen die in haar bezit zijn, à charge en à décharge, aan de verdediging moet meedelen, aangezien de betrokken elementen niet alleen de rechtstreeks relevante bewijzen zijn voor de feiten van de zaak, maar ook andere bewijzen die de ontvankelijkheid, betrouwbaarheid en het volledige karakter van de eersten kunnen betreffen; dat recht is evenwel niet absoluut en kan worden beperkt, namelijk in de fase van het onderzoek, wanneer de inverdenkinggestelde nog niet is opgeroepen om zich voor de feitenrechter te verdedigen tegen de tegen hem aangevoerde strafrechtelijke beschuldiging en de uit een ander dossier gehaalde elementen zelf betrekking hebben op een onderzoek dat hangende is (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.1150.F, AC 2003, nr. 521, en de verwijzing in noot: "De bepalingen van art. 6.1 E.V.R.M. zijn, in de regel, niet van toepassing op de onderzoeksgerechten"; Cass. 3 oktober 2012, AR P.12.0758.F, AC 2012, nr. 509, en concl. van D. VANDERMEERSCH, advocaat-generaal: "Het recht op een eerlijke behandeling van de zaak verplicht de rechter niet om het volledig afschrift van een dossier dat niet bij hem aanhangig is gemaakt, bij het debat te voegen, alleen omdat de hem voorgelegde vordering op inlichtingen uit dat ander dossier steunt"; E.H.R.M., 17 april 2018, Paci t. België, verzoek nr. 45597/09, §85 en v.: "het recht op onthulling van relevante bewijzen is niet absoluut. In een gegeven strafprocedure kunnen er samenlopende belangen zijn -zoals de nationale veiligheid of de noodzaak om getuigen te beschermen die represailles riskeren of de noodzaak om de politieke methodes geheim te houden bij het opsporen van misdrijven - die moeten worden afgewogen met de rechten van de beschuldigde. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn bepaalde bewijzen van de verdediging te verhullen om de fundamentele rechten van een andere persoon te vrijwaren of een belangrijk openbaar belang te waarborgen. In het licht van artikel 6, §1 zijn evenwel de maatregelen die het recht van verdediging beperken enkel rechtmatig wanneer ze absoluut noodzakelijk zijn (...)" (vertaling).

ONDERZOEKSGERECHTEN - Beginsel van hoor en wederhoor - Bewijsvoering - Inlichtingen uit een ander niet-gevoegd dossier - Verplichte mededeling van relevante bewijzen aan de verdediging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Le droit à un procès équitable, en l'occurrence le principe contradictoire, exige que les autorités de poursuite qui entendent puiser des éléments dans un dossier distinct communiquent à la défense toutes les preuves pertinentes en leur possession, à charge comme à décharge, les éléments concernés n'étant pas seulement les preuves directement pertinentes pour les faits de la cause, mais également d'autres preuves qui pourraient concerner la recevabilité, la fiabilité et le caractère complet des premières; ce droit n'est toutefois pas absolu et il peut y être apporté des restrictions, notamment au stade de l'instruction, lorsque l'inculpé n'est pas encore appelé à se défendre devant le juge du fond de l'accusation en matière pénale portée contre lui et que les éléments ainsi puisés dans un dossier distinct concernent eux-mêmes une enquête en cours (1). (1) Voir Cass. 22 octobre 2003, RG P.03.1150.F, Pas. 2003, n° 521, et réf. en note : « Les juridictions d'instruction ne sont pas, en règle, assujetties aux prescriptions de l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales » ; Cass. 3 octobre 2012, RG P.12.0758.F, Pas. 2012, n° 509, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général : « Le droit à un procès équitable n'oblige pas le juge à faire joindre aux débats la copie intégrale d'un dossier dont il n'est pas saisi, du seul fait que la poursuite soumise à son examen s'appuie sur des renseignements provenant de cet autre dossier » ; C.E.D.H., 17 avril 2018, Paci c. Belgique, requête no 45597/09, §§ 85 et sq : « le droit à une divulgation des preuves pertinentes n'est pas absolu. Dans une procédure pénale donnée, il peut y avoir des intérêts concurrents - tels que la sécurité nationale ou la nécessité de protéger des témoins risquant des représailles ou de garder secrètes des méthodes policières de recherche des infractions - qui doivent être mis en balance avec les droits de l'accusé. Dans certains cas, il peut être nécessaire de dissimuler certaines preuves à la défense de façon à préserver les droits fondamentaux d'un autre individu ou à sauvegarder un intérêt public important. Toutefois, seules sont légitimes au regard de l'article 6, § 1er, les mesures restreignant les droits de la défense qui sont absolument nécessaires (...) ».

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Principe contradictoire - Administration de la preuve - Renseignements puisés dans un autre dossier non joint - Obligation de communiquer à la défense les preuves pertinentes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Beginsel van hoor en wederhoor - Bewijsvoering - Inlichtingen uit een ander niet-gevoegd dossier - Verplichte mededeling van relevante bewijzen aan de verdediging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Beginsel van hoor en wederhoor - Bewijsvoering - Inlichtingen uit een ander niet-gevoegd dossier - Verplichte mededeling van relevante bewijzen aan de verdediging

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Principe contradictoire - Administration de la preuve - Renseignements puisés dans un autre dossier non joint - Obligation de communiquer à la défense les preuves pertinentes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Principe contradictoire - Administration de la preuve - Renseignements puisés dans un autre dossier non joint - Obligation de communiquer à la défense les preuves pertinentes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De rechter dient enkel te antwoorden op de middelen, dat wil zeggen op de aanvoering door een partij van een feit, handeling of tekst waaruit zij, aan de hand van een juridische redenering, de gegrondheid van een verzoek, verweer of uitzondering meent te kunnen afleiden (1); de rechter is niet verplicht de partijen omstandig in hun bewijsvoering te volgen (2); dat geldt inzonderheid voor de onderzoeksgerechten die op korte termijn moeten beslissen over de handhaving van de voorlopige hechtenis (3). (1) Cass. 31 mei 2011, AR P.10.2037.F, AC 2011, nr. 370 (4e middel), met concl. van J.-M. GÉNICOT, advocaat-generaal. (2) Cass. 30 november 2016, AR P.16.0310.F, AC 2016, nr. 687. (3) Zie Cass. 16 januari 2008, AR P.08.0061.F, AC 2008, nr. 31; Cass. 9 april 2014, AR P.14.0544.F, AC 2014, nr. 281: "De verplichting om op een conclusie te antwoorden, die bij artikel 23, 4°, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis is opgelegd, is niet onbeperkt. De onderzoeksgerechten zijn alleen daartoe verplicht in zoverre de door de inverdenkinggestelde opgeworpen betwisting relevant is of, met andere woorden, betrekking heeft op de voorwaarden waaraan de wet, te dezen, de wettigheid van de hechtenis onderwerpt"; Cass. 10 september 2014, AR P.14.1408.F, AC 2014, nr. 510, met concl. van D. VANDERMEERSCH, advocaat-generaal: "Artikel 149 Grondwet is niet van toepassing op de onderzoeksgerechten die uitspraak doen inzake voorlopige hechtenis. Voor die gerechten vloeit de verplichting om op de conclusie te antwoorden voort uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en, meer bepaald, uit de Voorlopige Hechteniswet."; Cass. 16 augustus 2006, AR P.06.1169.N, AC 2006, nr. 380 (inzake de toepasbaarheid op de kamer van inbeschuldigingstelling van art. 23, 4° Voorlopige Hechteniswet); Cass. 6 februari 2013, AR P.13.0170.F, AC 2013, nr. 87: "Het onderzoeksgerecht moet antwoorden op de conclusie van de inverdenkinggestelde wanneer daarin, in het kader van de eerste verschijning, met name een onregelmatigheid van de rechtspleging wordt aangevoerd die de bevestiging van het bevel tot aanhouding zou kunnen beletten".

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Verplichting om de middelen te beantwoorden - Begrip

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verplichting om de middelen te beantwoorden - Begrip

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le juge n'est tenu de répondre qu'aux moyens, c'est-à-dire à l'énonciation par une partie d'un fait, d'un acte ou d'un texte d'où, par un raisonnement juridique, cette partie prétend déduire le bien-fondé d'une demande, d'une défense ou d'une exception (1) ; le juge n'est pas tenu de suivre les parties dans le détail de leur argumentation (2) ; il en est singulièrement ainsi devant les juridictions d'instruction, tenues de décider dans un délai bref s'il y a lieu de maintenir la détention préventive (3). (1) Cass. 31 mai 2011, RG P.10.2037.F, Pas. 2011, n° 370 (4ème moyen), avec concl. de J.-M. GÉNICOT, avocat général. (2) Cass. 30 novembre 2016, RG P.16.0310.F, Pas. 2016, n° 687. (3) Voir Cass. 16 janvier 2008, RG P.08.0061.F, Pas. 2008, n° 31 ; Cass. 9 avril 2014, RG P.14.0544.F, Pas. 2014, n° 281 : « l'obligation de répondre aux conclusions, imposée par l'article 23, 4°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, n'est pas illimitée. Elle n'est impartie aux juridictions d'instruction que dans la mesure où la contestation élevée par l'inculpé est pertinente, c'est-à-dire porte sur les conditions auxquelles la loi subordonne dans le cas d'espèce la légalité de la détention » ; Cass. 10 septembre 2014, RG P.14.1408, Pas. 2014, n° 510, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général : « l'article 149 de la Constitution n'est pas d'application aux juridictions d'instruction statuant en matière de détention préventive. Devant celles-ci, l'obligation de répondre aux conclusions résulte du principe général du droit relatif au respect des droits de la défense et, plus particulièrement, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive. » ; Cass. 16 août 2006, RG P.06.1169.N, Pas. 2006, n° 380 (quant à l'applicabilité à la chambre des mises en accusation de l'art. 23, 4° de la loi sur la détention préventive) ; Cass. 6 février 2013, RG P.13.0170.F, Pas. 2013, n° 87 : « Il incombe à la juridiction d'instruction de répondre aux conclusions de l'inculpé, notamment lorsqu'elles soulèvent, dans le cadre de la première comparution, une irrégularité de la procédure en raison de laquelle le mandat d'arrêt ne pourrait pas être confirmé ».

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Obligation de répondre aux moyens - Notion

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Obligation de répondre aux moyens - Notion

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onder-zoekverrichting of van een ingezameld element en de daaruit voortvloeiende rechtspleging aanvoert, om het bestaan te betwisten van ernstige aanwijzingen van schuld die de voorlopige hechtenis rechtvaardigen, dient het onderzoekerecht, dat niet optreedt met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering, enkel een prima facie onderzoek van de opgeworpen onregelmatigheid uit te voeren (1). (1) Cass. 12 juni 2013, AR P.13.0994.F, AC 2013, nr. 364; zie Cass. 11 februari 2004, AR P.04.0203.F, AC 2004, nr. 74; Cass. 20 februari 2001, AR P.01.0235.N, AC 2001, nr. 106, en noot ondertekend M.D.S.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Toetsing door de onderzoekgerechten - Voorlopige hechtenis - Betwisting van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld - Aanvoering van de nietigheid van een onderzoekhandeling - Drempelcontrole

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regelmaticheid van de procedure - Toetsing door de onderzoekgerechten - Voorlopige hechtenis - Betwisting van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld - Aanvoering van de nietigheid van een onderzoekhandeling - Drempelcontrole

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Voorwaarden - Betwisting van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld - Aanvoering van de nietigheid van een onderzoekhandeling - Drempelcontrole

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'un inculpé invoque la nullité d'un acte d'instruction ou d'un élément recueilli et de la procédure subséquente pour contester l'existence d'indices sérieux de culpabilité justifiant la détention préventive, la juridiction d'instruction qui n'agit pas en application de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle est seulement tenue de procéder à un contrôle prima facie de l'irrégularité soulevée (1). (1) Cass. 12 juin 2013, RG P.13.0994.F, Pas. 2013, n° 364 ; voir Cass. 11 février 2004, RG P.04.0203.F, Pas. 2004, n° 74 ; Cass. 20 février 2001, RG P.01.0235.N, Pas. 2001, n° 106, et note signée M.D.S.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Contrôle par les juridictions d'instruction - Détention préventive - Contestation de l'existence d'indices sérieux de culpabilité - Invocation de la nullité d'un acte d'instruction - Contrôle de prime abord

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Régularité de la procédure - Contrôle par les juridictions d'instruction - Détention préventive - Contestation de l'existence d'indices sérieux de culpabilité - Invocation de la nullité d'un acte d'instruction - Contrôle de prime abord

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Conditions - Contestation de l'existence d'indices sérieux de culpabilité - Invocation de la nullité d'un acte d'instruction - Contrôle de prime abord

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.19.0469.F

15 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190515.4](#)

AC nr. ...

De opschorting van de termijnen bepaald in artikel 30 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof ontzegt degene die krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel wordt gedetineerd, het recht niet de wettigheid van zijn detentie door een rechter te laten toetsen, met name uit het oogpunt van de redelijke termijn van de vervolging (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 290.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - 3/12/2019

La suspension des délais prévue par l'article 30 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle ne prive pas la personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire, du droit de faire vérifier par un juge la légalité de sa détention, notamment du point de vue de la durée raisonnable des poursuites (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais

- Art. 5, § 3 et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

P. 74/94

Art. 5.3 - Recht om de wettigheid van zijn detentie door een rechter te laten onderzoeken - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Opschorting van de termijnen

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen

- Artt. 5.3 en 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Wanneer een rechtscollege kennisneemt van een vordering om aan het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen, moet het beoordelen in welke mate die vordering verenigbaar is met de eis dat eenieder die vóór zijn berechting wordt gedetineerd, binnen een redelijke termijn wordt berecht of hangende het proces in vrijheid wordt gesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 290.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen - Bestaanbaarheid met artikel 5.3 EVRM

- Art. 5.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Droit de faire vérifier par un juge la légalité de sa détention - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais

- Art. 5, § 3 et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée à la Cour constitutionnelle - Suspension des délais

- Art. 5, § 3 et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais

- Art. 5, § 3 et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais

- Art. 5, § 3 et 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Lorsqu'une juridiction est confrontée à une demande de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle, elle doit apprécier dans quelle mesure cette demande est conciliable avec l'exigence de toute personne détenue avant jugement d'être jugée dans un délai raisonnable ou libérée durant la procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais - Compatibilité avec l'article 5, § 3 de la Conv. D.H.

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Artt. 26 en 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen - Bestaanbaarheid met artikel 5.3 EVRM

- Art. 5.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 26 en 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag door het Hof - Opschorting van de termijnen - Bestaanbaarheid met artikel 5.3 EVRM

- Art. 5.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 26 en 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Persoon gedetineerd krachtens een uitvoerbaar verklaard Europees aanhoudingsbevel - Verzoek tot invrijheidstelling - Kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Opschorting van de termijnen - Bestaanbaarheid met artikel 5.3 EVRM

- Art. 5.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Artt. 26 en 30 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26 et 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais - Compatibilité avec l'article 5, § 3 de la Conv. D.H.

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 26 et 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée par la Cour - Suspension des délais - Compatibilité avec l'article 5, § 3 de la Conv. D.H.

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 26 et 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Personne détenue en vertu d'un mandat d'arrêt européen rendu exécutoire - Requête de mise en liberté - Chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Question préjudicielle posée à la Cour constitutionnelle - Suspension des délais - Compatibilité avec l'article 5, § 3 de la Conv. D.H.

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 26 et 30 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Met toepassing van artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel moet de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel worden geweigerd ingeval er ernstige redenen bestaan om te denken dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokkene, zoals die worden bevestigd door artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, en krachtens het beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten moet de weigering tot overlevering worden verantwoord met omstandige gegevens die wijzen op een kennelijk gevaar voor de rechten van de betrokkene en die het vermoeden van eerbiediging van die rechten, dat de uitvaardigende lidstaat geniet, kunnen weerleggen (1); uit de enige omstandigheid dat het Europees aanhoudingsbevel de uiteenzetting van de feiten eerder in de aantonnende wijs dan in de voorwaardelijke wijs besluit, kan niet worden afgeleid dat er een ernstige reden zou bestaan om te denken dat de overlevering van de gezochte persoon aan de uitvaardigende lidstaat afbreuk zou doen aan zijn fundamentele rechten. (1) Cass. 15 april 2014, AR P.14.0616.F, AC 2014, nr. 289 ; Rev. dr. pén. crim., 2014, p. 1029, noot A. WEYEMBERGH en I. ARMADA, « A propos de quelques arrêts récents de la Cour de cassation concernant le motif de refus d'exécution d'un mandat d'arrêt européen fondé sur les droits fondamentaux ».

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Weigeringsgrond - Tenuitvoerlegging die afbreuk doet aan de fundamentele rechten - Begrip - Uiteenzetting van de feiten eerder in de aantonnende wijs dan in de voorwaardelijke wijs opgesteld

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

En application de l'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, l'exécution du mandat d'arrêt européen doit être refusée s'il y a des raisons sérieuses de croire qu'elle aurait pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée, tels qu'ils sont consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne et en vertu du principe de confiance mutuelle entre les Etats membres, le refus de remise ne peut être justifié que par des éléments circonstanciés indiquant un danger manifeste pour les droits de la personne et aptes à renverser la présomption de respect de ces droits dont l'Etat d'émission bénéficie (1) ; de la seule circonstance que le mandat d'arrêt européen conclut l'exposé des faits sur le mode indicatif plutôt que conditionnel, il ne saurait se déduire l'existence d'une raison sérieuse de croire que la remise de la personne recherchée aux autorités de l'Etat d'émission aurait pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux de celle-ci. (1) Cass. 15 avril 2014, RG P.14.0616.F, Pas., 2014, n° 289, Rev. dr. pén. crim., 2014, p. 1029, note A. WEYEMBERGH et I. ARMADA « A propos de quelques arrêts récents de la Cour de cassation concernant le motif de refus d'exécution d'un mandat d'arrêt européen fondé sur les droits fondamentaux ».

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Motif de refus - Exécution ayant pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux - Notion - Exposé des faits rédigé sur le mode indicatif plutôt que conditionnel

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.19.0490.F

22 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190522.4](#)

AC nr. ...

Het arrest dat vaststelt dat een verzoekschrift tot invrijheidstelling, dat is ingesteld tegen een met toepassing van de Vreemdelingenwet genomen vasthoudingsmaatregel, wegens een nieuwe hechtenistitel geen bestaansreden meer heeft, beveelt niet de handhaving van de vrijheidsberoving van de vreemdeling; een dergelijke beslissing dient niet met eenparigheid van stemmen van de leden van het gerecht in hoger beroep te worden gewezen, zelfs al was de beroepen beschikking gunstig voor de vreemdeling.

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Handhaving van de maatregel - Hoger beroep - Einde van de vasthouding op grond van de betwiste titel - Beroep zonder bestaansreden - Gevolgen met betrekking tot de verplichting om de beslissing met

3/12/2019

L'arrêt qui constate qu'un nouveau titre de détention rend sans objet une requête de mise en liberté formée contre une mesure de rétention prise en application de la loi du 15 décembre 1980 n'ordonne pas le maintien de la privation de liberté de l'étranger; une telle décision ne doit pas être rendue à l'unanimité des membres de la juridiction d'appel, même si l'ordonnance entreprise était favorable à l'étranger.

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Maintien de la mesure - Appel - Fin de la rétention sur la base du titre querellé - Recours devenu sans objet - Conséquence quant à l'obligation de rendre la décision à l'unanimité des juges

P. 77/94

eenparigheid van stemmen van de rechters te wijzen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Vreemdelingen - Vreemdelingenwet - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Handhaving van de maatregel - Hoger beroep - Einde van de vasthouding op grond van de betwiste titel - Beroep zonder bestaansreden - Gevolgen met betrekking tot de verplichting om de beslissing met eenparigheid van stemmen van de rechters te wijzen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Het arrest dat een tegen de vasthoudingsmaatregel ingediend verzoekschrift tot invrijheidstelling doelloos verklaart, schendt artikel 5.4 EVRM niet; uit die bepaling volgt dat het onderzoeksgerecht dat kennisneemt van een beroep van een vreemdeling die, met het oog op zijn verwijdering, van zijn vrijheid is beroofd, op korte termijn uitspraak moet doen over de wettigheid van de titel krachtens welke hij gedetineerd wordt; hieruit volgt niet dat voornoemd gerecht daarenboven op korte termijn uitspraak moet doen over de wettigheid van die titel wanneer die persoon niet meer gedetineerd wordt met toepassing van die titel, maar krachtens een nieuwe beslissing die op een andere wettelijke grondslag is genomen (1). (1) Zie Cass. 27 maart 2019, AR P.19.0259.F, § 4, met concl. OM in Pas. 2019, nr. 188 : "De omstandigheid dat de onderzoeksgerechten niet bevoegd zijn om uitspraak te doen over een vervallen vasthoudingstitel van een vreemdeling, sluit niet uit dat laatstgenoemde, voor de burgerlijke rechtscollèges, een aansprakelijkheidsvordering tegen de Belgische Staat kan instellen".

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Nieuwe vasthoudingsmaatregel op een andere grondslag - Onderscheiden autonome titel - Beroep zonder bestaansreden

- Artt. 71, eerste lid, 72, tweede lid, en 73, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingenwet - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Nieuwe vasthoudingsmaatregel op een andere grondslag - Onderscheiden autonome titel - Beroep zonder bestaansreden

- Artt. 71, eerste lid, 72, tweede lid, en 73, eerste lid Wet van 15

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Etrangers - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Maintien de la mesure - Appel - Fin de la rétention sur la base du titre querellé - Recours devenu sans objet - Conséquence quant à l'obligation de rendre la décision à l'unanimité des juges

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

L'arrêt qui déclare qu'une requête de mise en liberté contre la mesure de rétention est sans objet ne viole pas l'article 5, § 4, de la Convention; il résulte de cette disposition que la juridiction d'instruction saisie du recours d'un étranger privé de liberté en vue de son éloignement doit statuer à bref délai sur la légalité du titre en vertu duquel il est détenu; il n'en résulte pas que cette juridiction doit encore se prononcer à bref délai sur la légalité de ce titre lorsque cette personne n'est plus détenue en application de celui-ci, mais en vertu d'une nouvelle décision prise sur un autre fondement légal (1). (1) Voir Cass. 27 mars 2019, RG P.19.0259.F, § 4, et concl. du MP, Pas. 2019, n° 188 : « La circonstance que les juridictions d'instruction sont sans compétence pour statuer sur un titre de rétention d'un étranger, frappé de caducité, n'exclut pas la possibilité, pour ce dernier, d'intenter devant les juridictions civiles de l'ordre judiciaire, une action en responsabilité dirigée contre l'État belge ».

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Nouvelle mesure de rétention sur un fondement différent - Titre distinct autonome - Recours devenu sans objet

- Art. 71, al. 1er, 72, al. 2, et 73, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Nouvelle mesure de rétention sur un fondement différent - Titre distinct autonome - Recours devenu sans objet

- Art. 71, al. 1er, 72, al. 2, et 73, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur

december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 5.4 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De artikelen 202 Wetboek van Strafvordering en 30 Voorlopige Hechteniswet houden geen verband met de grief volgens welke het hoger beroep, aangezien het door een advocaat is ingesteld voor en namens de Belgische Staat, vertegenwoordigd door een onbestaande en onbevoegde overheid, niet door het hof van beroep ontvankelijk kon worden verklaard (1). (1) Volgens de eiser kon het hof van beroep het hoger beroep niet ontvankelijk verklaren, aangezien het was ingesteld door een advocaat voor en namens "de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de secretaris-generaal voor Asiel en Migratie", terwijl de bevoegde minister op dat ogenblik niet meer de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie was maar "de federale minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, en van Asiel en Migratie [...]", die hem had opgevolgd. Krachtens de artikelen 42, 1°, 703 en 705 Gerechtelijk Wetboek wordt de Staat vertegenwoordigd door de minister tot wiens bevoegdheid het onderwerp van het geschil behoort, namelijk, in dit geval, luidens de artikelen 1, 2°, en 72 Vreemdelingenwet, "de minister die bevoegd is voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen". De eiser heeft niet de miskenning van de bewijskracht van de akte van hoger beroep aangevoerd. Het middel was daarenboven niet gegrond op een dwaling, namelijk de vermelding van "secretaris-generaal" in de plaats van "Staatssecretaris", maar voerde aan dat laatstgenoemde functie niet meer bestond op het ogenblik waarop het hoger beroep werd ingesteld. De eiser heeft echter niet aangevoerd dat de advocaat die de akte van hoger beroep heeft ondertekend, op dat ogenblik niet de lastgeving daartoe van de bevoegde minister zou hebben ontvangen. Kunnen we ook niet ervan uitgaan dat het appelgerecht, toen het vaststelde dat de verklaring van hoger beroep, die was ondertekend "namens de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de secretaris-generaal voor asiel en migratie", in werkelijkheid was ondertekend "namens de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de federale minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, en van Asiel en Migratie, FOD Binnenlandse Zaken [...]", wettig, dan wel impliciet, de kennelijke, door de eiser gelaakte verschrijving heeft verbeterd voor wat betreft de benaming van de minister die, op de datum van de ondertekening van de akte van hoger beroep, bevoegd was "voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen"? (M.N.B.)

Les articles 202 du Code d'instruction criminelle et 30 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive sont étrangers au grief soutenant que, dès lors qu'il a été fait par un avocat pour et au nom de l'État belge, représenté par une autorité inexistante et incompétente, la cour d'appel ne pouvait déclarer l'appel recevable (1). (1) Selon le demandeur, la cour d'appel ne pouvait déclarer l'appel recevable, dès lors qu'il avait été formé par un avocat pour et au nom de « l'État belge, représenté par le secrétaire général à l'asile et l'immigration », alors que le ministre compétent n'était alors plus le secrétaire d'État à l'asile et l'immigration mais « le ministre fédéral des Affaires sociales et de la Santé publique, et de l'Asile et la Migration [...] », qui venait de lui succéder. En vertu des articles 42, 1°, 703 et 705 du Code judiciaire, l'État est représenté en justice par le ministre dans les attributions duquel est compris l'objet du litige, soit, en l'espèce, aux termes des articles 1er, 2°, et 72 de la loi sur les étrangers « le ministre qui a l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers dans ses compétences ». Le demandeur n'a pas invoqué une violation de la foi due à la déclaration d'appel. Et le moyen ne se fondait pas sur l'erreur que constitue la mention « secrétaire général » au lieu de « secrétaire d'État » mais soutenait que cette dernière fonction n'existait plus au moment de l'appel. Cependant, le demandeur n'a pas soutenu que l'avocat qui a signé l'acte d'appel n'aurait pas été mandaté par le ministre compétent à ce moment. Ne peut-on aussi considérer qu'en constatant que la déclaration d'appel, signée « au nom de l'État belge, représenté par le secrétaire général à l'asile et l'immigration », l'a été en réalité « au nom de l'État belge, représenté par le ministre fédéral des Affaires sociales et de la Santé publique, et de l'Asile et la Migration, SPF Intérieur [...] », la juridiction d'appel a légalement, quoique implicitement, rectifié l'erreur matérielle manifeste relevée par le demandeur quant à la dénomination du ministre ayant, au jour de la signature de l'acte d'appel, « l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers dans ses compétences » ? (M.N.B.)

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering
- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Wanneer het dossier het eensluidend verklaard afschrift bevat van de akte van hoger beroep, ondertekend door de griffier, en dat afschrift vermeldt dat de advocaat van de appellant de akte van hoger beroep ondertekend heeft, kunnen de appelrechters naar recht beslissen dat het hoger beroep niet onontvankelijk is op grond dat de akte van hoger beroep die in het dossier voorkomt niet door die advocaat is ondertekend (1). (1) Zie R.P.D.B., Complément I, v° "Appel en matière répressive", nr. 135 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, nr. 2469, p. 1217; Brussel, 26 april 1988, Rev. dr. pén., 1988, p. 972. In tegenstelling tot de artikelen 203 en 203bis Wetboek van Strafvordering, betreffende de verklaring van hoger beroep, bepaalt artikel 204 Wetboek van Strafvordering uitdrukkelijk dat het grievenformulier in hoger beroep ondertekend moet worden door de eiser in hoger beroep of door zijn advocaat. Niettemin beslist het Hof dat uit de verklaring van hoger beroep en uit de vermeldingen van het grievenformulier kan worden afgeleid dat dit formulier, zelfs als het niet werd ondertekend, wel degelijk uitgaat van de eiser in hoger beroep (Cass. 22 mei 2018, AR P.18.0097.N, AC 2018, nr. 322). (M.N.B.)

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep ingesteld door de advocaat van de appellant - Geen ondertekening op het afschrift van de akte van hoger beroep in het dossier - Vermelding door de griffier - Weerslag op de ontvankelijkheid van het hoger beroep

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering
- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 202 Code d'Instruction criminelle
- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Lorsque le dossier contient la copie conforme de l'acte d'appel, signée par le greffier, et que cette copie mentionne que l'avocat de l'appelant a signé l'acte d'appel, les juges d'appel peuvent légalement considérer que l'appel n'est pas irrecevable au motif que l'acte d'appel présent au dossier n'est pas signé par cet avocat (1). (1) Voir R.P.D.B., Complément I, v° « Appel en matière répressive », n° 135 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, n° 2469, p. 1217 ; Bruxelles, 26 avril 1988, Rev. dr. pén., 1988, p. 972. Contrairement aux art. 203 et 203bis C.I.cr., relatifs à la déclaration d'appel, l'art. 204 C.I.cr. précise expressément que le formulaire de griefs d'appel doit être signé par la partie appelante ou son avocat. Néanmoins, la Cour considère qu'il peut résulter de la déclaration d'appel et des mentions du formulaire de griefs que celui-ci, quoique non signé, émane bien de la partie appelante (Cass. 22 mai 2018, RG P.18.0097.N, Pas. 2018, n° 322). (M.N.B.)

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel par l'avocat de l'appelant - Signature absente sur la copie de l'acte d'appel présent au dossier - Mention par le greffier - Incidence sur la recevabilité de l'appel

- Art. 202 Code d'Instruction criminelle
- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer, met toepassing van de artikelen 71, eerste lid, 72, tweede lid, en 73, eerste lid, Vreemdelingenwet de raadkamer van de correctionele rechtbank of, in hoger beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep vaststelt dat het verzoekschrift tot invrijheidstelling geen bestaansredenen meer heeft omdat de vreemdeling niet meer gedetineerd wordt krachtens de vasthoudingsbeslissing waartegen dat verzoekschrift was gericht (1), is de vreemdeling niet verstoken van een daadwerkelijk rechtsmiddel om de mogelijke onwettigheid van die beslissing te doen vaststellen en de vergoeding van de door die onwettigheid geleden schade te verkrijgen; artikel 27 Wet Onwerkzame Voorhechtenis kent immers een recht op vergoeding van de gehele schade toe, met inbegrip van de morele schade, aan de persoon die het slachtoffer is geworden van een aanhouding of een hechtenis in omstandigheden die niet verenigbaar zijn met de bepalingen van artikel 5 EVRM; die bepaling beantwoordt aan de vereisten van artikel 6.1 EVRM (2). (1) Wegens een repatriëring: zie Cass. 28 november 2018, AR P.18.1154.F, AC 2018, nr. 674 ; wegens het uitvaardigen van een andere autonome titel: zie Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1282.N, AC 2018, nr. 49 ; wegens het opheffen van de titel: zie Cass. 7 december 2016, AR P.16.1183.F, AC 2016, nr. 702. (2) Zie Cass. 27 maart 2019, AR P.19.0259.F, § 4, met concl. OM in Pas. 2019, nr. 188 : "De omstandigheid dat de onderzoeksgerechten niet bevoegd zijn om uitspraak te doen over een vervallen vasthoudingstitel van een vreemdeling, sluit niet uit dat laatstgenoemde, voor de burgerlijke rechtscollèges, een aansprakelijkheidsvordering tegen de Belgische Staat kan instellen".

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vreemdelingenwet - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Einde van de vasthouding op grond van de betwiste titel - Beroep zonder bestaansredenen - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel

- Artt. 71, eerste lid, 72, tweede lid, en 73, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27 Wet 13 maart 1973

- Artt. 5.4 en 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Einde van de vasthouding op grond van de betwiste titel - Beroep zonder bestaansredenen - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel

- Artt. 71, eerste lid, 72, tweede lid, en 73, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsqu'en application des articles 71, alinéa 1er, 72, alinéa 2, et 73, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980, la chambre du conseil du tribunal correctionnel ou, en degré d'appel, la chambre des mises en accusation de la cour d'appel, constate que la requête de mise en liberté est devenue sans objet en raison de la circonstance que l'étranger n'est plus détenu en vertu de la décision de rétention contre laquelle cette requête était dirigée (1), l'étranger n'est pas privé d'un recours effectif pour faire constater l'éventuelle illégalité de cette décision et obtenir réparation du dommage subi en raison de cette illégalité; en effet, l'article 27 de la loi du 13 mars 1973 relative à l'indemnité en cas de détention préventive inopérante accorde un droit à réparation de l'entière du dommage, en ce compris le dommage moral, subi par une personne qui a été victime d'une arrestation ou d'une détention dans des conditions incompatibles avec les dispositions de l'article 5 de la Convention; cette disposition répond aux exigences de l'article 6, § 1er, de la Convention (2). (1) En raison d'un rapatriement : voir Cass. 28 novembre 2018, RG P.18.1154.F, Pas. 2018, n° 674; en raison de la délivrance d'un autre titre autonome : voir Cass. 23 janvier 2018, RG P.17.1282.N, Pas. 2018, n° 49 ; en raison de la levée du titre : voir Cass. 7 décembre 2016, RG P.16.1183.F, Pas. 2016, n° 702. (2) Voir Cass. 27 mars 2019, RG P.19.0259.F, § 4, et concl. du MP, Pas. 2019, n° 188 : « La circonstance que les juridictions d'instruction sont sans compétence pour statuer sur un titre de rétention d'un étranger, frappé de caducité, n'exclut pas la possibilité, pour ce dernier, d'intenter devant les juridictions civiles de l'ordre judiciaire, une action en responsabilité dirigée contre l'État belge ».

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Fin de la rétention sur la base du titre querellé - Recours devenu sans objet - Droit à un recours effectif

- Art. 71, al. 1er, 72, al. 2, et 73, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

- Art. 5, § 4, et 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Fin de la rétention sur la base du titre querellé - Recours devenu sans objet - Droit à un recours effectif

- Art. 71, al. 1er, 72, al. 2, et 73, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27 Wet 13 maart 1973

- Artt. 5.4 en 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 27 L. du 13 mars 1973

- Art. 5, § 4, et 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.19.0497.F

22 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190522.5](#)

AC nr. ...

Zelfs als het hoger beroep wordt ingesteld buiten de termijn van vierentwintig uur, bepaald in artikel 30, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet (1), dient de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak te doen over het aldus ingestelde beroep; wanneer dat gerecht beslist dat het beroep niet ontvankelijk is, blijft de verdachte in voorlopige hechtenis; een beslissing die het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart heeft dezelfde gevolgen als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, van die wet; met toepassing van die bepaling vormt het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de voorlopige hechtenis handhaaft een titel van vrijheidsberoving voor een maand te rekenen vanaf de beslissing, indien ze betrekking heeft op de eerste of de tweede beschikking van de raadkamer (2). (1) En niet artikel 30, § 3, eerste lid, zoals het arrest vermeldt. (2) Zie Cass. 9 december 2008, AR P.08.1759.N, AC 2008, nr. 713, R.A.G.B., 2009, p. 460, noot Y. VAN DEN BERGE ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 8ste ed., 2017, dl. I, p. 1076. Hetzelfde geldt voor het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat akte verleent van de afstand van het hoger beroep van de verdachte binnen de wettelijke termijn van vijftien dagen, bepaald in artikel 30, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet (Cass. 23 augustus 2006, AR P.06.1200.F, AC 2006, nr. 382; Cass. 8 februari 2006, AR P.06.0189.F, AC 2006, nr. 84; Cass. 23 augustus 2005, AR P.05.1216.F, AC 2005, nr. 401). (MNB)

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Beschikking van de raadkamer - Laattijdig hoger beroep - Arrest dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart - Titel van vrijheidsberoving - Duur

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beschikking tot handhaving gewezen door de raadkamer - Laattijdig hoger beroep - Arrest dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart - Titel van vrijheidsberoving - Duur

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Même lorsque l'appel est formé en dehors du délai de vingt-quatre heures prévu par l'article 30, § 2, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive (1), il appartient à la chambre des mises en accusation de statuer sur le sort à réserver au recours ainsi formé; dans le cas où cette juridiction décide de l'irrecevabilité du recours, l'inculpé reste maintenu en détention préventive; une décision déclarant l'appel contre l'ordonnance de la chambre du conseil irrecevable a les mêmes effets qu'un arrêt maintenant la détention préventive au sens de l'article 30, § 4, de cette loi; en application de cette disposition, l'arrêt de la chambre des mises en accusation qui maintient la détention préventive forme un titre de privation de liberté pour un mois à partir de la décision si elle porte sur la première ou la deuxième ordonnance de la chambre du conseil (2). (1) Et non l'article 30, § 3, alinéa 1er, comme l'indique l'arrêt. (2) Voir Cass. 9 décembre 2008, RG P.08.1759.N, Pas. 2008, n° 713, R.A.G.B., 2009, p. 460, note Y. VAN DEN BERGE ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 8ème éd., 2017, t. I, p. 1076. Il en est de même pour l'arrêt de la chambre des mises en accusation qui décrète le désistement d'appel de l'inculpé dans le délai légal de quinze jours prévu à l'art. 30, § 3, al. 2, de la loi relative à la détention préventive (Cass. 23 août 2006, RG P.06.1200.F, Pas. 2006, n° 382 ; Cass. 8 février 2006, RG P.06.0189.F, Pas. 2006, n° 84 ; Cass. 23 août 2005, RG P.05.1216.F, Pas. 2005, n° 401). (MNB)

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel tardif - Arrêt qui déclare irrecevable l'appel - Titre de privation de liberté - Durée

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance de maintien rendu par la chambre du conseil - Appel tardif - Arrêt qui déclare irrecevable l'appel - Titre de privation de liberté - Durée

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

S.16.0094.F

20 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190520.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 144, § 1, eerste en tweede lid, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering volgt niet dat, wanneer de werknemer geen gebruik maakt van de mogelijkheid om zijn verweermiddelen schriftelijk naar voor te brengen, het proces-verbaal van zijn eventueel onregelmatig verhoor als een geschrift met zijn verweer kan worden beschouwd en bijgevolg voldoet aan de substantiële vormvereisten, bepaald door artikel 144, § 1, eerste lid, zodat de op dat onregelmatig verhoor gesteunde beslissing niet nietig is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 295.

WERKLOOSHEID - Allerlei - Recht op uitkering - Beslissing tot ontzegging, uitsluiting of schorsing - Verweermiddelen van de werkloze - Verhoor of geschrift - Onregelmatig verhoor - Proces-verbaal van verhoor

Uit de artikelen 169, eerste lid, en 170, eerste lid, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering volgt dat het recht op terugvordering van een onverschuldigd ontvangen bedrag afhangt van een beslissing van de directeur van het werkloosheidsbureau of van de bevoegde rechtsmacht die de terugvordering van dat bedrag beveelt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 295.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Uitsluiting - Onverschuldigde betaling - Recht op terugvordering

De beslissing van de bevoegde rechter over de terugvordering van de onverschuldigd ontvangen bedragen vervangt niet de beslissing van de directeur van het werkloosheidsbureau die ze vernietigt, zodat de verjaring van de vordering niet moet worden beoordeeld op het tijdstip waarop de litigieuze administratieve beslissing aan de werkloze werd meegedeeld, noch op het tijdstip waarop ze bij de bevoegde rechter aanhangig is gemaakt maar op het tijdstip waarop de vordering tot terugvordering van het onverschuldigde bij die rechter aanhangig werd gemaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 295.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - RVA - Beslissing tot uitsluiting en tot terugvordering van het onverschuldigd betaalde - Vernietiging door de rechter - Vonnis tot ontzegging van het recht op uitkering - Onderscheid - Terugvordering van het onverschuldigd betaalde - Voorwaarde - Instellen van een vordering - Gevolg - Verjaring

Il ne suit pas de l'article 144, §1er, alinéas 1 et 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage que, lorsque le travailleur n'a pas fait usage de la faculté de présenter ses moyens de défense par écrit, le procès-verbal de son audition pourrait, celle-ci fût-elle irrégulière, être tenu pour un écrit contenant sa défense et satisfaisant, dès lors, à la formalité substantielle prescrite à l'article 144, § 1er, alinéa 1er, en sorte que la décision fondée sur cette audition irrégulière ne serait pas nulle (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Divers - Droit aux allocations - Décision de refus, d'exclusion ou de suspension - Moyens de défense du chômeur - Audition ou écrit - Audition irrégulière - Procès-verbal d'audition

Il suit des articles 169, alinéa 1er, et 170, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 que le droit au remboursement d'une somme perçue indûment est subordonné à une décision prise par le directeur du bureau régional du chômage ou par la juridiction compétente et ordonnant la récupération de cette somme (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Exclusion - Indu - Droit au remboursement

La décision du juge compétent sur la récupération des allocations perçues indûment ne se substitue pas à la décision du directeur du bureau du chômage qu'elle annule, en sorte que la prescription de l'action doit être appréciée, non au moment où la décision administrative querellée a été notifiée au chômeur, ni au moment où celui-ci a saisi le juge compétent, mais au moment où ce juge a été saisi de la demande en récupération de l'indu (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - ONEm - Décision d'exclusion et de récupération de l'indu - Annulation par le juge - Jugement déniant le droit aux allocations - Distinction - Récupération de l'indu - Condition - Introduction d'une demande - Conséquence - Prescription

Wanneer de directeur beslist een werkloze uit te sluiten van het recht op werkloosheidsuitkeringen en de terugvordering beveelt van de onverschuldigd ontvangen uitkeringen, en de bevoegde rechtsmacht die beslissing, op het verweer van de werkloze, vernietigt omdat die onregelmatig is, en ook zij de werkloze uitsluit van het recht op uitkeringen, mag ze de terugvordering van de onverschuldigd ontvangen bedragen pas terugvorderen als een vordering die daartoe strekt bij haar aanhangig is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 295.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - RVA - Beslissing tot uitsluiting en tot terugvordering van het onverschuldigd betaalde - Vernietiging door de rechter - Vonnis tot ontzegging van het recht op uitkering - Onderscheid - Terugvordering van het onverschuldigd betaalde - Voorwaarde - Instellen van een vordering

Lorsque la décision par laquelle le directeur exclut un chômeur du bénéfice des allocations de chômage et ordonne la récupération des allocations indûment perçues est, sur le recours du chômeur, annulée par la juridiction compétente parce qu'elle est illégale, et que, comme l'avait fait le directeur, cette juridiction dénie au chômeur le droit aux allocations, elle ne peut ordonner la récupération des sommes payées indûment que si elle est saisie d'une demande tendant à cette fin (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - ONEm - Décision d'exclusion et de récupération de l'indu - Annulation par le juge - Jugement déniant le droit aux allocations - Distinction - Récupération de l'indu - Condition - Introduction d'une demande

S.17.0004.F

20 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190520.2](#)

AC nr. ...

De vrijwillig deeltijdse werknemer mag tijdens de duur van zijn tewerkstelling niet worden beschouwd als een volledig werkloze in de zin van artikel 27, 1°, b), van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en kan hij op geen enkele uitkering aanspraak maken voor de uren tijdens dewelke hij gewoonlijk niet werkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 296.

*WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Vrijwillig deeltijdse werknemer - Begrip
- Artt. 27, 1°, b), 28, 29, §§ 2, 2bis en 4, 44 en 131bis KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering*

Durant la durée de son occupation, le travailleur à temps partiel volontaire ne peut être tenu pour un chômeur complet au sens de l'article 27, 1°, b), de l'arrêté royal du 20 novembre 1991 et ne peut prétendre à aucune allocation pour les heures pendant lesquelles il ne travaille pas habituellement (1). (1) Voir les concl. contr. du MP.

*CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Travailleur à temps partiel volontaire - Notion
- Art. 27, 1°, b), 28, 29, § 2, 2bis et 4, 44 et 131bis A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage*

S.17.0013.F

28 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190128.3](#)

AC nr. ...

De werknemer die is aangenomen voor onbepaalde tijd behoudt de hoedanigheid van werknemer van de werkgever zolang de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet, na de kennisgeving van het ontslag tot aan het einde van de opzegging; het middel dat volledig berust op de opvatting dat de werknemer die hoedanigheid verliest vanaf de kennisgeving van het ontslag, faalt naar recht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 53.

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST - Artikel 19.4, wet 5 december 1968 - Toepasselijk op de werknemers van een door de overeenkomst gebonden werkgever - Arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd - Ontslag - Kennisgeving - Opzegging - Tijdstip van het verlies van de hoedanigheid van werknemer van de werkgever

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Opzegging - Onbepaalde tijd - Ontslag - Kennisgeving - Opzegging - Tijdstip van het verlies van de hoedanigheid van werknemer van de werkgever

Le travailleur engagé pour une durée indéterminée conserve la qualité de travailleur de l'employeur tant que le contrat de travail se poursuit, après la notification du congé jusqu'à l'expiration du préavis; le moyen qui repose tout entier sur le soutènement que le travailleur perd cette qualité dès la notification du congé, manque en droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION COLLECTIVE DE TRAVAIL - Loi du 5 décembre 1968, article 19.4 - Applicable au travailleurs d'un employeur lié par la convention - Contrat de travail à durée indéterminée - Congé - Notification - Préavis - Moment de la perte de la qualité de travailleur de l'employeur

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Préavis - Durée indéterminée - Congé - Notification - Préavis - Moment de la perte de la qualité de travailleur de l'employeur

De artikelen 136, §1, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994, en 294, § 1, 13°, en §2, eerste en vierde lid, van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 zijn de omzetting van artikel 7, § 4, eerste lid van Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg; luidens dat artikel worden de kosten van grensoverschrijdende gezondheidszorg door de lidstaat van aansluiting terugbetaald of rechtstreeks betaald tot het bedrag dat door de lidstaat van aansluiting zou zijn ten laste genomen indien de gezondheidszorg op het grondgebied ervan zou zijn verleend maar het ten laste genomen bedrag is niet hoger dan de feitelijke kosten van de ontvangen gezondheidszorg; uit de bewoordingen van artikel 136, §1, van de gecoördineerde wet, die louter de door die wet bepaalde prestaties beogen, en uit de parlementaire voorbereiding van die bepaling, die deze mogelijkheid niet vermelden, blijkt dat voornoemd artikel 136, §1, en artikel 294, §1, 13°, en §2, eerste en vierde lid, de mogelijkheid die artikel 7, §4, tweede lid, van de richtlijn aan de lidstaat biedt, namelijk om meer terug te betalen dan het bedrag dat zou zijn ten laste genomen als de zorg op zijn grondgebied was verstrekt, niet benutten.

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Ziektekostenverzekering - Geneeskundige verstrekkingen buiten het Belgisch grondgebied waar de verzekerde is aangesloten - Lidstaat van de Europese Unie of Staat die behoort tot de Europese Economische ruimte - Richtlijn 2011/24/EU - Terugbetaling of betaling door de Staat van aansluiting - Bedrag

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Gezondheidszorg - Geneeskundige verstrekkingen buiten het Belgisch grondgebied - Lidstaat van de Europese Unie of Staat die behoort tot de Europese Economische ruimte - Richtlijn 2011/24/EU - Terugbetaling of betaling door de Staat van aansluiting - Bedrag

Les articles 136, § 1er, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, et 294, §§ 1er, 13°, et 2, alinéas 1er et 4, de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 transposent l'article 7, § 4, alinéa 1er, de la directive 2011/24/UE du Parlement européen et du Conseil du 9 mars 2011 relative à l'application des droits des patients en matière de soins de santé transfrontaliers, aux termes duquel les coûts des soins de santé transfrontaliers sont remboursés ou payés directement par l'État membre d'affiliation jusqu'à hauteur des coûts qu'il aurait pris en charge si ces soins de santé avaient été dispensés sur son territoire, sans que le remboursement excède les coûts réels des soins de santé reçus; il ressort des termes de l'article 136, § 1er, de la loi coordonnée, qui vise les seules prestations prévues par cette loi, et des travaux préparatoires de cette disposition, qui n'évoquent pas cette faculté, que les articles 136, § 1er, précité, et 294, §§ 1er, 13°, et 2, alinéas 1er et 4, ne mettent pas en oeuvre la faculté, laissée à l'État membre par l'article 7, § 4, alinéa 2, de la directive, de rembourser davantage que le montant qui aurait été pris en charge si les soins avaient été dispensés sur son territoire.

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Assurance soins de santé - Prestations de santé fournies en dehors du territoire belge où est affilié l'assuré - Etat membre de l'Union européenne ou Etat appartenant à l'Espace économique européen - Directive 2011/24/UE - Remboursement ou paiement par l'Etat d'affiliation - Montant

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Assurance maladie-invalidité - Soins de santé - Prestations de santé fournies en dehors du territoire belge - Etat membre de l'Union européenne ou Etat appartenant à l'Espace économique européen - Directive 2011/24/UE - Remboursement ou paiement par l'Etat d'affiliation - Montant

Om te worden beschouwd als een aanvulling van de voordelen toegekend voor de verschillende takken van de sociale zekerheid, moet de vergoeding de compensatie beogen van het verlies van de beroepsinkomsten of van de toename van de kosten ten gevolge van de verwezenlijking van een van de risico's die door de verschillende takken van de sociale zekerheid zijn gedekt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 178.

GEZINSBIJSLAG - Werknemers - Loon - Sociale bijdragen - Vrijstelling - Door de werkgever toegekende aanvullingen van de gezinsbijslag

- Art. 14, §§ 1 en 2 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 2, eerste lid, 1° en 3° Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Loon - Sociale bijdragen - Vrijstelling - Vergoedingen die beschouwd worden als een aanvulling van de voordelen toegekend voor de verschillende takken van de sociale zekerheid

- Art. 14, §§ 1 en 2 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 2, eerste lid, 1° en 3° Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

Pour être considérée comme un complément aux avantages accordés pour les diverses branches de la sécurité sociale, l'indemnité doit avoir pour objet de compenser la perte des revenus du travail ou l'accroissement des dépenses provoqués par la réalisation d'un des risques couverts par les diverses branches de la sécurité sociale (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESTATIONS FAMILIALES - Travailleurs salariés - Rémunération - Cotisations sociales - Exemption - Compléments aux allocations familiales accordés par l'employeur

- Art. 14, § 1er et 2 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 2, al. 1er, 1° et 3° L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Rémunération - Cotisations sociales - Exemption - Indemnités considérées comme un complément aux avantages accordés pour les diverses branches de la sécurité sociale

- Art. 14, § 1er et 2 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 2, al. 1er, 1° et 3° L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

S.17.0053.F

20 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190520.4](#)

AC nr. ...

De juridische gevolgen die de beslissing bedoeld bij artikel 2, eerste lid, 8°, van het Handvest Sociaal Verzekerde, beoogt te hebben, beperkt zich niet tot het toekennen of weigeren van een maatschappelijke prestatie (1). (1) Zie grotendeels eensluidende concl. OM in Pas. 2019, nr. 298.

ARBEIDSONGEVAL - Verzekering - Arbeidsongevallenverzekeraar - Handvest Sociaal Verzekerde - Sociale zekerheidsinstelling - Beslissing - Eenzijdige rechtshandeling die juridische gevolgen beoogt - Draagwijdte

- Art. 2, eerste lid, 8° Wet 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde

SOCIALE ZEKERHEID - Algemeen - Handvest Sociaal Verzekerde - Arbeidsongevallenverzekeraar - Sociale zekerheidsinstelling - Beslissing - Eenzijdige rechtshandeling die juridische gevolgen beoogt - Draagwijdte

- Art. 2, eerste lid, 8° Wet 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde

Les effets juridiques que doit avoir pour but de produire la décision visée à l'article 2, alinéa 1er, 8° de la charte de l'assuré social ne se limite pas à l'octroi et au refus d'une prestation sociale (1). (1) Voir les concl. en grande partie conformes du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Assurance - Assureur-loi - Charte de l'assuré social - Institution de sécurité sociale - Décision - Acte unilatéral ayant pour but de produire des effets juridiques - Portée

- Art. 2, al. 1er, 8° L. du 11 avril 1995 visant à instituer "la charte" de l'assuré social

SECURITE SOCIALE - Généralités - Charte de l'assuré social - Assureur-loi - Institution de sécurité sociale - Décision - Acte unilatéral ayant pour but de produire des effets juridiques - Portée

- Art. 2, al. 1er, 8° L. du 11 avril 1995 visant à instituer "la charte" de l'assuré social

S.17.0074.F

25 maart 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190325.3](#)

AC nr. ...

Het arrest dat de beslissing van de commissie voor vrijstelling van bijdragen dat de te voorziene en niet uitzonderlijke fiscale schulden van de zelfstandige niet tot zijn staat van behoefte hebben geleid als bedoeld in artikel 17, eerste lid, Algemeen Reglement Sociaal Statuut Zelfstandigen, maar niet uitsluit dat dergelijke schulden in bepaalde omstandigheden een zelfstandige in die staat kunnen brengen, marginaal toetst en overweegt dat die schulden te voorzien en niet uitzonderlijk waren, stelt het Hof in staat zijn toezicht uit te oefenen terwijl het niet noodzakelijk is dat het arrest het bedrag ervan vermeldt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 179.

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Commissie voor vrijstelling van bijdragen - Beslissing - Motivering - Marginale toetsing - Staat van behoefte - Fiscale schulden

- Art. 17, eerste lid KB nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

Artikel 1017, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op de vordering die door een zelfstandige is ingesteld op grond van artikel 580, 1°, van dat wetboek, als schuldenaar van sociale bijdragen en niet als uitkeringsgerechtigde, tegen een beslissing van de commissie voor vrijstelling van bijdragen die hem een vrijstelling weigert met toepassing van artikel 17 Algemeen Reglement Sociaal Statuut Zelfstandigen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 179.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht (bijzondere regels) - Artikel 1017, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek - Toepassingsgebied - Grenzen - Zelfstandige - Commissie voor vrijstelling van bijdragen - Weigering tot vrijstelling - Beroep

- Art. 1017, tweede lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2, 7° Wet 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde

- Art. 17 KB nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

Het arrest voldoet aan de artikelen 2 en 3 Wet Motivering Bestuurshandelingen wanneer het zich in zijn vermeldingen niet ertoe beperkt te vereisen dat de motivering van de beslissing van de commissie voor vrijstelling van bijdragen de bestemming in staat moet stellen de reden van de litigieuze beslissing te begrijpen maar tevens overweegt dat ze betrekking moet hebben op de beslissing en volstaan om deze te verantwoorden, en nagaat of die voorwaarden vervuld zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 179.

MACHTEN - Uitvoerende macht - Bestuurshandeling - Commissie voor vrijstelling van bijdragen - Beslissing - Motivering

- Artt. 2 en 3 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

3/12/2019

En procédant au contrôle marginal de la décision de la commission de dispense de cotisation que les dettes fiscales prévisibles et non exceptionnelles de l'indépendant ne l'ont pas mis dans l'état de besoin visé à l'article 17, alinéa 1er, de l'arrêté royal n° 38, sans exclure que de telles dettes puissent selon les circonstances mettre un travailleur indépendant dans cet état, l'arrêt qui considère que ces dettes étaient prévisibles et non exceptionnelles permet à la Cour d'exercer son contrôle, sans qu'il soit nécessaire que l'arrêt indique le montant de celles-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Commission de dispense de cotisations - Décision - Motivation - Contrôle marginal - Etat de besoin - Dettes fiscales

- Art. 17, al. 1er A.R. n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants

L'article 1017, alinéa 2, du Code judiciaire ne s'applique pas à la demande formée par un travailleur indépendant sur la base de l'article 580, 1°, de ce code, en qualité de débiteur de cotisations sociales et non de bénéficiaire de prestations, contre une décision de la commission des dispenses de cotisations lui refusant une dispense en application de l'article 17 de l'arrêté royal n° 38 (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure en matière sociale (règles particulières) - Article 1017, alinéa 2, du Code judiciaire - Champ d'application - Limites - Indépendant - Commission de dispense de cotisations - Refus de dispense - Recours

- Art. 1017, al. 2, 1° Code judiciaire

- Art. 2, 7° L. du 11 avril 1995 visant à instituer "la charte" de l'assuré social

- Art. 17 A.R. n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants

Répond aux articles 2 et 3 de la loi du 29 juillet 1991 sur la motivation des actes administratifs l'arrêt qui, par ses énonciations, ne se borne pas à exiger que la motivation de la décision de la commission de dispense de cotisations permette au destinataire de comprendre la raison de la décision litigieuse mais considère également qu'elle doit avoir trait à la décision et être suffisante pour la justifier, et vérifie si ces conditions sont remplies (1). (1) Voir les concl. du MP.

POUVOIRS - Pouvoir exécutif - Acte administratif - Commission de dispense de cotisations - Décision - Motivation

- Art. 2 et 3 L. du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs

P. 88/94

Artikel 39, § 1, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten voert een regel in voor de berekening van het loon en van de voordelen waarop de werknemer recht heeft op het ogenblik van het ontslag, wanneer die voordelen en dat loon veranderlijk zijn; die regel heeft niet tot gevolg dat elk veranderlijk voordeel of loon dat werd betaald in de twaalf maanden voorafgaand aan het ontslag, een op het ogenblik van het ontslag lopend loon of voordeel vormt; wanneer er voor een voorgaand jaar een bonus werd toegekend en een beding van de arbeidsovereenkomst bepaalt dat een dergelijke toekenning geen recht op een bonus voor de daaropvolgende jaren doet ontstaan, kan de rechter, naargelang de omstandigheden, oordelen dat de werknemer geen recht had op een bonus op het ogenblik van het ontslag, ook al heeft de werkgever zijn beslissing om voor het lopende jaar geen bonus toe te kennen niet vóór het ontslag ter kennis gebracht.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Opzeggingsvergoeding - Opzeggingsvergoeding - Berekeningsgrondslag - Veranderlijk loon of veranderlijke voordelen - Bonus - Inaanmerkingneming - Art. 39, § 1, eerste, tweede en derde lid Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

L'article 39 § 1er, de la loi du 3 juillet 1978 sur les contrats de travail établit une règle pour le calcul de la rémunération et des avantages auxquels le travailleur a droit au moment du congé, lorsque ces avantages et rémunération sont variables; elle n'a pas pour effet que tout avantage ou rémunération variable payé dans les douze mois antérieurs au congé constitue une rémunération ou un avantage en cours au moment du congé; lorsqu'un bonus a été octroyé pour une année antérieure et qu'une clause du contrat de travail stipule qu'un tel octroi ne fait pas naître de droit au bonus pour les années ultérieures, le juge peut considérer, selon les circonstances, que le travailleur n'avait pas droit à un bonus au moment du congé, même si l'employeur n'a pas manifesté auparavant sa décision de ne pas octroyer de bonus pour l'année en cours.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Indemnité de congé - Indemnité de préavis - Base de calcul - Rémunérations ou avantages variables - Bonus - Prise en considération - Art. 39, § 1er, al. 1er, 2 et 3 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Overeenkomstig artikel 7 tweede lid van het koninklijk besluit van 17 mei 2007 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, geeft de gemachtigde van de minister, behoudens de gevallen bedoeld in artikel 9ter, § 3 van de wet, de instructie aan de gemeente om de betrokkene in te schrijven in het vreemdelingenregister, en hem in het bezit te stellen van een attest van immatriculatie model A.; laatstgenoemde mag bijgevolg, zij het tijdelijk en precair, in het Rijk verblijven overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 december 1980 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 215.

GEZINSBIJSLAG - Gewaarborgde gezinsbijslag - Vreemdeling - Voorwaarde - Verblijf in België - Toestemming - Art. 1 Wet 20 juli 1971 tot instelling van een gewaarborgde gezinsbijslag

Conformément à l'article 7, alinéa 2, de l'arrêté royal du 17 mai 2007 fixant des modalités d'exécution de la loi du 15 septembre 2006 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, à l'exception des cas visés à l'article 9ter, § 3, de la loi, le délégué du ministre donne instruction à la commune d'inscrire l'intéressé au registre des étrangers et de le mettre en possession d'une attestation d'immatriculation de modèle A; celui-ci est, dès lors, fût-ce de manière temporaire et précaire, autorisé à séjourner dans le royaume conformément aux dispositions de la loi du 15 décembre 1980 (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESTATIONS FAMILIALES - Prestations familiales garanties - Etranger - Condition - Séjour en Belgique - Autorisation - Art. 1er L. du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties

Het arrest dat overweegt dat het onbelangrijk is te weten of de werknemer de werkgever toegang tot zijn e-mails heeft verleend, aangezien het e-mails betreft die geen verband houden met zijn persoonlijke levenssfeer zodat de kennisname ervan bijgevolg geen inbreuk kan zijn op artikel 124 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, schendt die wetsbepaling die geen onderscheid maakt tussen private en professionele e-mails (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 299.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Ontslag om dringende redenen - Bewijs - E-mails van de werknemer - Bescherming - Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie - Toestemming van de werknemer - Niet-naleving - Professionele of private e-mails - Geen onderscheid - Art. 124 Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

L'arrêt qui considère qu'il est sans intérêt de savoir si le travailleur a ou non donné son accord pour que l'employeur accède à ses courriels, dès lors que, s'agissant de courriels sans rapport avec sa vie privée, la prise de connaissance de ceux-ci ne peut enfreindre l'article 124 de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques, viole cette disposition légale qui qu'elle n'opère pas de distinction entre courriels privés et professionnels (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Motif grave - Preuve - Courriels électroniques du travailleur - Protection - Loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques - Accord du travailleur - Non-respect - Courriels professionnels ou privés - Pas de distinction - Art. 124 L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques

Artikel 57, § 2, eerste lid, 1° OCMW-wet, uitgelegd overeenkomstig de artikelen 5, 13 en 14, lid 1, sub b van de richtlijn 2008/115/EG is niet van toepassing op een derdelander van de Europese Unie die aan een ernstige ziekte lijdt en die een beroep instelt tegen een beslissing die gebiedt het grondgebied te verlaten, wanneer de uitvoering van die beslissing voor hem een ernstig risico inhoudt dat zijn gezondheidstoestand op ernstige en onomkeerbare wijze verslechtert (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 180.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Vreemdeling - Bevel om het grondgebied te verlaten - Verwijdering - Beroep - Ernstige ziekte - Risico dat de gezondheidstoestand op ernstige en onomkeerbare wijze verslechtert - Maatschappelijke dienstverlening - Artt. 1, eerste lid, en 57, § 2, eerste lid, 1° Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

VREEMDELINGEN - Maatschappelijke dienstverlening - Bevel om het grondgebied te verlaten - Verwijdering - Beroep - Ernstige ziekte - Risico dat de gezondheidstoestand op ernstige en onomkeerbare wijze verslechtert - Maatschappelijke dienstverlening - Artt. 1, eerste lid, en 57, § 2, eerste lid, 1° Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

L'article 57, § 2, alinéa 1er, 1°, de la loi du 8 juillet 1976, interprété conformément aux articles 5, 13 et 14, § 1er, b), de la directive 2008/115/CE, ne s'applique pas au ressortissant d'un pays tiers à l'Union européenne atteint d'une grave maladie qui exerce un recours contre une décision lui ordonnant de quitter le territoire, lorsque l'exécution de cette décision est susceptible de l'exposer à un risque sérieux de détérioration grave et irréversible de son état de santé.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Etranger - Ordre de quitter le territoire - Eloignement - Recours - Maladie grave - Risque sérieux de détérioration grave et irréversible - Aide sociale - Art. 1er, al. 1er, et 57, § 2, al. 1er, 1° Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

ETRANGERS - Aide sociale - Ordre de quitter le territoire - Eloignement - Recours - Maladie grave - Risque sérieux de détérioration grave et irréversible - Aide sociale - Art. 1er, al. 1er, et 57, § 2, al. 1er, 1° Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

Geen enkele wettelijke bepaling onderwerpt de schuldeisers van de boedel aan dezelfde regeling als de schuldeisers in de boedel of beperkt hun rechten ten aanzien van die boedel; hieruit volgt dat, bij tegeldemaking van een onroerend goed van de schuldenaar, de schuldeisers van de boedel hun rechten op de opbrengst van die tegeldemaking kunnen doen gelden; voor zover, bijgevolg, die inschrijving aan de andere schuldeisers kan worden tegengeworpen, moet de prijs worden verdeeld met eerbiediging van de hypotheek die een dergelijke schuldeiser heeft doen inschrijven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 265.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Schuldeisers van de boedel - Schuldeisers in de boedel - Onderscheid - Verkoop - Tegeldemaking van een onroerend goed - Hypotheek - Hypothecaire inschrijving - Tegenstelbaarheid
- Artt. 8 en 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet
- Artt. 1675/7, §§ 1 en 3, en 1675/14bis Gerechtelijk Wetboek

Aucune disposition légale ne soumet les créanciers de la masse au même régime que les créanciers dans la masse et ne limite leurs droits à l'égard de celle-ci; il s'ensuit qu'en cas de réalisation d'un bien immeuble du débiteur, les créanciers de la masse peuvent faire valoir leurs droits sur le produit de cette réalisation; partant, pour autant que cette inscription soit opposable aux autres créanciers, la répartition du prix doit être effectuée dans le respect de l'hypothèque qu'un tel créancier a fait inscrire (1). (1) Voir les concl. du MP.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Créanciers de la masse - Créanciers dans la masse - Distinction - Vente - Réalisation d'un immeuble - Hypothèque - Inscription hypothécaire - Opposabilité
- Art. 8 et 9 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. Loi hypothécaire
- Art. 1675/7, § 1er et 3, et 1675/14bis Code judiciaire

S.18.0032.F

14 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190114.1](#)

AC nr. ...

De artikelen 17 en 22 van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen verlenen aan de Commissie voor vrijstelling van bijdragen de discretionaire bevoegdheid om de staat van behoefte van de zelfstandige werknemer te beoordelen; daaruit volgt dat de arbeidsrechtbank, die kennisneemt van de vordering waarbij de zelfstandige werknemer betreffende de weigering van de commissie betwist om hem de gevraagde vrijstelling toe te kennen, de wettigheid van die beslissing toetst, maar niet in de plaats van de commissie mag treden om diens staat van behoefte te beoordelen (1) (2). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 18. (2) De artikelen 17 en 22 Sociaal Statuut Zelfstandigen, zoals van kracht vóór de wijziging ervan bij de wet van 25 april 2014.

SOCIALE ZEKERHEID - Zelfstandigen - Sociale bijdragen - Aanvraag tot vrijstelling - Bevoegdheid van Commissie voor vrijstelling van bijdragen - Discretionaire bevoegdheid - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter
- Artt. 17 en 22 KB nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

Les articles 17 et 22 de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants réservent à la commission des dispenses de cotisations le pouvoir discrétionnaire d'apprécier l'état de besoin du travailleur indépendant; il s'ensuit que le tribunal du travail, saisi de la contestation par le travailleur indépendant du refus de la commission de lui accorder la dispense demandée, contrôle la légalité de cette décision mais ne peut se substituer à la commission pour apprécier l'état de besoin de celui-ci (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Articles 17 et 22 de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 tel qu'il était en vigueur avant sa modification par la loi du 25 avril 2014.

SECURITE SOCIALE - Indépendants - Cotisations sociales - Demande de dispense - Pouvoir de la commission des dispenses de cotisation - Pouvoir discrétionnaire - Conséquences - Pouvoir du juge
- Art. 17 et 22 A.R. n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants

S.18.0041.F

14 januari 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190114.2](#)

AC nr. ...

Het bestreden arrest dat oordeelt dat de door de vervoerder verrichte transporten aan de vennootschap, waarin de vervoerder volgens het bestreden arrest een actieve vennoot is, waren opgedragen door ondernemingen die klant zijn van die vennootschap, en niet vaststelt dat die vervoerder daarvan de zaakvoerder was, kan niet naar recht beslissen dat de RSZ niet het bewijs levert dat de door die vervoerder verrichte transporten hem door een onderneming waren opgedragen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 19.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Vervoer - Goederenvervoer - Verruiming van de toepassing van de wet van 27 juni 1969 - Artikel 3, 5°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 - Toepassingsvoorwaarden - Transporten opgedragen door een onderneming - Vervoerder die actieve vennoot is in de firma waaraan de transporten werden opgedragen

Artikel 3, 5°, van het koninklijk besluit van 28 november tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders verruimt de toepassing van die wet tot de personen die vervoer van goederen verrichten dat hun door een onderneming wordt opgedragen, door middel van voertuigen waarvan zij geen eigenaar zijn of waarvan de aankoop gefinancierd of de financiering gewaarborgd wordt door de ondernemer, alsmede tot die ondernemer; het arrest dat vaststelt dat de vervoerder een goederenvervoer verrichtte met vrachtwagens waarvan hij geen eigenaar was, schendt voornoemd artikel 3, 5°, wanneer het de vordering van de RSZ verwerpt op grond dat die niet het bewijs levert dat het voertuig of de voertuigen die de vervoerder gebruikte gefinancierd werden door een ondernemer die [hem] die transporten opdroeg of dat die financiering door laatstgenoemde werd gewaarborgd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 19.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Vervoer - Goederenvervoer - Verruiming van de toepassing van de wet van 27 juni 1969 - Artikel 3, 5°, van het koninklijk besluit van 28 november 1969 - Toepassingsvoorwaarden - Bewijs

Dès lors que l'arrêt attaqué considère que les transports effectués par le transporteur étaient commandés à la société dont il tient ce dernier pour un associé actif par des entreprises clientes de ladite société, il ne pouvait légalement décider, sans constater que ce transporteur en aurait été le gérant, que l'ONSS ne rapporte pas la preuve que les transports effectués par ce transporteur lui étaient commandés par une entreprise (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Transport - Transport de choses - Extension de l'application de la loi du 27 juin 1969 - Article 3, 5°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 - Conditions d'application - Transports commandés par une entreprise - Transporteur associé actif de la société à laquelle les transports ont été commandés

L'article 3, 5°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs étend l'application de cette loi aux personnes qui effectuent des transports de choses qui leur sont commandés par une entreprise au moyen de véhicules dont elle ne sont pas propriétaires ou dont l'achat est financé ou le financement garanti par l'exploitant de cette entreprise, ainsi qu'à cet exploitant; en constatant que le transporteur effectuait du transport de choses en conduisant des camions dont il n'était pas propriétaire, l'arrêt n'a pu, sans violer l'article 3, 5° précité, rejeter la demande de l'ONSS au motif que celui-ci ne rapporte pas la preuve que le ou les véhicules qu'utilisait le transporteur étaient financés ou que le financement en était garanti par une entreprise qui [lui] commandait ces transports (1). (1) Voir les concl. du MP.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Transport - Transport de choses - Extension de l'application de la loi du 27 juin 1969 - Article 3, 5°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 - Conditions d'application - Preuve

Uit artikel 1, 8°, van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van sommige afwezigheden die gelijkgesteld worden met de herinvoering van een regeling van volledige arbeid nadat de schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst voor werklieden bij gebrek aan werk wegens economische oorzaken de maximumduur heeft bereikt blijkt dat de compensatierustdag ter verkorting van de arbeidsduur genomen binnen de periode waarin de onderneming wegens deze compensatierust gesloten is, enkel kan worden gelijkgesteld met de herinvoering van een regeling van volledige arbeid op voorwaarde dat die periode van sluiting is opgenomen als regelmatige onderbreking van de arbeid in de werkroosters die in de onderneming van toepassing zijn.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Economische oorzak - Maximumduur - Nieuwe schorsing - Voorwaarde - Herinvoering van een regeling van voltijdse arbeid - Gelijkgestelde dag - Sluiting van onderneming - Rustdag ter compensatie van een vermindering van de arbeidsduur

- Art. 51, § 2, eerste lid Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten
- Art. 1, 8° KB 3 mei 1999 tot vaststelling van sommige afwezigheden die gelijkgesteld worden met de herinvoering van een regeling van volledige arbeid nadat de schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst voor werklieden bij gebrek aan werk wegens economis

Il ressort de l'article 1er, 8°, de l'arrêté royal du 3 mai 1999 déterminant certaines absences qui sont assimilées au rétablissement d'un régime de travail à temps plein après qu'un régime de suspension de l'exécution du contrat de travail d'ouvrier pour manque de travail résultant de causes économiques a atteint la durée maximale, que, pour qu'un jour de repos compensant la réduction de la durée du travail, pris pendant la période de fermeture de l'entreprise en raison de cette compensation, soit assimilé au rétablissement d'un régime de travail à temps plein, il faut que cette période de fermeture soit reprise comme arrêt régulier du travail dans les horaires qui sont d'application dans l'entreprise.

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Cause économique - Durée maximale - Nouvelle suspension - Condition - Reprise d'un régime de travail à temps plein - Journée assimilée - Fermeture d'entreprise - Jour de repos compensant une réduction de la durée du travail

- Art. 51, § 2, al. 1er L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail
- Art. 1er, 8° A.R. du 3 mai 1999

S.18.0062.F

8 april 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190408.3](#)

AC nr. ...

Krachtens de artikelen 104, tweede lid en 578, 1°, 2°, 3° 7° Gerechtelijk Wetboek bestaat een kamer van het arbeidshof, behalve de voorzitter, uit vier raadsheren in sociale zaken enkel indien het beroep is ingesteld tegen een vonnis over zaken bedoeld in artikel 578, 1°, 2°, 3° en 7° dat is gevelde door een kamer van de arbeidsrechtbank die was samengesteld uit vier rechters in sociale zaken omdat, vóór ieder ander middel, de hoedanigheid van de arbeider of bediende van een van de partijen werd betwist, zoals artikel 81, vijfde lid, Gerechtelijk Wetboek voorschrijft; krachtens artikel 104, vierde lid, van datzelfde wetboek bestaan de kamers die kennis nemen van het hoger beroep tegen een vonnis, gevelde in een geschil betreffende de aangelegenheden bedoeld in artikel 580 van dat wetboek, behalve de voorzitter, uit twee raadsheren in sociale zaken, respectievelijk benoemd als werkgever en werknemer (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 216.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Sociale zaken (bijzondere regels) - Arbeidshof - Samenstelling van de zetel - Zaken bedoeld in artikel 578, 1°, 2°, 3° en 7° - Betwisting van de hoedanigheid van arbeider of bediende door een van de partijen

Une chambre de la cour du travail n'est, en vertu des articles 104, alinéa 2 et 578, 1°, 2°, 3° et 7° du Code judiciaire, composée, outre le président, de quatre conseillers sociaux que lorsque l'appel est dirigé contre un jugement rendu sur une matière prévue à l'article 578, 1°, 2°, 3° et 7°, par une chambre du tribunal du travail qui était composée de quatre juges sociaux parce que la qualité d'ouvrier ou d'employé d'une des parties avait, comme le prescrit l'article 81, alinéa 5, du Code judiciaire, été contestée avant tout autre moyen; en vertu de l'article 104, alinéa 4, du même code, les chambres qui connaissent de l'appel d'un jugement rendu dans un litige portant sur les matières prévues à l'article 580 de ce code sont composées, outre le président, de deux conseillers sociaux nommés respectivement au titre d'employeur et au titre de travailleur (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière civile - Matière sociale (règles particulières) - Cour du travail - Composition du siège - Matières prévues à l'article 578, 1°, 2°, 3° et 7° - Contestation de la qualité d'ouvrier ou d'employé d'une des parties

S.18.0063.F

20 mei 2019

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190520.7](#)

AC nr. ...

Loon is de compensatie voor de verrichte arbeid in uitvoering van een arbeidsovereenkomst; de verplichting van de werkgever om het loon te betalen vormt geen afzonderlijk element van het begrip loon; ze is een noodzakelijk gevolg van de uitvoering van een werk krachtens een arbeidsovereenkomst; het is niet verenigbaar met de aard van de arbeidsovereenkomst en het begrip loon te oordelen dat de werkgever niet verplicht is de compensatie van de arbeid verricht in uitvoering van een arbeidsovereenkomst te betalen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 301.

LOON - Algemeen - Loon

- Art. 2 Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

- Art. 14 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 23 Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Loon

- Art. 2 Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

- Art. 14 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 23 Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

ARBEIDSOVEREENKOMST - Begrip - Bestaansvereisten - Vorm - Begrip en bestaansvereisten - Loon

- Art. 2 Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

- Art. 14 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 23 Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

La rémunération constitue la contrepartie du travail effectué en exécution d'un contrat de travail; l'obligation de l'employeur de payer la rémunération ne constitue pas un élément distinct de la notion de rémunération, elle est une conséquence nécessaire de l'exécution d'un travail en vertu du contrat de travail; il n'est pas compatible avec la nature du contrat de travail et la notion de rémunération de considérer que l'employeur n'a pas l'obligation de payer la contrepartie du travail effectué en exécution d'un contrat de travail (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Généralités - Rémunération

- Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

- Art. 14 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 23 L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Rémunération

- Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

- Art. 14 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 23 L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

CONTRAT DE TRAVAIL - Notion. éléments constitutifs. forme - Notion et conditions d'existence - Rémunération

- Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

- Art. 14 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 23 L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés